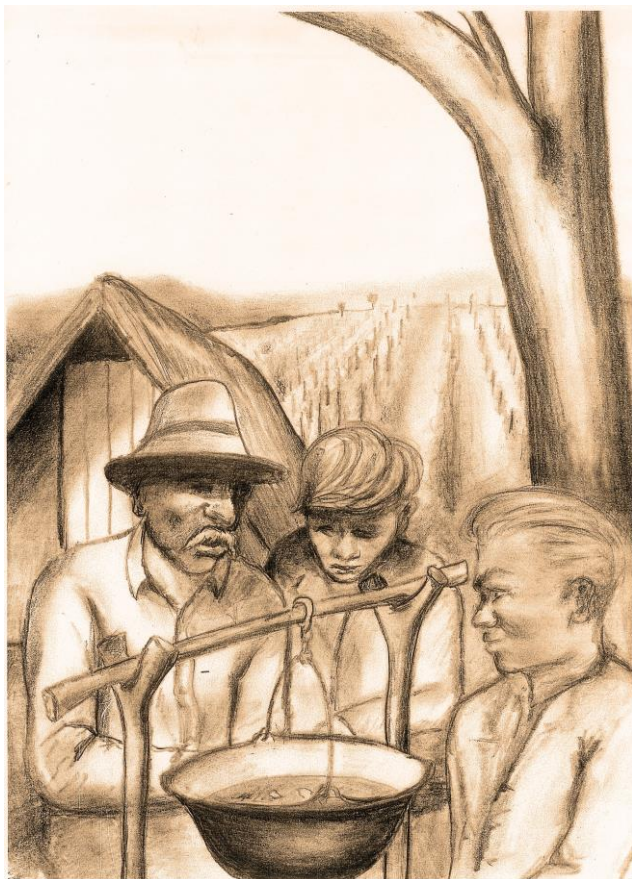

PESTA BÁTÝÓ VISELT DOLGAI

SOMOGYI DÉNES

A borítólapot készítette: *Lukács Ernő—Daragó László*
technikai segítségével.

Grafikákat készítették:

Dobos Éva: 25, 70, 110, 123-as oldalak.

Kürti Tamás: 31-es oldal.

ISBN : 978-615-80573-8-7

Készült 2012-ben

Visszatekintés a gyermekkorba

Több már annak hatvan esztendejénél is, amikor a sors úgy hozta, hogy a felső Méti hegyen vásárolt családunk egy kis darab szőlőültetvényt. Örültünk, mert végre saját szőlőnk lett ezután. Az igaz, hogy ez a terület volt legmesszebb a falutól, de ez volt a legolcsóbb is.

A faluból hozzávezető szekérúton, és gyalogösvényen, mezítlábas gyerekként boldogan nyargaltunk testvéreimmal, az új szőlőnkbe. Dombokon át, lihegve futottunk, mire szőlőnket végre elértük. Nem koptattuk a cipőnket, amelyből az ünnepelőre emlékszem leginkább, talán pontosan csak azért, mert nem is volt több. A falu kovácsa, Feri bácsi, gyakran így kiáltott utánunk, amikor az alvégi műhelye előtt, a megkeményedett talpunkkal, gyakorta elrohantunk:

—Édes fiaim! Álljatok már meg egy rövid pillanatra, amíg a patkót felszögelem a mezíten talpatokra!

Ám mi csak rohantunk tovább, mintha nem is lenne, olyan messzire az a Méti hegyi szőlő. Ami azt illeti, a megkeményedett sarkunkra, talán a patkót is felszögelhette volna, ha időt adunk neki.

Sok egri embernek, Novajinak, Ostorosinak és kevés Szomolyainak, volt ezen a helyen szőlője. A Szomolyaiak közül Gy. Pesta bátyó volt az egyik szomszéd. Ő az, akire sok-sok év távlatában is derűvel emlékezek. Vékony, szikár, magas ember, aki a hatvan év környékén járhatott már ez idő tájékán. Fejét, télen-nyáron egy zsíros kalap takarta. Hosszú, lecsüngő bajusza alól, a pipát csüngető szája, állandóan gunyoros mosolyra állt. Mintha a mindennapok nyomorúságában, saját magát nevetné ki. Vagy talán ki kellene nevetnie az akkori világot, amely a korábbi időknél is nagyobb

nélkülözést hozott családjára és a falu lakóira. Az biztos, ez idő táján, a Sors hozzá sem volt oly kegyes, hogy mosolyogásra bármi oka lehetne.

Igaz, a második világháború utáni évek, másoknak sem adtak erre okot. Még a korábbi időknél is nagyobb nélkülözést hoztak, hiszen alig volt ennivaló állatnak, embernek. A háború elvitte az igavonó állatokat, és a frontról rokkant férfiak jöttek haza, ha egyáltalán hazajöttek.

A keserves körülmények között megtermelt anyagi javakat, a fennálló társadalmi rend, Rákosi kormánya, ez a rablógépezet, olyan adókkal és beszolgáltatással sújtotta, hogy ki azt teljesítette, annak bizony felszáradt a hasa, a mindennapok nélkülözésében. Pedig mást sem lehetett hallani, mint azt, hogy ez az ideális társadalmi rend, amely a dolgozónépet szolgálja. Vezetői ostobábbak voltak a legbutább parasztnál, aki legalább vigyázott lovára, amivel még holnap is szántani akar. Szántani, mert a földet meg kell művelni ahhoz, hogy teremjen, hogy legyen élelem.

Kétségtelen, adózni mindig is kellett. A szegény ember ezt már ősidők óta megszokta. Megszokta, hogy mindenféle, szeszélyes időjárási körülmények között kell termelnie. A nehéz körülmények mellett megtermelt termékeiből, még sokaknak részesedni kell. Mert istenverésnek ott vannak még a társadalom salakjai. El kell eltartani a társadalom élösködőit; *kupcihérokat, kapcabetyárokat, akik henyélő életmódot folytatva, sokkal jobban akarnak élni, mint az, aki az anyagi javakat, keserves verejtékével megtermeli.*

A történelem folyamán sokszor volt már arra példa, hogy a termelő ember nem bírja elviselni a vérszívó „bögölyök” támadásait, miután kardot rántva, eret vág rajtuk, móresre tanítja őket. Pesta bátyó nem

vérengző lelkületű ember. Nem ránt kardot, ha sérelem éri. Inkább békességben élő parasztember, aki rókaféle ravaszsággal, védi meg a maga igazát, hogy maradjon annyi élelem, amiből megél családjával.

Az öregnek nem volt sok iskolája. Ha egy levelet vett kezébe, sokáig fogatta, mire rájött arra, miképpen kell annak állnia, hogy olvasható legyen. Mindez nem jelenti azt, hogy nem volt magához való esze. Egyszerű parasztember lévén, túljárt a hivatalnokok eszén, akik minduntalan el akarták tőle venni azt a keveset is, amelyet sovány földcskéjén megtermelt.

A szőlőben dolgozva, amikor már magasra hágott fel a Nap, a munkát abbahagytuk, és mi is a szőlővesszőből összetákolt kunyhójában hűsölve, hallgattuk, miképpen vezette félre, tette lóvá a törvény képviselőit.

Közben rotyogott bográcsában az étel. Volt abban minden. Erdei gomba, orvadászatból származó nyulacska, fácán. Főzés közben mesélgette történeteit, közben gyakorta felnevetett, és mindig ezt mondta, jóízű kacagása kíséretében:

—Hogy a Rossz törje össze csontjaikat, a piszkos kupcihérjainak! Így volt ez, ha hiszitek el, ha nem! Ne tudja innen elmenni, ha nincsen most igazságom!

Több könyvemben is megtalálhatók a hatósággal történő összetűzései. Sikeres harcai kizsákmányolói ellen, megérdemlik azt, hogy egy helyen, egy kötetben olvashassák azok, akik kíváncsiak arra, miképpen tette lóvá a hatóság képviselőit az egyszerű, de furfangos parasztember, akinek szegénysége ellenére, mindig derűs volt az arca. Ebben a könyvben újabb történetek is vannak, melyeket már később írtam.

Az elrepült hízott libák.

Ez idő tájt Mezőkövesden a keresztlevélből az „Istvánt” még úgy olvasták, hogy *Peta*. Ha ez a keresztlevél Szomolyán került elolvasásra, akkor *Pestának* olvasták.

Pesta bátyó tősgyökeres szomolyai lakos, aki ebben a faluban látta meg az Isten szép világát. Az első ránézésre akár lükének is volt mondható. Nem beszélve arról, ha ezt az első ránézészt egy tanult ember ejti meg. De hát hol voltak még ekkor, ezen a környéken olyan tanult emberek, akiket ennél az egyszerű parasztembernél ravaszabb észjárással áldott volna meg a Teremtő. Bizony messze jártak azok falunak még a tájékától is. Az adóvégrehajtó, vagy finánc nem teketóriázott sokat, amikor a pipázó, vagy éppenséggel cigarettázó embert meglátta. Első látásra azt mondta rá, hogy ez az ember nemcsak lüke, de leginkább egy butaparasztra hasonlít.

Pedig soha sem szabad túl korán megállapítani senkiről semmit, mert utóbb még az ítélkezőről derülhet ki, neki nincsen ki az összes kereke. Esetleg vállon felül jóval gyengébb, mint Pesta bátyó, akinek szőrös és ravasz ábrázatában, hol a pipa füstölög, hol a csavart cigaretta, amit minden esetben feketén termelt dohányból csavar, bütykös újaival. Bizony, a szájában füstölgő dohány eredetére, nagyon sok finánc kíváncsi lenne, attól függetlenül, hogy pipában, vagy cigarettában füstöli-e az orrát. Mintha ez az egész füstölés, csak azért történne, hogy dús bajuszát ilyenformán tartósítsa.

Az öreg szeme ravaszskásan mosolyog, a cseresznyével ékesített kalapja alól, miközben azon töri

a fejét, hogy miképpen járjon túl az adóvégrehajtók, a fináncok, csendőrök eszén, akik állandóan azon settenkednek, hogy valamiképpen elvegyék tőle azt a keveset, amit a gyéren termő földjén megtermel. Nem volt ez a fejtörés könnyű feladat számára, a második világháborút követő időkben.

Mivelhogy valamivel mindig füstölgött, a bacilusok messze elkerülték, annak ellenére, hogy igen ritkán borotválkozott, és nem nagyon pocsékolta a szappant, amit Borcsa mama—élete párja—házilagosan készített, főzött időnként.

Szereti a pálinkát, sört, és persze megissza a jó bort. Megissza ő a rosszat is, ha már szomjúhozik valami szeszesitalra. Az igaz, mások sem vetették meg ezen italoknak élvezetét a faluban. Ezért alakult meg a RÉDOSZ {Részeg Disznók Országos Szövetsége} helyi szervezete, amelynek demokratikusan megválasztott elnöke ő lett.

Amennyire nem szerette azokat, akik mindig arra törekedtek, hogy elvegyenek tőle valamit, annál inkább szerette élete párját és két lányát, kiknél szebbet nem igen lehetett találni a faluban és környékén. Ők is viszont szerették.

Most, amikor közeledett a húsvét, Borcsa mama ekképpen szólt élete párjához:

—Hallod-e Pesta!? Jó lenne már ezeknek az eladó lányoknak, valamilyen szép szoknya, erre a nagy ünnepre!

—Van-e rá pénzed, vagy azt gondolod, hogy neked ingyen adják azokat a szoknyákat a boltban? –kérdezte, miközben pipája most is a szájában füstölgött, úgy eregetve a füstöt, mintahogyan házának kéménye eregeti, amikor nedves fával tüzel.

—Ott van az ólban két hizott liba! Elvihetnéd az egri piacra holnap hajnalban. Én meg holnapután Mezőkövesden megveszem a szoknyának való anyagot. Nem semmiért tömtem azokat a libákat, hanem azért, hogy ezeknek a lányoknak szép szoknyájuk legyen az ünnepre!—mutatott lányaira Borcsa mama, akik a frissen mosott ruhákat terítették a rácsos kerítésre, hogy a tavaszi szellő tovavigye belőlük a nem kívánt nedvességet.

—Ha csak ez a kívánságod, akkor reggel elviszem. –mondta az öreg, akinek máris ez, jutott eszébe; *legutóbb milyen finom sört kortyolgattam a Szarvas téri vendéglőben, amikor a piacon jártam.*

Amint ily módon egyetértettek, Pesta bátyó neki támasztotta a sok vihart megélt létráját a padlásfeljárónak, majd onnan lehozta a legnagyobb vékás hátyiját, és egy lapos kosarat.

A kosarat rákötözte a hátyi tetejére, szalmát tett bele, nehogy a libák elunják magukat a kemény, kényelmetlen kosárban, az Eger városáig tartó zötyögős földúton, amelyet majd a gyalogolástól imbolygó hátán kell megtenniük.

Amikor elkészült, már a Nap lebukóban volt a Nagyvíz tető mögött, ezért megnyalogatta még a boros üveget és közben pipájára rágyújtott, majd pipázás után álomra hajtotta fejét a reggeli nagyút előtt.

Még a hajnali pirkadás odébb volt, amikor Borcsa mama nekifogott a libák töméséhez. Nem tudni ezt miért

tette. Azért-e, hogy éhen ne pusztuljanak a piacig tartó kétórás úton, vagy azért, hogy a libákba tömött kukorica is a libák súlyát növelje. Annyi bizonyos, hogy alig húsz perc multával, a folyton gágogó szárnyasai, akaratuktól függetlenül, jóllakottan szuszogtak a lapos kosárban, amelyet vékás hátyijának tetejére az öreg, már az előző este rákötözött.

Természetesen, szárnyasai lábát jó erősen a kosárhoz kötötte. Nem azért, mintha attól kellett volna félnie, hogy azok elrepülnek, hiszen hízott libák általában nem szoktak repülgetni még akkor sem, ha erre lehetőség nyílik. Az ő hátáról egyáltalán nem nyílt ilyesféle lehetőségük. Így aztán békésen túrték, amint elindult velük a Vásáros hegyen kifelé a faluból, Eger város piacára.

A hegy tetején már hangokat hallott, ami azoktól eredt, akik útitársra vártak a városig tartó, gyalogosan megtett útra. Bizony, a háború utáni időkben, még sokáig nem volt tanácsos, hogy egy-két ember induljon el ezen az úton. Soha nem lehetett tudni, hol, és mikor állják el útját gyilkos rablók.

Az útitársak szintén hátukra kötött portékájukkal igyekeztek a város piacára. Megörültek, amikor Pesta bátyót ismerték fel, az erősebben megszívott pipája parazsának fényénél. Hiszen ő nagy mókamester, sok viccel a tarsolyában.

A kétórás cipekedő út is elviselhetőbb, ha van olyan a csapatban, aki különböző történeteivel szórakoztatja az útitársait. Nem is beszélve arról, ha azok a történetek azokról a fináncokról és adóvégrehajtókról szóltak, akiket ő tett lóvá az utóbbi időkben, kik másokat is megnyomorgattak.

Ilyen történeteket mindenki szívesen hallgatott, már csak azért is, mert a faluban kevesen laktak

olyanok, akinek még nem volt dolga ezekkel a közemberekkel. Legfeljebb egynéhány spion az, kiknek a fentebb említett közemberektől az volt a megbízatásuk, hogy leskelődjenek, füleljenek a faluban éjjel és nappal egyaránt, olyanok után, akik nem restek a törvényt megszegni.

Nem azt kellett figyelniük, hogy a szálló vadgalamb miképpen száll a völgyben fekvő falu felett nappal, és persze éjjel meg a bagoly, vagy denevér. Sokkal inkább azt, kinek van dohánya, vagy éjjel hol kondulnak meg a pálinkafőző üstök, és persze a cefreillatot kinek a portájáról hozza az éjszakai szellő, akár nyáron, akár télen.

Ő ezekről a dolgokról nagyon sokat tudott.

Ezekről mesélt útitársainak, a város piaca felé vezető erdei ösvényen haladva.

Nem lehet csodálkozni sem, ha a derűs elbeszélések mellett, azt vették észre, hogy már a Lánytónál haladnak. Majd egy kis idő múltán, már a Mész völgy gyéren csergedező patakjába rakott lapos köveken lépdelnek át, és hamarosan a Kiskúthoz érnek, ahol minden gyalogos egy kis pihenőt szokott tartani emberemlékezet óta.

Vagy azért, hogy a hátáról hátyiját levetve megpihenjen, vagy azért, hogy melegebb napokon a szomjúságát csillapítsa, a forrás hűs vizéből.

Leoldozta hátáról hátyiját, a libák kosarával együtt, hiszen azok már amúgy is olyan gágogásba kezdtek, mintha tudatában lennének, ez az útirány a vágóhíd felé vezet. Ők ezt nem tudták, így nem azért

gágogtak, hanem azért, mert a hajnali kukoricatömésre megszomjazztak. Az eddig cipekedő gazdájuk ezzel tisztában volt, ezért a kút mellett eldobott rossz lábasban vizet merítve nekik, megitatta őket. Erre aztán abbahagyták az előbbi gágogást és miután az útitársak, szintén elkészültek, folytatták útjukat, az Almagyar domb irányába.

A dombra felérve, a város fényei látszottak.

A megtett útra visszatekintve láthatták, kelet felől igen halványan pirkadni kezd. Ezért igyekeztek, hogy mielőbb a város piacára érjenek.

Amikor a Rozália temetőhöz értek, a gyalogút apró köveit már jól látták lábuk alatt.

Innen már olyan közel érezte a szarvastéri vendéglőt, hogy nyelőcsöve olyan mozgásba kezdett, mintha máris a finom csapolt sört kortyolgatná.

Ezért aztán nem teketóriázott sokáig, hanem útitársaitól elköszönve, vendéglő felé lépdelt sebes iramban, ők meg folytatták útjukat a dobótéri piac felé.

A szélesre nyitott ajtón keresztül lépett be a vendéglőbe, miközben illetudó falusi emberhez méltón köszönt a bentieknek:

—Adjon az Isten jó reggelt! Egészségükre az éjszakai nyugalom!

Válasz azonban nem jött köszönésére. Sőt, a vendéglős lesújtó szemekkel figyelte, amint az ajtón libákkal megrakottan beténfergett, majd megáll a pult előtt.

Az első gondolata az volt, hogy most és azonnal kitessekeli ezt a buta falusi embert, aki nem átal

libástól vendéglőbe rontani. Bizony, ezek a libák elég kiszámíthatatlanok, már ami a hátsó fertályukat illeti. Összerondíthatják az ő szép vendéglőjét.

A másik gondolata már a pénz körül forgott:

—Majd csak nem történik semmi baj, hiszen bekapja azt a kis italát és siet a piac felé.

Aki pedig siet, azt sem nézi tele mérték-e a poharát, hanem bekapja és elrohan. Ezek hozzák az ő igazi hasznát. –gondolta a kapzsi kocsmáros és ezután barátságosabb arcot varázsolvá magának, kérdezte:

—Mit parancsol a bácsi?

Az öreg erre kivette szájából a füstölő pipáját, és úgy mondta:

—Nem parancsolok én semmit, csak egy korsó sört kérnék az úrtól, ha lehetne.

—Már hogyan lehetne!—szólt, majd csap alá tette az üres üvegkorsót és csapot megnyitotta úgy, hogy a sör jobban habzott, mint otthon a Borcsa mama szódás vize, amikor a Kánya pataokban mossa időnként a ruhákat.

A fehér hab gyorsan betöltötte a korsó teljes öblösségét, majd kezdett annak oldalán kifolyni a pultra, jelezve annak, aki még ezt nem vette volna észre, hogy tele van. Ezután a csapos keményen pultra tette, és ezt mondta:

—Tessék! Nyolcvan fillér!

Az öreg nem kezdett el kapdosni ezekre a szavakra, hanem beletúrt vászonnadrágja zsebébe és onnan az apró pénzt kikotorta, majd hatvan fillért szép lassan kiszámolt a pultra.

Eközben rá pillantott a sörére, amely ekkorára alig egy ujjnyi vastagságban, a bőséges hab alatt, még mindig mozgott.

A csapos megszámolta a pénzt, majd értetlenül mondta:

—Ez nincsen annyi! Ez csak hatvan fillér!

—Ez sincsen! –mondta a sörös korsóra mutatva, amelyben ez időre a habbuborékok szépen elpattogtak, és láthatóvá tették a vékony rétegben eddig megbújt söröcskét.

A csapos nem szólt semmit, hanem most már lassú folyással telemerkte a korsót, mire az öreg még húsz fillért a pultra tett, majd igyekezett meginni, nehogy még valaki megigya előle. Miután az utolsó cseppet is felhőrpintette, köszönés nélkül az ajtó felé indult, majd az ajtóból visszafordulva, ezt mormolta:

—*A nyavalya törjön ki benneteket!*

A gúnár liba, mintha érezte volna, hogy gazdáját itt sérelem érte, egyet sercintett fenekéből az ajtó üvegére. Szerencse, hogy a vendéglős még nem jött helyre abbéli ámulatából, hogy egy butának kinéző paraszt embert, ezúttal miért nem tudott meglopni.

Mire észhez tért igazából, a bátyó már a macskaköves Almagyar utcán lépkedett terhével, az emberektől nyüzsgő Dobótéri piac irányába.

Azok a buta libák pedig, akik lerondították a vendéglő ajtajának üvegét, egyre inkább türelmetlenkedtek szűkre szabott kosárban.

Hogyne türelmetlenkedtek volna, amikor még kora hajnalban összekötözte lábukat gazdájuk, nehogy

az erdő sűrűjében a kosárból kilépjenek. Ezért aztán egyre türelmetlenebbül viselték helyzetüket, amit igen hangos gágogással jeleztek.

Sőt, a gúnár liba nem volt arra sem rest, hogy a piac közeledtével az egyre sűrűsödő tömegből, valakit időnként kiválasszon, hogy annak karját, vagy fülcimpáját megcsipdesse. Az történt, hogy az egyik járókelő dühösen fordult a libákat cipelő emberhez:

—Miért nem vigyáz a libáira? Nem látja, hogy mindenkit megtámadnak?

—Maga is támadna, ha úgy meg lenne kötözve a lába, mint a libáké! Különben, mit vár az ilyen buta, falusi libáktól, akik már a nyakukon érzik a kés élet? – válaszolta a zsörtölődő úri asszonynak, aki legjobbnak látta arrébb húzódni ettől a fura embertől, és csipkelődő libáitól.

Az öreg pedig sodort egy cigarettát a fináncok által tiltott dohányából, és most ebből eregetve a füstöt, érte el a Dobó téri piacot. Így aztán az öregre azt sem lehetett ráfogni, hogy pipázik, meg azt sem, hogy cigarettázik, mert mind kettőt egyformán gyakorolta. Mintha ezzel is a fináncokat akarná bosszantani; *telik pipázni, és cigarettázni is, a feketének mondott dohányából, ha erre éppen kedve szottyan.* Amikor végre a piacra ért, lekötözte hátáról az eddig cipelt terhét, és lerakta a földre az egyik kofa árusító asztala mellé.

A kosárból úgy csüngött mindenféle a szalma, mint gólyafészekből a mindenféle gallyak csüngnek. Amin nem lehet csodálkozni, hiszen hosszú út alatt a libák mindig mocorogtak.

Az idő már hat órán túl volt, amit a kéttornyú templom órája mutatott. De, ha még nem mutatta volna is, a vár irányából Dobó térre bekukkantó Nap bágyadt sugarai erről tanúskodtak.

Húsvét előtt bizony nem olyan erős még annak sugara még a déli órákban sem, így kora reggel, meg aztán főleg nem.

A piacon már nyüzsögtek az emberek. Egyik felük azért, hogy minél olcsóbban vásárolja meg azt, amit venni akar, másik felük azért, hogy minél több pénzt kapjon a piacra hozott árújáért.

A tejes kofák, zöldséges kofák, és minden árus, fennhangon dicsérte, kínálta az árúit, amely szerint az övékénél jobbat, szebbet és olcsóbbat, sehol máshol nem lehet találni.

A földre helyezett libái előtt megálltak a venni szándékozók, és vizsgálgatták, nézegették. Volt is mit nézni rajtuk. Borcsa mama gondos ápolása meglátszott rajtuk. Első ránézésre látszott, súlyuk egyenként a hét-nyolc kilót is eléri.

—Hogy adja ezt a libát?—kérdezte egyikük és rámutatott a nagyobb gúnár libára.

—Hát, azt nyolcvan forintnál alább nem adom!—mondta és ennek bizonyosságául, kalapját hátrább lökte a tarkójára.

—Az, bizony sok, nagyon sok!—jelentette ki az úriasan öltözött, szép ruhás asszonyság, aki szépen be volt púderozva, olyan pipacs színűre.

Ennél fogva, Borcsa mamánál kellemesebb illatok terjengtek körülötte, azt azonban nem lehetett tudni, hogy szebb-e, mert a sok púder mindent eltakart.

—A nagyságos asszony nem tudja milyen finom kukoricával lett ez hizlalva. Nem lett ettől sajnálva semmi finomság, azért ilyen kövér. Nincsen az a liba, amelyiknek ennél finomabb mája lenne. —mondta, miközben hosszú bajuszát pödörgette, mint mindig, amikor meg akart győzni igazáról valakit.

A nagyságosnak titulált asszony, elég meggyőzőnek találta a bátyó érveit, ezért tüzetesebben kezdte vizsgálgatni a gúnarat, amelynek nem volt szimpatikus leendő gazdája eddig sem, most hogy kezdett hozzá nyúlkalni, még úgy sem.

—Öreg már ez bizonyára! Az ilyen libának a húsa nagyon rágós! —mondta, és a liba szárnyait kezdte emelgetni, hogy megnézzze, azok alatt, milyen zsírpárnát gyűjtött össze, Borcsa mama tömögetései nyomán. Ez bizony nem tetszett az egyébként is harcias gúnárnak és piros, vaskos csőrével nagyságos asszony körmére olyat koppintott, hogy az ijedten szisszent fel:

—Jaj! Oda van a szép köröm! Amint ezt mondta, szájába kapta ujját és gyorsan szívogatta. Bekapta volna ő fájdalmában még akkor is, ha libapiszok látszana rajta. De a berepedt körömön már ez sem segített, majd sírós hangján kiabálta:

—Minek kell piacra ilyen vadlibát hozni, amelyik akár még a piacot is széjjelzavarhatja?

Erre a siralmas beszédre, Pesta bátyónak először csak szeme nevetett, majd olyan hahotázásban tört ki,

hogy a sovány hasa hullámozott, mint a búzatenger és kezével térdét csapdosta.

Erre aztán nagyságos asszony úgy megsértődött, hogy egyenesen szemébe kiáltotta, mindenki füle hallatára:

—Neveletlen paraszt! Ezután pedig elrohant.

Ő még utána kiáltotta:

—A Rossz törjön ki! Ezt azonban az elrohanó nagyságos asszony vagy halotta, vagy sem. Még javában derült a történteken, amikor újabb kérője akadt a gúnárlibának:

—Hogy ennek a libának az ára? Ekkorára az öreg némi komolyságot varázsolt szőrös ábrázatára és válaszolt:

—Nem adom drágán, ezt a szép libát, 78 forintért a magáé!

—Adja 75-ért, és elviszem!

—Tudja mit gondoltam? 76-ért a magáé, mivel ma ilyen jó kedvem van, és ráadásul ilyen szépasszony kéri tőlem.

Az asszony látta rajta, hogy valóban jó kedve van. Még az előbb történt események miatt volt mindez, de ő azt nem láthatta, ezért megkérdezte:

—Gyakran van jó kedve?

—Nem, csak amikor jókedvre derítenek.

A vevő nem kíváncsiskodott tovább, hanem lefizette a kért forintot, majd egyik kezével a liba fejét fogta meg, a másik kezével a hasa alá fogott és vitte magával. Ő már

okosabban tette az előző vevőnél, amikor a fejét fogta meg először.

Nem kellett sokáig várnia a másik vevőre sem, aki egy rövid alku után az öreg kérges markába fizette a 70 forintot és így a második libán is túl adott. Egy órányi idő alig telt el, amikor befejezte a piaci dolgát.

Ezt a pénzt is a térdéig lenyúló nadrág zsebébe süllyesztette, a gúnár liba ára mellé.

Ekkor jött rá, hogy a szarvas téri vendéglő söre után bizony már kiszáradt a torka—azaz valamit inni kellene. Kosarából kiöntötte a szalmát, és ismét hátyijának tetejére téve, elindult kocsmát keresni, zsebében lévő pénzzel, a libák árával, és még néhány fillérrel, ami korábbi költségeiből zsebében maradt.

A piacon ugyan még zsongott a tömeg, mint kaptárban a méhkas, őt azonban mindez már nem érdekelte, hiszen egyre jobban izgatta, hogy a libák eladását, meg kell ünnepelni.

Az bizony, ha nem sikerül eladnia, cipelhetné most vissza Szomolyára, azon az úton, amelyiken a városba érkezett.

Ne kíváncson senki ilyen rosszat még haragosának sem, az öregnek meg főleg ne.

Nem volt ő olyan rossz ember senkihez, hogy ezt a nehéz cipekedést bárki kívánhatná neki.

Nem volt ő rossz a hivatalos emberekhez sem.

Nem kellett volna mindig sarkában lenniük. Hogy az adóvégrehajtókat, fináncokat, rendőröket, csendőröket olykor lóvá tette? Az sem az ő bűne.

És az sem kellett volna, hogy a spionok legkisebb bejelentésére, rögtön vadászatot intézzenek ellene, és persze mások ellen is.

Már 11 órát elütötte a piactéri kéttornyú templom órája, amikor *Minaret* közelében az első kocsmára rábukkant. Most nem sört kért, hanem valami jobb italra vágyott.

—Mit kér bácsi?

—Valami jófajta vörös bor kellene, vagy két deci! – mondta és arra gondolt, kóstolónak ennyi elég, a többit csak a kóstoló után szabad kérni, nehogy valami guggolós bort tegyenek eléje, mint otthon Lojzi sógor. Ezt az embert már mindenki ismerte a faluban, de főleg a borát.

Aki csak egyszer ivott belőle, utána csak guggolva ment el az ablaka előtt, nehogy a sógor észrevegye és behívja egy pohárára. Akik ittak valaha belőle, azok mind azt vallották, nem olyan rossz az, csak a savanyú babfőzelékben lenne a helye, amennyiben abból hiányozna az ecet. Az ízlelés után gyorsan lenyelte, és úgy látszott meg van elégedve minőségével, mert újabb két decit kért.

Eddig sem lehetett ráfogni, hogy ő olyan ember, mint ki a savanyú uborkát szereti szopogatni, és attól állandóan rossz kedvű.

A ravaszkas szemei inkább mosolyogtak, mint nem.

Nem azért mosolygott, mintha neki lenne a legtöbb földje faluban, vagy nagyon gazdag lányt vett volna feleségül, annak idején. Ilyen volt a természete. Az is lehet, hogy az ő vagyoni helyzetében, némely jelenleg gazdag ember, bánatában eszt vesztené.

Mint a jó mókamesterek általában, ő is vidám természetű volt, és azt kereste, min lehet nevetni. Nem azt, hogy mi az, amin egy kicsikét sírhatna, és környezetéből az iránta való sajnálkozásokat kicsalhatná.

Ahogy a második két deci borát felhőrpintette, már nem csak a szemei mosolyogtak, hanem a szája szélesebbre húzódott, és kedvet kapott az újabb kettő deci borhoz.

Amikor azt is megitta, érezte azt, hogy lábának ereiben bővebben csordogál vér, azaz, nem vetné meg a táncot sem, amennyiben egy kis zene ritmust adná hozzá. De mivel zene most még nem volt, az ujjait kezdte el pattogatni, majd füttyentgetett, végül nótába kezdett:

„Végig mentem a szomolyai főutcán,
Betekintve a kis angyalom ablakán,
Éppen akkor vetette fel az ágát,
Háromágú rozmaringgal seperte fel szobáját”

Aztán egy másikba kezdett:

„Víg Szomolyán végig, végig, végig,
Minden kis kapuban rózsá nyílik,
Minden kis kapuban kettő-három,
Csak az enyém hervadt el a nyáron. „

Amikor ezt eldalolta, már hallgatósága is került, és pedig egyre több.

Egy negyed óra multán egy cigány nyitott be kopottas hegedűjével, és az öreg elé állt, próbálta eltalálni Pesta bátyó által diktált ritmust.

Még nagyobb igyekezettel huzigálta hegedűjén a vonót, amikor azt vette észre, hogy az öregnél—a papír bankók között—még egy piros százas is ott lapul. Az öreg újabb italt kért, de most már hallgatósága részére is. Ezek, a potya italra ugyancsak elszaporodtak, mintha a patkány lyukból zavarta volna ki őket valaki, a kocsmá belsejébe.

Az amúgy is vidám bátyó kedve eddig sem volt rossz, ám ezután még jobb lett. Úgy érezte elérkezett az ideje annak, amikor a cigánynak egy határozott kérdést tegyen fel:

—Ismered azt a nótát, hogy: „Szomolyára két úton kell be menni”

—Már hogyan ismerném! Nagyon sok szomolyai embernek bazse váltam én már ezt a nótát!—jelentette ki a cigány, ami lehetett igaz is, meg nem is.

A kocsmáros mindenesetre felkészülve a vendége tartós maradására, hátyiját és kosarát a mellékhelyiségbe vitte, mert szerinte nem azonnal indul el az erdei ösvényen falujába.

Meg kell említeni, mindez nagyon bölcs és előrelátó cselekedet volt részéről. Mindenesetre az elkövetkező órák őt igazolták.

A cigány hegedűjét igen erősen vállához szorította, majd ujjaival a húrokat megpengette, és ezután vonóját huzigálta a hegedű rozsdás húrjain.

Az öreg bátyó pedig belekezdett a nótába:

„Szomolyára két úton kell be menni,
De szeretnék a rózsámmal beszélni,
Télen-nyáron rozsmaringos az ablaka,
Jaj de sokat áztam-fáztam alatta.

Kék a kökény, ha megérik fekete,
Én utánam barna legény ne gyere,
Kár volna még engemet férjhez adni,
Rózsa helyett bimbót leszakítani. „

A kocsmá közönsége mindannyian a szomolyai nótát dalolta. Ezek után, ha valaki az ajtó előtt elment, joggal gondolhatta azt, hogy esetleg nem is Egerben, hanem éppen Szomolyán megy el egy kocsmá előtt.

Már régen besötétedett, de kocsmában még zajlott az élet. Este tíz óra már elmúlhatott, amikor a vendégek úgy elkezdtek gyérülni, mint Pesta bátyó mély zsebében forintjai ez idő tájára meggyérültek.

Hiába varrta Borcsa mama az öreg zsebet jó mélyre, abból az elgondolásból, hogy nem essen ki belőle olyan könnyen a pénz, az, bizony mégis kiesett.

Erre mindenkor van esély, ha zseb mélységénél hosszabb karral áldotta meg Teremtő a nadrág viselőjét.

Éjfél felé már akkor sem talált benne egy fillérnyi pénzt sem, ha úgy kifordította zsebét, mint Borcsa mama nagy dunnáját, amikor a pelyhet ürítette ki belőle. Legfeljebb dunnába még maradhatott egy-két pehely, de zsebében pénz már nem.

Éjfél felé aztán úgy tűntek el új keletű ivócimborái, mint zsebéből a forintjai.

Ő maga sem volt már beszámítható állapotban, mert leesett az asztal alá, és ott is maradt hajnalig, a kocsmáros engedelmével.

Nem tudni, hogy a kocsmá ablakán besütő Nap sugaraira, vagy az erős fejfájására ébredt-e, de felébredt. Ezután hátára kötözte megüresedett hátyiját—tetején a kosárral—és elindult Szomolyára az erdei gyalogösvényen.

Otthon már lázasan várta az aggódó család.

Minden rosszra gondoltak, hiszen ez idő tájt sok csavargó leleselkedett a magányosan hazafelé tartó emberre, hogy akár életével együtt, elvegyék tőle, amilye van.

Háza előtt várta az aggódó család, amikor az öreg befordult az utcájukba és kínzó fejfájásával együtt, célba vette nádfedeles házának kapuját.

—Jaj-jaj Pestám! Édes uram, hol jártál ennyi ideig?—kérdezte Borcsa mama élete párját, tele őszinte aggodalommal, sírásra hajló szájával.

—Jaj nekem Borcsa lelkem! Azt hittem, hogy én már soha nem látlak Téged!—mondta mélységes bánattal, aztán tovább magyarázkodott:

—Amikor a Lánytó mellett haladtam, még nem volt semmi baj. Amikor azonban a Mész völgyet elértem, megtámadtak az éjjeli baglyok—gondolom a libák miatt.

Botommal egyre csak csatároztam, de azok nem és nem tágitottak mellőlem.

Még szerencse, hogy a libák valahogyan kioldották lábukat, és irány neki a nagy erdőrengetegnek, majd levegőbe emelkedtek, egészen a fák teteje fölé. Ez volt az én szerencsém, mert ha a libáknak nem sikerül elrepülni, még engemet is megtámadnak, azok a mindenre elszánt ragadozók.

Az Ég boltozata már szürkülni kezdett, így aztán láthattam, hogy fehér libáim, az Almagyar domb irányába repülnek. A baglyok persze nem sokára elmaradtak mögöttük, de azért a libák tovább repültek a város irányába.

Én mindjárt arra gondoltam, hogy az én Borcsám nemcsak szépen meghizlalta őket, hanem még meg is nevelte, mert hogy jó felé repültek, a piac irányába. Már az volt az érzésem, hogy azért neveltet ilyenre, hogy nekem ne kelljen cipekednem velük, amikor saját szárnyukon megtehetik ezt a hosszú utat.

Borcsa mama és lányai kétségbeesetten hallgatták, hogy milyen hajszálon múlik néha az emberi élet, majd a mama így kiáltott örömeiben:

—Nem baj édes párom, csak Téged épségben viszont láthatlak! Majd ezután az öreg nyakába kapaszkodott és úgy sírdogált.

—De miért nem jöttél haza, ha már a libák elrepültek?—kérdezte.

—Tudod Borcsám! Én arra gondoltam, legjobb, ha a libák után megyek, és majd csak megtalálom őket valahol. Legfeljebb kérdezősködök, neme látta valaki őket. Akiket kérdeztem, mondták, hogy látták, amint a Minaret fölött elrepült két hízott liba, majd a nagy templom irányába tovarepültek.

Bizony, nem találtam én őket sehol. Így aztán bánatomban betértem egy kocsmába, hogy igyak valamit, meg aztán tovább érdeklődjem.

Libákat, azonban nem találtam továbbra sem.

Énrám meg rám esteledett, így megaludtam ott a kocsmában. –fejezte be magyarázkodását Pesta bátyó.

A lányok szoknyáiból viszont nem lett semmi sem. A szoknyára való pénz úgy elfolyt, mint Kányapatakban a víz nap-nap után elfolyik.

De ezen sem kell aggódni, mert Borcsa mamának olyan két szép lánya volt, hogy nem lehetett párjukat találni a faluban, de tán még azon túl sem.

Ilyen szép lányokat még szakadt ruhában is szívesen meglocsolják a legények. Szakadt ruhában meg nem jártak, mert Borcsa mama arról gondoskodott. Így aztán Húsvétkor új ruha nélkül is több locsolkodójuk akadt, mint a gazdag lányoknak fényes, cicomás ruháikban.

Pesta bátyó adója

Gyuri sógor az alsó Bentelek felől ballagott hazafelé a vállán hintázó nagykapájával, amikor a Toter mama házánál elérte azt a keskeny földutat, amely az Angolaj felől csatlakozott az Ortás útra, vagyis az alvégi utca végéhez.

A kapája olyan fényes volt, hogy első ránézésre tudni lehetett, nem henyéléssel töltötte a nap első felét. Gondolni lehetett arra, hogy ez idő tájára már sok dudva, muhar és másféle gaz lankadozik földjén a májusvégi, aranyló napsütésben.

A földúton haladtában arra lett figyelmes, hogy semmilyen nyom nem látszik annak porában a tegnapi napról, de még a mai napról sem. E helyett, simára boronált utat talál, olyan tisztán, hogy egy pillanatig azon töprengett, rálépjen-e, össze tapossa-e kerges sarkú, mezítelen lúdtalpával ezt a szépen elsimított, poros földutat.

Korgó gyomra azt diktálta, lépjen csak rá minél előbb és minél előbb falatozzon abból az ételből, amelyet élete párja, Rozál nene, ezen időtájra egészen biztosan megfőzött.

Miután mégiscsak rálépett, tett párlépést, és máris visszatekintett oda, ahol már csak az ő terjedelmes nyoma látszott, a frissen boronált földút porában.

Először csóvált fejével egyet-kettőt, mint ki nem akarja elhinni, hogy mindezek a nyomok az ő lángos méretű talpaitól származnak. Kíváncsiságát a

visszatekintéssel részben már kielégítette, ezért tovább indult.

—Vajon meddig vezet ez a szépen boronált út?— morfondírozott magában.

Az bizony igaz, még egy macska, de még egy egér lábnyomát is meglehetne látni, ha valamelyik egérnek kedve lenne rálépni.

Nem kellett sokáig mennie, talán még annyi ideig sem, ameddig egy vadgalamb átrepül a faluja felett, amikor azt látja, hogy zöldlevelekkel tele csipkebokor csomója hömpölyög előtte, elsimítva földút porát.

Hol jobbra, hol balra próbálkozott elébe kerülni a tüskés csomónak, ám az a keskeny utat teljesen beterítette. Nem maradt annyi hely sem, hol elférhetne mellette.

Márpedig a csipkebokrot csak kellő távolságra érdemes megközelíteni, mert az olyan, mint Rozál nene, aki Gyuri sógorba még akkor is beleköt, belecsimpaszkodik, ha kellő távolságra van tőle.

Ilyen tapasztalatokkal a birtokában nem próbálkozott tovább, hanem rákiáltott a csipkebokrot húzó személyre, akiből semmit sem látott, de feltételezte, hogy valami emberi lény húzza:

—*Hé! Jó ember! Engedjen már el, mert vacsorára sem érek haza, nem még az ebédre!*

Erre a kiabálásra, a szűrös csipkebokor csomója nem mozdult tovább. Gyuri sógornak lehetősége nyílt a tüskés csomó mellett elhaladni, miután meggyőződhetett, milyen erő mozgatta azt ez idáig.

Ott bizony, egy ziháló tüdejű embert látott, és ismert fel, aki egy kötél darabot a vállán áthalvatva, nekifeszülve, húzta a tüskés gallyakat:

—Pesta bátyám! Hová húzza ezt a haszontalan bokrot? —kérdezte miután felismerte a bokorcsomó húzóját.

—Hová húznám? Hát a beszolgáltatásba, vagy az adóba!

Ha meg nem fogadják el, ráteszem a keritésemre, amit ezek a cudar gyerekek, meg a kutyák, már annyira letapostak, hogy laposabb, mint a kánikulában a Felső part száraz fűvén legelésző csorda bármelyik tehenének a hasa.

Pesta bátyó jobban tette volna, ha az adóval, és a beszolgáltatással nem viccel gyuri sógornak, mert amint hazaért, Borcsa mama egy adópapírral a kezében várta. Ebből is látható, hogy rossz dolgokat nem érdemes még vicc formájában sem emlegetni:

—Nézzed már édes Pestám! Miféle hatvan forintról szól ez az írás? —nyújtotta oda az írományt, férje-ura orra alá úgy, mintha ő többet értene az olvasás tudományához. Pedig ő sem tudott jobban olvasni.

Az életük folyásához nem volt szükségük ahhoz, hogy olvasni tanuljanak. Elég volt, ha számolni tudtak annyira, hogy reggelente megszámlálják a tyúkokat, hogy az éjszaka folyamán mennyit vitt el belőlük a görény.

Pesta bátyó forgatta kezében a papírt, aminek az lett az eredménye, hogy rájött, valami hatvan forintról szól az íromány. Vagyis, ő sem tudott többet, mint Borcsa mama.

—Hát, hallod—még én sem tudom miféle hatvan forintról, szól ez az írás! Az is megeshet, hogy ennyi pénzt adnak, csak be kell érte menni! —jelentette ki bizakodóan és máris viszketést érzett tenyerében, a pénzre gondolva.

—Akkor meg ne halogasd az időt, hanem máris menjél érte a községházára, mert még másnak adják

oda! –mondta Borcsa mama nagy bölcsen és nógatta urát a mielőbbi indulásra.

Az öreg nem tétozódott sokáig, hanem a régóta zsírosodó kalapját megigazította a fején és kezében a becses irománnyal elindult a község házára.

Amikor bekopogott a hivatal ajtaján, illő módon emelte le sok vihart látott kalapját, amely soha nem ázott át. Ez köszönhető az évek óta ráarakódó koszos zsírrétegnek, amely a hosszú évek alatt úgy rakódott rá, mint barázdás arcára az elmélyült ráncok.

A bütykös ujjával történt bátortalan kopogás után, végül benyitott a hivatal ajtaján.

A tanácselnök elvtárs az ajtóval szemben ült egy széken, és Mancikának, a titkárnőnek, diktált igen fontos jelentést a járási főelvtársak részére.

Amikor Pesta bátyó benyitott, egyik kezében a kalapját, másik kezében a fontos irományt rezegtetve, csendesén köszönt:

—*Szabadság, elnök elvtárs!*

—*Tessék! Mi a baj?* —szegezte neki a kérdést, a fontos jelentést diktáló elnökelvtárs anélkül, hogy egy „szabadsággal” visszaköszönt volna.

—*Csak azt kérdezném, mikor fizetik ki ezt a hatvan forintot?* —nyújtotta át a kezében rezegtetett irományt.

Az elnök elvtárs, miután kezébe vette, úgy váltogatta arcának színét, mint a kaméleon, majd dühösen rákiáltott az előtte toporgó emberre:

—*Van-e magának esze?!*

Tudja egyáltalán, miről szól ez az írás?

—*Hát a hatvan forintról, amit én kapok!*

—Nos, hát tudja meg az elvtárs, ezt a pénzt maga adja nekünk, mert ennyi adóval tartozik! —az elnök elvtárs ezt már úgy kiabálta, hogy Mancika aggódva csillapította:

—Ne tessék idegeskedni, mert legutóbb is ettől lett baja, ettől ment fel a vérnyomása!

—Hogy az ördögbe ne idegeskednék, amikor ilyen emberek vannak, akik azt gondolják, hogy a községi tanács egy jól tejelő tehén, amit állandóan lehet fejni, mert annak a teje kifogyhatatlan.

—Az elvtárs fizet, nem mi! —rágta szájába Pesta bátyónak a tényállást az elnökelvtárs ismét, csak most már kezdett kékülni a dühtől.

Ezekre a szavakra az öreg kétségbeesetten mondta:

—De elnök elvtárs! Ha a kutyám, meg a macskám az összes bolháját kirázná magából, és tíz fillérért el tudnám adni darabját, akkor sem lenne hatvan forintom!

Hát akkor miből fizessem meg a hatvan forintot, amit azt sem tudom, miért kell, hogy fizessem, amikor nincsen semmim?

—Az már a maga baja! Ha egy héten belül nem fizet, küldöm a végrehajtót, aki majd lefoglalja a hatvan forintot, kamatostól!—válaszolt az elnök elvtárs dühösen és távozást intett, miközben a szabotálást emlegette, és az érte járó internálást.

Bárki azt hihetné, Pesta bátyón úrrá lett a félelem és a bánat, amikor kilépett a községháza ajtaján annak tudatában, hogy a végrehajtók jelennek meg hamarosan a portáján.

Legfeljebb csak szomorú lett, amiért pénz nélkül kellett hazamennie.

A végrehajtóktól nem kellett félnie. Mert ahol nincsen elvonnivaló, onnan senki sem tud elvenni, még ők sem.

Nádfedeles kis háza kívül, belül málladozott. Ha a házikó picinyke ablakán valaki benézett, nem látott ott bent semmi értéket. De, ha be is menne valaki, egy durva asztalt látna a szoba közepén, amit a mellette lévő lócával együtt, Pesta bátyó faragta valamikor, egy életlen baltával.

Az asztalhoz közel egy rozoga ágy áll, amelyen a kopottas dunnahuzat, úgy engedi magából a maradék pelyhet, mint télen a hópihéket hullatják magukból a hideg szél fújta, szürke fellegek.

A szoba sarkában—télidőben—egy vaskályha rendületlenül pőfékeli magából a füstöt. A füst persze a

rossz kémény miatt, szívesebben marad a szobában, mint a szeg-zugos nyíláson az ég felé távozna.

Így aztán, csak ilyenkor, nyáron nem füstöl, amikor nem gyújtanak tüzet.

Hogy mégsem maradjon füst nélkül a szoba, ilyenkor sem, időnként Pesta bátyó pipájából szállnak a bodorfüstök és így az ajtóhoz érkező szúnyogok, igyekeznek barátságosabb helyet keresni maguknak.

Borcsa mama már várta az éppen belépő párját:

—*Hoztad a pénzt?*

Az öreg addig válaszra sem méltatta, amíg az ágya alatt tartott lőrés üveget kétszer-háromszor meg nem nyalta. Az is lehet, hogy a kinti meleg miatt volt ez neki sürgős, vagy pusztán az elmaradt pénz miatt volt szüksége egy kis vigasztalásra.

—*Még hogy hoztam-e a pénzt?*

Nem ők adják, hanem nekünk kell fizetni az adóba!

—*Nekünk?! Ugyan miután kellene fizetnünk, hiszen alig van egy kis krumpli a kertben, meg az a kiszáradásra ítélt szőlőnk a Méti hegyen.*

—*Lehet, hogy a bolhák után is fizetni kell, amik a Buksi kutyánkat, no meg a macskánkat, no meg aztán bennünket is csiklandoznak.* —mondta Pesta bátyó kedélyesen, mintha a végrehajtókkal való fenyegetést már elfeledte volna.

Az lehet, hogy a löre gyorsabban hatott ebben a meleg időben, és ez okozta a bátorságát, de bátor lehetett attól is, hogy a végrehajtók nem találnak semmi olyat, ami nekik kellene.

Egy kopottas ásó, egy kapa, balta, gereblye, egyetlen végrehajtó előtt sem képvisel értéket, hiszen nem azért lettek ők végrehajtók, hogy ilyen szerszámokkal sanyargassák testüket.

Az is igaz, Pesta bátyó sem sanyargatta testét a kelleténél jobban. Annyit megtermelt, hogy nekik úgy-ahogy, elég volt, és lett elegendő élelmük és egy kis lőrējük, többet meg nem termelt.

A falutól öt kilométernyi távolságban lévő szőlőjét művelgette a Méti hegyen, amelyen egy kis kunyhócska állt a gallyakból összetákoltan.

Nem lehetett ugyan rámondani, hogy ez egy királyi palota, de arra jó volt, hogy a gyorsan érkező nyári zivatar elől, némi menedéket adjon.

A kunyhó körül egy kis konyhakertet alakított ki, ahol a paradicsom, paprika megtermett, a kunyhó előtt bográcsában főzött ételéhez.

A szomszédos erdőben mindig talált finom gombát, vadat, amit olyan jól tudott elkészíteni, hogyha a végrehajtók a főzés végére érkeznek, mindenképen lefoglalják.

Szerencséjére, oda lusták voltak kimenni, így a főztjét ő ehette meg.

Utána egy kis lőrével leöblítette torkát, és máris úgy érezte magát, mint király a palotájában, vagy a tanácselnök párnás irodájában.

Sokszor hajtotta este álmra fejét a szénával terített kicsi ágyikón kunyhójában, már csak azért is, hogy reggelente ne keljen a faluból szőlőjébe kigyalogolnia.

Itt volt Vendel bátyó kunyhója, ahol a zugpálínka-főzéssel foglalatосkodó szomszédokat felkereste, hogy a régi idők történeteit egy kis jó pálinka kortyolgatása mellett felidézzék.

Jobban szerette ő ezeket a történeteket hallgatni, mint a kisbíró kiabálását, dobolását bent a falujában.

Bizony a kisbíró sohasem kiabált semmi jót.

Mindig csak azt kiabálta, hogy miből, menyit kell még az adóhivatalnak befizetni, mert annak a zsákja még a pap zsákjánál is telhetetlenebb.

Másnap estefelé azonban mégiscsak hazaballagott. Ha már másért nem, azért mindenképpen, hogy a lőréskorsóját feltöltse lőrével, és tarisznyájába kenyeret, szalonnát tegyen. No meg aztán pipadohánnyal megtömje a dohányos zacskóját, mert egy kis füstölés nélkül még a Méti hegyi levegő sem az igazi.

Így történhetett meg az, hogy a végrehajtók, akik másnap reggel korán nyitottak be a kapuján, még otthon találták.

—*Nyissa ki elvtárs a kapuját!* —kiabált be egyikük hozzá úgy, mintha olyan zárt kapu állná útját, amin a lakók segítsége nélkül képtelenség lenne bárkinek bejutni.

Pedig, egy kis szellő elég volt, hogy a kapu minden emberi beavatkozás nélkül, úgy kitárulkozzon, mint a bűnét megbánó vétkes ember a gyóntatófülke rácsos ablaka előtt. Ám Pesta bátyó mégiscsak odaballagott kapujához és kitárta előttük, amely a kenetlenség miatt, olyan nyikorgó hangot hallatott, hogy a végrehajtókban máris felmerült a gyanú; *az elnök elvtárs rossz címet adott, mert itt még kapukenőcsre sem telik, nem még adóra.*

—*Hajlandó az elvtárs adó tartozását most egy összegben megfizetni?*—tette fel a kérdést egyikük az öregnek, aki éppen a bagót rágta és ahhoz, hogy válaszolni tudjon, a megrágott bagót először kiköpte.

A kiköpött bagó olyan bűdös volt, és olyat lottyant, hogy egy gúnár libának is becsületére vált volna ekkorát lottyantania a hátsó fertályából.

—*Hát a hajlandóság már megvan bennem! Most már csak a pénz hiányzik!* —jelentette ki és kalapját leemelve, úgy vakargatta tarkóját, mintha a pénz előteremtésén gondolkodna.

—*És az, mikor lesz?* —kérdezték, mire az öreg mindkét kezét széjjeltárta, majd egyik kezével az égen szépen bodrosodó bárányszerű felhők fölé mutatott:

—*Azt csak a jó Isten tudná megmondani, így hát Tőle kérdezzék!*

—*No, arra mi nem várunk! Máris elkezdjük a foglalást!* —mondta egyikük és most már mind a két végrehajtó lépkedett a porta belseje felé, miközben vizsla szemeikkel valamilyen értékek után kutattak.

Mivel az udvaron, és a kertben sem találtak semmi olyat, ami esetleg egyetlen forintot is érne—célba vették a kis házikót.

A ház küszöbén, Borcsa mama szétzilált, fésületlen hajjal állt az ajtó előtt, és egyetlen fogat rejtegető száját mosolyra ferdítette, amitől olyan ijesztően nézett ki, mintha egyenesen a temetőből érkezne.

A bátor végrehajtók azonban nem ijedtek meg, hanem útjukból félretolták, majd behatoltak a lakásba.

Először az ütött-kopott edényeket nézegették, de mivel a zománcnak bőven híjában volt valamennyi, a foglalásra nem jöhettek számításba. Ezért aztán tovább kerestek.

Egyik az ágyat emelgette, a másik az asztalt tologatta, majd megemelte és visszajuttatta eredeti helyére.

Ekkor aztán a sok-sok lyukból—amelyeket az asztal láthatatlan lakói, hosszú évek alatt fűrtak az asztalba, sok finom por hullott a földre.

Ennek a lisztnek a finomsága hasonlított ugyan a Berki malomban őrölt lisztéhez, csak nem lehetett belőle olyan finom cipót sütni.

Ezt látva a végrehajtó, az asztalt nem bolygatta tovább. E helyett a székeket lökdöste, de mivel ezek is porzottak, dühösen felborogatta valamennyit.

Amelyik az ágyat emelgette hasonló tapasztalatokat szerzett. Mindezért ő is olyan dühös lett, hogy az egyetlen cirok söprűvel a dunna közepébe vágott. Annak ellenére, hogy mindez nyári időben történt, amikor hétággal sütött a Nap, egyetlen perc alatt úgy beterítették a szoba levegőjét a dunnából kiszabaduló pelyhek, mintha máris zimankós tél lenne.

Mivel a legyek bőségesen röpködtek a szobában, a végrehajtók sem gondolhattak a hirtelen beköszöntő zimankós télre, csak arra, hogy a dunna sem ér már semmit.

A dühöngő végrehajtók egyre jobban krákoztak a beszívott pelyhek sokasága miatt, és kirohantak az utcára, meg sem állva a tanácsházáig.

Itt, az elnök elvtárs gyanakvó tekintetével szemlélgette az érkezőket, ám a lógó orruk azt sejtette—*nem jártak eredménnyel,*

—*Sikerült a foglalás?*

—*Nem sikerült, elnök elvtárs, és nem is fog sikerülni a jövőben sem!*—jelentette ki egyikük, akit legkönyörtelenebb végrehajtónak ismertek a tájon.

—*Hát aztán miért nem?* —kért magyarázatot zavarában a szaporán pislogó végrehajtótól.

—*Oda csak vinni lehet, hozni nem, mert nincsen ott semmi a bűdös bagón kívül.* —mondta másik végrehajtó.

Erre a kijelentésre az elnök elvtárs, olyan dührohamot kapott, hogy nekirohant az ablaknak és úgy tűnt meg sem áll a kőkerítéssel körbekerített első világháborús emlékműig. Az öngyilkossági szándékáról mégiscsak lemondva, az asztalon heverő adóívet fel kapta és darabokra szaggatta.

Ettől a pillanattól kezdve Pesta bátyó, mint adózó állampolgár, nem létezett tovább. *Legalábbis ezt, ekkortáiban, némelyek még így gondolták.*

Márpedig ezt az adót be kell valakinek fizetni, mert a járási elvtársak megkövetelik, hogy a falu teljesítse adózási kötelezettségét.

Mint ahogyan a járástól elvárja megye, és hát a megyétől elvárja kormány. És bizony a kormánytól egy külföldi hatalom, amelytől a magyarok a történelem folyamán még igen kevés ideig voltak függetlenek.

Az elnök elvtárs jól tudta, ezt az adót leírhatja a bevételből. Talán hűvös irodájának igen gyorsan búcsút mondhat, ilyen nótárius nem fizetők miatt.

A végrehajtók már régen elpárologtak, amikor az elnök, irodája egyik szegletétől a másikig, még mindig csak rohangált.

Agyában úgy cikáztak a gondolatok, mint viharos nyári égbolton a villámok cikáznak. Jól tudta, hogy a puha szőnyeggel borított, hűvös irodája forog veszélyben, ha a járási elvtársak felé kevesebb adó érkezik. Még egy ideig rohangált, majd egy nagyot dobbantott lábával, és megállt:

—Mancika! Papírt az írógépbe! De előtte keresse meg a legjobban adózó kulákok névsorát!

Miután Mancika átnyújtotta kért névsort, remegő kezével az írógépbe papírt tett és feszülten várt.

—Írja három példányban a kövekezőt:

FELSZÓLÍTÁS!

Felszólítom az elvtársat, hogy Június 12-ig, 20, azaz Húsz forint pótdadót, az adóügyi előadónál fizessen be!

Ez a pótdadó, a népi demokrácia építési ütemének meggyorsítását szolgálja, amelynek szükségessége nem lehet kérdéses senki előtt sem, csak a szabotáló kulákok előtt.

Amikor Mancika az utolsó betűvel is elkészült, tollat vett a kezébe és kérdőn nézett az elnök elvtársra, a címzetteket illetően.

—Az elsőre írja: *K. János Lenin út.*

A másodikra: G. László Sztálin út.

A harmadikra: F. Lajos Marx K út.

Miután a személyek nevét ráírta, azt a legnagyobb „magyarokról” elnevezett utcák nevével ellátta, most már az elnök elvtárson volt a sor, hogy aláírja:

Községi Tanács.

Tanácselnök: X.Y.

1953. Június havának 10-ik napján.

Szomolya

Érik a dinnye

Azt csak a jóisten tudná megmondani, mennyi felszólító levelet kapott már eddig Pesta bátyó elvtárs. Ezek a felszólítások mindig arról szóltak, mennyivel rövidül meg a jövőben. Mennyit kell még adóba befizetnie, mennyit kell beszolgáltatnia. Mindezek után számára világossá vált, a *Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága*, igenis számot tart a tőle származó adóra és a beszolgáltatás maradéktalan teljesítésére. Egyszóval, mégsem törölték az adónyilvántartásból, mintahogyan ő ezt korábban hitte.

Az a felszólítás, ami most érkezett, nem adóról, nem beszolgáltatásról, hanem örökölt földecskéjének kisajátítása miatt lett nevére címezve. Ezt csak akkor tudhatta meg, amikor a Végrehajtó Bizottság Titkárának színe elé került.

A felszólító levél csak a következő, aránylag szűkszavú, utasítást tartalmazta:

Tisztelt Pesta bátyó elvtárs!

Dolgozónépünk érdeke azt kívánja, hogy 1955 esztendő március 20-án 8 órakor, az irodámban felkeressen! A megjelenés elmaradása esetén a rend őreivel elővezettem... stb...stb... babla... babla... duma... duma... fölösleges szöfecsérlés, leírni sem érdemes mindet.

Aláírás: XY. VB titkár.

—No, hogy a nyavalya állna belé az összes csontodba, te piszkos kupcihér!—kisé hangosabban csúszott ki száján, ez a rögtönzött kívánság, az újabb felszólításról. Ekkor még nem tudhatta, hogy mi célból hivatják. Ha tudja, valószínűleg a szokásos jókívánságánál sokkal különbeket kíván.

—Jaj Pesta, Pesta! Mondhatnád halkabban, hiszen még a falnak is füle van.—suttogta Borcsa mama kétségbeesetten, mintha élete párja besúgókról, spiclikről soha nem is hallott volna.

—Márpedig nem megyek be abba a betyár barlangba, ahol telhetetlen rablók, újabbnál-újabb adókkal keserítik meg a munkában izzadó embert!—fogadkozott kitartóan, ám amikor eljött a kitűzött időpont, sunyi ábrázatával, ekképpen köszönt be a titkár elvtárs irodájába:

—*Szabadság titkár elvtárs! Nincsen tán valami baj, hogy hivatni tetszett?*—mondta és kobakjáról korábban levett zsíros kalapját magához szorítva, meg is hajolt, a nálánál ideológiailag sokkal fejlettebb, faluvezető előtt. Köszönésének fogadása helyett, máris fenyegetést hallhatott:

—Még most nincsen baj, de csak az elvtárson múlik, hogy a jövőben lesz-e, vagy nem lesz!

—Békés ember vagyok én! Nem akarok rosszat senkinek, ha mások is csak jót akarnak nekem.—mondta, ám a hivatal embere máris, olyasmit készült mondani, ami a beidézett embernek semmiképpen sem jó dolog.

—Az elvtárs nagyon jól tudja, hogy a népi demokrácia felépítése áldozatokkal jár. Természetesen,

ez megtérül, amikor felépül. Ott aztán a dolgozónép úgy dúskálhat majd az anyagi javakban, mint a kukoricásba beszaaduló tehéncsorda. Magának az áldozatvállalása nem lenne más, mint az, hogy a Vénhegyen lévő földjét a közösbe adni. Mindezt csereföldet adunk a *Gyűr* tetején, ami szintén annyira napsütötte hely, mint a *Vénhegy*.

Pesta bátyó elvtárs elkékölt, megzöldült e lesújtó hír hallatán. Majd pillanatnyi némasága után, úgy buzogott ki belőle a keserűség, mint tűzhányóból a forró láva:

—De Titkár elvtárs! A *Gyűr* tető kövel borított tetején, valóban szépen süt a Nap, de nem terem meg semmi, csak a tarack, és a gyom! Az én vénhegyi földemen megterem a krumplic, kukorica, a szőlő, a finom cseresznye és minden gyümölcs, amit csak termelni akar az ember!

A keserű, indulatos szavakat hallva, a hivatal embere jobbnak látta, ha politikai dogmáit, fenyegetéseit felhasználva, lehűti a beidézett *egyén* kritikus hangulatát:

—Az előbb már mondtam, hogy a népi demokrácia felépítése, áldozatokkal jár. Az elvtársnak is áldozatot kell hoznia. Ha csak, ha csak nem paktál össze a külföldi imperialistákkal, meg az országunkat bomlasztó belső, klerikális reakcióval, akik azt szeretnék, ha soha sem épülne fel a népi demokrácia. Ebben az esetben magának az internálótáborban van a helye.

Az *internálótábor* hallatán Pesta bátyó elvtársnak most is, mint máskor is, elakadt a lélegzete. Semmitől sem félt jobban, mint attól a helytől. Pedig némelyek,

akik onnan mégiscsak hazakerültek, soha nem panaszkodtak az ellátásra, kosztra és semmire sem. Bárki kérdezte őket, nem voltak hajlandók bővebben fecsegni az ottani ellátásról, körülményekről. Talán pontosan azért, mert elég volt egyszer ott, éveket eltölteni. Semmiképpen sem kerekedett kedvük élményeiket ismételten felfrissíteni, hiszen az ott szerzett élmények, örökidőkre frissek maradtak emlékezetükben.

Pesta bátyó elvtárs megrémült arccal, alázatot színlelve, hajlandó volt elcserélni a jó földet a rosszért, mert a szabadságot jobban szerette mindenféle internálótábori életnél. Hamarosan kiderült, hogy a vénhegyi földje nem a közös tulajdonba kerül, hanem a titkár elvtárs tulajdonába. Az ő foga fájt már régóta az öreg jól termő földjére.

Csak ez az egy jól termőföldje volt eddig. Ezután már ennyi sem lesz. Pedig ő is úgy érzett, mint legtöbb parasztember, aki a földet jobban szerette még a pénznél is. A földben megterem minden élelem, ami nélkül nem lehet élni. Mert pénz nélkül, cifra ruha nélkül, nem korog a hasa senkinek. No, meg aztán, a pénz el is szokott romlani, mint a háborús években elromlott. Egy háti papírpénzért sem lehetett kapni egy harapás kenyeret. De a föld megmaradt! Csak meg kellett művelni és újra termett rajta az élelem. Ha a táplálékot nem tudja magához venni az emberfia naponta, még a *Hátmegi* rét virágai sem illatoznak annyira, mint tele hassal. Márpedig, ezen a réten által haladva, a *Méti* hegyi szőlője felé, gyakran virítanak a virágok, melyek illatoznak is, és őt csupán már ennyi is boldogabbá tette.

Ilyen földszeretet mellett, meglehet érteni, ha Pesta bátyó elvtárs, a furfangos magángazdálkodó, aki

eddig sem szívelte a faluvezetőt, ezután még inkább utálta. Senkinek sem esne jól, ha naponta, amellet a föld mellett kellene eljárania, amit egy rossz, köves földért kellett elcserélnie. A Méti hegyi szőlőjébe vezető gyalogösvény, a titkár elvtárs csalafinta módon megszerzett, új földje mellett vezetett el. Így aztán naponta sziszegte a gyalogutat eltakaró ösvény mögül: *„Te piszkos kupcihér, te mocskos kapcabetyár, te népnymorító, alávaló gazember! Hogy a nyavalya törné ki még a fajtádat is! „*

Amikor az előbb felsorolt *„jókívánságait”* ráolvasta, a volt földje új tulajdonosának, e pillanatban láthatatlan fejére, lelkébe, testébe megkönnyebbülve, úgy lépkedett a szőlője felé, mintha hirtelen szárnyai nőnének.

Így lépegetett ő nap, mint nap és szórta átkait földjének elrablójára, amikor egyik nap reggelén hangokat hallott a volt földjét eltakaró, sűrű sövény mögül:

—Jó lesz már ez titkár elvtárs! Ez a görögdinnye már teljesen megérett!

A hang gazdájában Talpnyaló János hangját vélte felfedezni, aki ingyen napszámosa a titkárelvtársnak. Mondhatnánk úgy is, hogy a leghűségesebb talpnyalója. Ingyen dolgozott neki, azért, hogy a hivatali ügyei soron kívül elintézésre kerüljenek. Esetleg, adóelengedés, beszolgáltatás mellőzése és minden olyasmi, ami Jánosunk anyagi helyzetén némileg javíthat.

—Azt mondja, megérett?

—Meg bizony! Nézze csak milyen szép, milyen hamvas. Az alja teljesen sárga, ha kopogtatom, érces

hangot ad. Én azt mondom magának, le kell ezt már szakítani, itt van az ideje! Nehogy még valaki csúfot üzzön, ellopja egy reggelre.

A dinnye, a kisebbik fajtából, hamvas, kékeszöld színben ragyogott. A felkelő Nap aranyló sugara csillogott rajta, amely már egyórányi ideje bearanyozta a tájat. A Gyúrtető mögül felkelve, besütött Pesta bátyó elvtárs volt földjére, hogy sugaraival tovább érlelje a föld új tulajdonosának, a titkár elvtársnak hamvas dinnyéit.

Miután egy késsel elválasztották bozontos szárától, kettéhasították. Nem is kellett igazán kettévágni, mert a kést beszúrva, kettérepedt az magától.

—A mindenségit, milyen fájin dinnye! Jó föld ez! Jól jártam én ezzel a földdel! Megterem itt minden. — lelkesedett a földbitorló, majd megkóstolták, aminek hatásra további dicséreteket hallhatott, a takaró sövény másik oldalán a fülelő ember, e földnek kisemmizett gazdája.

—Olyan édes ez, mint a méz!—lelkendezett tovább a földbitorló és szájának mindkét oldalán, csorgott a tűzpiros, mézédés dinnyének hűsítő leve. Miután megkóstolták, levettek még egyet, a kisebbek közül, és berakták a hátyiba.

Talpnyaló Jánosnak szemet szűrt a legnagyobb görögdinnye, amely úgy domborodott ki a többi dinnye közül, mint a falu környéki tájból a Gyúrtető, vagy a Nagy völgy tető szépen ívelő domborulata.

—Titkár elvtárs! Én úgy látom, ez is megérett.—lelkendezett és aprókat nyögve megemelte, nyitott tenyerével megpaskolgatta a dinnyeóriást, amelynek alja

halvány sárga, és a hozzáértő embernek valóban érett hangot hallatott.

A dinnye gazdája is megütögette a hatalmas, érett gyümölcsöt és neki is az volt a véleménye, le lehet már szakítani a száráról.

—Én is úgy tapasztalom, megérett már ez teljesen. De nem fér a hátyiba, nem tudjuk haza vinni. Különben is, még az egésznap előttünk áll, hiszen csak reggel van. Ebben a meleg, napsütéses időben csak jót tesz a dinnyének, ha hagyjuk tovább érlelődni holnap reggelig.—jegyezte nagy bölcsen a dinnyék gazdája és ezzel mind a ketten egyetértettek.

Öt perc sem kellett neki, amikor Talpnyaló János hátára vette a dinnyével megrakott hátyit és ereszkedtek befelé a domboldalán, a völgyben hosszan elnyúló faluba.

Elöl ment a titkár elvtárs üresen, hiszen azért van vele a dolgozónép képviselője, hogy olyan ember cipekedjen, aki még ideológiailag fejletlenebb őnála. Akivel csak találkoztak, örömeiben mindenkinek eldicsekedett, hogy milyen finom dinnyét terem az ő földje. Ez az öröm elkísérte egészen hazáig. Sőt, otthon még tovább fokozódott, amikor feleségével megköstöltatta.

—Kedves feleségem! Kedves gyerekeim! Egyétek csak, ne sajnáljátok, mert holnap reggel még nagyobb hozunk Jánossal! Az olyan nagy lesz, hogy még a járási főelvtársnak is viszek belőle. Egy kis kedveskedés soha nem árt. Segítségével sokáig megtarthatom bársonyszékemet, amin eléggé jól esik ücsörögnöm.—lelkesedett a titkár elvtárs, miközben megveregette a

talpnyalója vállát, bizonyítva azt, hogy szereti ő dolgozó népnek azt a fajtáját, aki mindenben egyetért vele.

Azt mondani sem kell, hogy Pesta bátyó elvtárs csak akkor ment tovább szőlőjébe, az őt takaró ösvény mögül, amikor az általa utált, dinnyével megrakott kapcabetyárok már messze jártak.

—*Hogy a nehézség állna még a fajtátokba is!*— mondta ki hangosan, mert nem látott senkit sem a tájon, aki kívánságát beköphetné az illetékes hatóságoknál. Messze volt még a szőlője. Volt ideje elég, hogy szórja szitkait a tolvajokra, hiszen az ő szemében azok voltak a tolvajok, akik a földjét ravasz módon elbitorolták. Menetközben, ismételten fel-fel büfögött benne a keserűség és ilyenkor már nem is mondta el szitkainak teljes szövegét:

—*Hogy szakadna rátok az ég! Hogy a ménkő ott ütne belétek, ahol éppen vagytok! Hogy lett volna anyátok feneke szecs kavágó, amivel összeaprított volna még a születésetek pillanatában!*—és csak szórta, szórta átkait egészen addig, amíg a szőlőjébe kiért.

Messze van felső Méti hegyi szőlő. A Nap már jócskán feljött az égre. Meleg sugaraival pásztázta az aranyló fürtöket, amelyek nemsokára teljesen beérnek. Már a második sort kapálta, mikor egy kismadárka röppent ki az éppen kapálásra kerülő tőke sűrűjéből. Tollaival a szivárvány minden színében tündökölve, ijedten röpködött, féltette fészkét. Az eddig csak haraggal, bosszúval teli háborgó lelkébe, egy pillanatnyi időre, béke, nyugalom költözött:

—*Ne félj kismadárka! Vigyázok fészkedre. Én nem veszem el tőled, mint a titkár elvtárs földemet elvette.*—
suttogta meleg szavakkal és érezte, lelkébe valami megmagyarázhatatlan nyugalom költözik. A kismadárka minden bizonnyal megértette. Megértette, mert kétségbeesett csiripelését abbahagyva, egy közeli tőkére szállt, arra a rövid időre, ameddig a fészket rejtő szőlőtőke kapálása befejeződött.

Pesta bátyó lelke nem háborgott tovább. Egész nap folyamán békességben kapálgatott. Amikor Ostoros községet takaró dombok irányába nézve látta, hogy az eddig meleget sugárzó Nap elköszönni készül, ő is elindult hazafelé. Az elbitorolt földjéhez érkezve, hirtelen az ördög költözött ismét az eddig békés lelkébe. Egy határozott lépéssel belépett a sövény mögötti földre, ahol az eddig beálló sötétség miatt, már csak tapogatással találta meg azt az óriás dinnyét, amiért a földbitorló, újgazda, reggel érkezik talpnyalójával.

Nem teketóriázott sokáig, hanem egy határozott mozdulattal letépte száráról, majd a hátyiját levetve, bele tette. Még szerencse, hogy a legnagyobb hátyi volt nála, mert a dinnye nagysága minden képzeletét felülmúlta. Értékes terhével, mintegy árnyalak, osont a hazafelé vezető gyalogösvényen, kerülve mindenkit, az eddigre már teljesen besötétedett faluban.

Titkár elvtárs izgalmaiban a szokásosnál korábban ébredt. Hasát már jócskán végig pásztázta a Gyúrtető fölé araszolható Nap aranyló sugara, amikor kikelt ágyából. Éppen idejében, mert Talpnyaló János érkezett a legnagyobb vékás hátyijával, hogy az óriás dinnyét hazacipelje.

A Vénhegyre vezető úton csak a dinnyéről beszélgettek:

—Mit gondolsz János, hány kiló lehet?

—Hát, Titkár elvtárs, nagyon megnőtt már az! Ez már szent igaz! Szerintem, tíz kilónál is több. Amikor megemeltem, azt hittem sérvet kapok. Bele nyílalt a hátamba, ropogott a gerincem, de a karomban is sajgást éreztem. El is határoztam, hogy nagyon óvatosan emelem ki a helyéről.—válaszolta a talpnyaló és intette óvatosságra önmagát, hiszen neki kell azt megemelni, nem a titkár elvtárnak.

—Remélem, olyan édes is lesz, mint, amilyen nagy. A járási titkár elvtárs, ha megkóstolja, nem vallok vele szégyent. Elhatároztam, neki is viszek belőle egy kis kóstolót.—árulta el hűséges emberének is a szándékát, azt azonban már nem mondta, miért akar kedveskedni felettesének, mi a végső célja a kóstolóval.

Annyira izgalomban voltak, hogy hosszabbnak találták most a földhöz vezető utat, mint az előző nap folyamán. Pedig a föld, és a falu közötti távolság, semmit sem változott a korábbiakhoz képest. Mielőbb látni akarták az érett, óriás gyümölcsöt, amely hamvas, kékes-zöldes színével megbabonázta őket. Egész úton valami ki nem mondott balsejtelemben gyötrődtek, amit e pillanatban titkoltak egymás előtt.

A határt képező sövényen keresztül, először a földbitorló szaporázta lépteit és meg sem állt a dinnyéig. Amikor odaért, remegő kezekkel matatott a takaró indák között, de nem találta a keresett gyümölcsöt. Idegességében még arra sem gondolt, hogy előző nap, a nagysága miatt, keresni sem kellett, mert feltűnően kimagasodott a többi fölé. Minél inkább nem találta,

annál idegesebb lett. Tépte, zúzta azokat az indákat is, melyeken még érésre vártak a hamvas gyümölcsök.

—Te János! Te János! Te sem látod?—kérdezte kétségbeesetten, mert ekkor már rosszat sejtett, nagyon rosszat.

A talpnyaló szintén ott ugrált a hamvas gyümölcsök között, de az előzőesti dinnyeóriást sehol sem találta. Egyszer csak remegve mutatott egy helyre. A talaj annyira besüppedt, mintha egy terjedelmes ülepű asszonyiségnek, eső után, pihenni szottyant volna kedve éppen azon a helyen. Némán bámultak egy-két pillanatig, az óriásdinnye besüppedt helyére, majd a titkár elvtárs sipítozta talpnyalójának a keserű tényállást:

—János! Ezt bizony ellopták! Ellopták! Ha megtudom, ki volt az a betyár, az a csavargó, internálótáborba vitetem! Erre esküszöm, hogy nem ússza meg ezt az alávalóságot!—bögte most már teli torokkal, olyan hangosan, hogy a szőlőhegyre kifelé jövő gazdák azt hihették, elkezdődött a szarvasbőgés, de az még odébb volt.

Az esti szürkületben Pesta bátyó elvtársnak sikerült észrevétlen bejutni portájára. Lihegett még egy percig a cipekedéstől, ám máris jóleső érzés járta át lelkét, hogy az óriásdinnyét sajátjának mondhatja.

—Hol jártál ennyi ideig? Előbb is abbahagyhattad volna azt a nyavalyás kapálást, mert az lesz egyszer a vége, hogy az aggodás miatt, a frázt hozod rám.—vonta kérdőre Borcsa mama, aki a kapuban türelmetlenül várt párjára, miközben próbálta volna lesegíteni a vékás hátyit, de nem sikerült.

—Vigyázz, mert megszakitod magad!— figyelmeztette élete párját, aki a súlyt tapasztalva, újabb kérdést intézett hozzá:

—Csak nem követ hozol hazafelé?

—Ne kiabálj már, mert meghallja valaki!—intette nyugalomra a kíváncsiskodót, aki ugyancsak megemelte hangját, hiszen ekkor még nem sejtette, élete párja ismét a törvénnyel packázik, lopott dinnyét cipel hátyijában.

—Honnan hoztad ezt a dinnyét, Pesta?— suttogó hangon kérdezte, amikor az érett gyümölcsöt végre felismerhette.

—Honnan? Hát a titkár elvtárs földjéről. Vagyis az én földemről, mert én még most is annak tekintem!

—Akkor te loptál! Mondtam már neked, te még a bitófán végzed!—állapította meg Borcsa mama a valós tényállást úgy, hogy a hangnemből ítélve, felelősségre vonásnak lehetett tekinteni.

—Még hogy én loptam? Lopni itt csak ő lopott! Ellopta, elbitorolta a jó földemet, mindenféle közérdeket emlegetve, csak azért, hogy neki legyen jó földje.

Édes Borcsám, én csak visszaoptam a sajátomnak egy töredékét! Itt ő a tolvaj, nem én!—fejezte be a kellemetlen párbeszédet Pesta bátyó elvtárs, majd egy merész mozdulattal beleszúrta legnagyobb kését az óriásdinnyébe, amely azonnal kettérepedt.

Megérett már ez teljesen. Titkár elvtárs és Talpnyaló János ezt, az előző napon, nagyszakértelemmel megállapították. Csak ekkor még azt nem tudták, ki fogja majd megköstolni.

Hordóból elfolyt bor.

Azt el kell ismerni, hogy a faluban jó munkát végeztek a besűgők. Annak rendje-módja szerint érkeztek a feljelentések a fináncokhoz, rendőrökhöz, adóvégrehajtókhoz, de még a tanácsházára is.

Gyakran az volt az érzésük a fentebb említett szervezeteknek, hogy a spionok-besűgők buzgólkodása már a kelleténél is serényebb. Nem mindig örültek a bejelentéseknek, mert sokszor voltak a bejelentések alaptalanok. Meg aztán, nekik kellett az ügyet rendszeresen kivizsgálni. Ezek a kivizsgálások elég idegesítők voltak részükre, de azért nem annyira, hogy a továbbiakban már a kapálást választanák, a kutakodás helyett.

Sokszor érezték a fináncok és adóvégrehajtók úgy, hogy a mezőkövesdi utat csak azért építették meg Szomolya irányába, hogy azon a bejelentések után ők—az illetékes szervezet—megtudjanak érkezni, a tett helyszínére.

Ezúttal az adóvégrehajtók lettek felkérve a községi tanács részéről, mert némely adózó állampolgár szabotálja a beszolgáltatást. Ezek között Pesta bátyó elvtárs neve is ott szerepelt, mint nótáriusszabotáló, akinek ugyan alig van valamije, de azt a keveset mindenképpen meg akarja tartani magának. Mindebből látható, hogy mégsem törölték az adózók névsorából. Az is igaz, hogy erre még nem volt példa, de arra már igen, hogy újabbakat vontak be az adózottak körébe.

Némely kelekótya állampolgár nem gondol arra, hogy az államapparátus gépezetének is élnie kell valamiből. Ez csak úgy lehetséges, hogy aki megtermeli az anyagi javakat, máris befizeti az adóba.

Ez, nem lehet vitás senki előtt. El kell tartani a fényes szobáikban unatkozó politikusokat, adóvégrehajtókat, csavargókat, kupcihérokat, kapcabetyárokat, és mindazokat, akiknek a munkához nem fűlik foguk. Az sem lehet vitás senki előtt, hogy ezek az emberek jobban élnek, mint azok, akik az anyagi javakat verejtékes munkával megtermelik.

A világ már csak ilyen. Ez valószínűleg teremtetési hiba. Az egyik embert úgy teremtetette a Teremtő, hogy annyit sem akar dolgozni, amennyiből ő megélhet. Mert szerinte azzal, hogy ő méltóztatott megszületni erre világra, kiérdemelte azt, hogy a dolgos emberek eltartsák.

Pesta bátyónak azonban teljesen más volt a véleménye. Ezt az állampolgári kötelességet nem volt hajlandó magáénak tudni. Az igaz, hogy nem volt mi után adóznia sem. Földje csak annyi volt, ami családjának sem termett eleget. Azonban az adózók és beszolgáltatók névjegyzékébe mégis kitörölhetetlenül belekerült.

Ő miatta érkeztek ezúttal a végrehajtók a faluba, a községi vezetők felkérésére, akiknek erejét az öreg megregulázása már meghaladta.

Zörgettek kapuján a mindenre elszánt, hivatalos emberek, akik eltökélték, üres kézzel nem távoznak portájáról. Ha mást nem találnak, akkor a kerítés drótyját, és a kapuját viszik el, de üres kézzel nem

távoznak. Az eltökélt szándékuk ez volt, amikor a kapujához érkeztek.

—Eltárs! Nyissa ki a kapuját tüstént! –kiáltott be egyikük, aki észrevette, hogy az öreg az udvarában matat valamivel.

—Nincsen az bezárva! Még a szél is akkor jön be rajta, amikor akar. De ha bejön, gyorsan távozik, mivel nem talál itt semmit az égvilágon! Csak az üres pénztárcát, az meg nem kell neki, olyan válogatós! — kiáltotta ki a végrehajtóknak jóízű kacagása közben.

Ha bárki azt gondolná, hogy ezek az emberek ilyen hiszékenynek születtek, nagyon téved.

Ezúttal is úgy csörtettek be a portára, mint a disznó csürhe, és a nádfedeles ház irányába tartottak. Azt remélve, hogy a kimért adóját nem fizető, sunyi állampolgár, itt rejtegeti Dárius kincseit már évek óta, és nekik csak bele kell markolniuk a mesés kincsekbe.

A kincsek egy részét leadják majd az államnak, a másik részét megtartják maguknak.

Akkor kezdtek el nyugtalanul viselkedni, amikor már mindent feltúrtak, mégsem találtak semmi olyan dolgot, amit értékesnek lehetne nevezni annyira, hogy azt az adóba lefoglalhatnák. A lakással kezdték, arra gondolva, hogy a legutóbbi kutakodásuk óta az öreg meggazdagodott. Amikor a lakásban minden eredmény nélkül végeztek, az udvart, és kertet vizsgálgatták tüzetesen, de ezeken a helyeken sem találtak semmit.

Ekkor az egyikük—a nagy felfedező—a homlokára csapott:

—Hol a pincéje?

—Ott van az Úttörő utcában, de oda hiába mennek, hacsak egeret nem akarnak fogni, mert az éppen van bőven. Még feleslegem is van belőle. —szólt és sodort magának egy cigarettát, majd azt meggyújtva, olyan nyugodalmas pőfékelésbe kezdett, mint aki meg van győződve arról, hogy onnan semmit nem tudnak elvinni. Az öreg, hol a pipáját szívta, hol cigarettát, hol a bűdös bagót rágta, attól függően, hogy éppenséggel mihez volt gusztusa.

A behajtok egyike azonban kíváncsi természetű ember lévén, ezt mondta:

—Fogja a pincekulcsot és nézzük meg, mi van abban a pincében!

Az öreget ekkor valami nyugtalanság kerítette hatalmába, mert rádöbbent, bor még található a hordóban, alig hiányzik belőle egy pár lopótökkel.

Pedig felőle mindent elvihetnek, csak azt a kis lőrét, hagynák meg, ami abban a kétszáz literes hordóban az ő itókája. Ám vendégei, ilyen kívánságokat nem szoktak figyelembe venni, ezért terelték maguk előtt a makacsul szabotáló bátyót, Pesta bátyó elvtársat pincekulcsával kezében, pincéjének irányába.

Bármilyen lassan ballagott, pincéje elé értek. Az ajtót kinyitva megnyílt a lehetőség arra, hogy a pincében találtakból valamit lefoglaljanak ezek a kapzsi, könyörtelen foglalkók.

Először a krumpli csomót nézegették, de igen aprónak és pondrósnak találták. Majd a zöltséget, sárgarépat figyelgették. Ennek mennyisége azonban, az öreg vékás hátyijának üregét sem töltötte volna meg.

Mindezért tovább kutakodtak. Ekkor lettek figyelmesek arra, hogy a pince homályosabb sarkában, egy kétheftős nagyságú hordó rejtőzködik:

—Hát ebben a hordóban mi van? Mert remélem, azt tudja, 75 forinttal tartozik az államnak! –kérdezte és jelentette ki egyikük a kettőjük közül, amelyiknek okosabbnak tűnt a kinézete, mert egy papírlapról, ha dadogva is, de olvasni tudott.

Azt el kell ismerni, hogy ezek az emberek egy párhetes átképzéssel tulajdonították el az adóvégrehajtás tudományát. Egyéb tudományokban nem igazán jeleskedtek. Elég volt az, ha a politikai fejlettségüket főnökeik „kimagaslónak” ismerték el, és a kegyelem szót ne ismerjék, ha kell még a saját apjukkal, anyjukkal szemben sem.

Akik most az öreg bátyó pincéjébe az imént becsörtettek, e követelményeknek a messzemenőig megfeleltek, ezért az előbb feltett kérdésre sürgetően várták a választ.

—Mi lenne? Egy kis savanyú lőre, amit én iszogatni szoktam!

A kutakodó ember erre a nyilatkozatra, a szögre akasztott lopótökört leakasztotta, majd a hordó dugóját kivéve, a hordóba kezdte süllyeszteni lassan és fújta szájával a levegőt a hordóba, hogy a borszintjét ellenőrizze. Az bizony tele volt. Erre a megállapításra, öröm suhant át ábrázatán, míg a Pesta bátyó arcán ennek az ellenkezője volt tapasztalható. De csak egy rövid ideig. Hogy miért csak rövid ideig, azt csak ő tudta.

A végrehajtók egy adag viaszt melegítettek, és azzal a hordó tetején lévő dugót még meleg állapotában

körbementék, majd lepecsételték. Természetesen, az oldalán található csapdugót hasonlóképpen, majd ekképpen szóltak:

—No öreg, ezt a pecsétet csak akkor tépheti fel, ha a 75 forint adótartozását befizeti. Amennyiben az adótartozásának rendezése előtt ezt a pecsétet megsértené, még internálótáborba is kerülhet! Azt, hogy a pecséthez hozzá babrál-e valaki, mi fogjuk ellenőrizni, no meg aztán a fináncok. –mondták, és elégedetten távoztak a pincéből, azt remélve, hogy dolgukat jól végezték.

—A Rossz törje ki a nyakatokat! –küldte utánuk a szokásos kívánságát.

Ezek után a bátyónak szomorúvá kellett volna válnia, de nem ez történt. Azt azonban senki sem kívánhatja, hogy a következő szőlőtermés leszüreteléséig, ő már egy cseppet sem igyon.

Miután a végrehajtók elkotródtak a pincéjéből, hazaballagott. Fogta a háromlábú székét és az udvaron ráült, a házával szemben.

A tavaszi szellő suhant át a nyitott portáján, amely már az ő háza tájáról is végképpen elűzte a tél hidegét. A nádfedeles házának eresze alatt, fecskék építették nagy buzgalommal fészküket, vagy éppen a tavalyit javígtatták, tatarozgatták.

De messze volt még ahhoz az idő, hogy a nyár melege megtermelje, megérlelje az ez évi szőlőtermést, aminek mustjából az újbor majd kiforr, azért, hogy az öregnek is legyen mit innia.

Most a pipáját tömte meg, majd ebből eregette a füstkarikákat és erősen gondolkodott.

Amikor azt akarta, hogy bölcsebb gondolatok pattanjanak fejében, mindig a pipára gyújtott és nem a cigarettára. Ezt ő már régen kitapasztalta, hogy így a leghatásosabb agyának működése.

Amint a fészeképítéssel buzgólkodó fecskéket figyelte, tekintete a házat fedő nádszálakra esett, amelyek sokasága, védte meg lakását már régóta a beázástól. Nem volt alacsony ember. Azonban mégis nyújtózkodnia kellett, amint a székére felállva, ösztönösen egy nádszálát sikerült kihúznia. Hogy ezt miért tette, ebben a pillanatban még ő maga sem tudta.

A kihúzott egyméternyi nádat az ujjai között forgatta, nézegette, majd az Ég felé tartva, szeméhez emelte, és látta a nádszál apró lyukán keresztül, amint a bárányszerűket kergeti a szél, fent a magasban.

Ezután pár méterre levő gémeskútjához ballagott, és a kútágas végén csüngő vödörbe tette a nádszál egyik végét, a másik végét a szájába tette. Megszívta a vödörben lévő vizet, jókat kortyolva belőle, mert megszomjazott.

Az igaz, hogy a bor jobban esett volna, de hát ezek a cudar végrehajtók lepecsételték. Aki pedig azt a pecsétet jogtalanul feltöri, az internálótáborban a helye. Megszívta ismét a pipáját és egyet köpött:

—A **Rossz** törje ki a nyakatokat!—ismételte kívánságát újfent, elvégre ő kapálta a szőlőt, nem a végrehajtók és nem is a fináncok.

—No, megálljatok ebadta kölykei, egyik pecsétet sem töröm fel, de a bort megiszom! Isten engem úgy segéljen!—mondta bajuszát pödörgetve és a szeme

sarkában, azaz ismerős mosoly jelent meg, mint máskor, amikor lóvá tette a hivatali embereket.

Nem sok kellett már ahhoz, hogy a bágyadozó Nap erre a napra végleg elbúcsúzzon a völgyben nyugvó falutól. A falut határoló dombokról már a pásztorok engedték befelé, az eddig legeltetésre rájuk bízott állatokat. Ezek, olyan igyekezettel rohantak a poros utcákon, mintha nem is a legelőről jönnének, hanem valami kiéhezhető helyről. A disznók visítottak, a kecskék mekegtek, a tehenek bőgtek, olyan fájdalmasan, mintha őket csorbították volna meg a végrehajtók, nem Pesta bátyó elvtársat. Porzott utánuk a falu valamennyi földútja, ahol csak elhaladtak.

Úgy látszik, estére nem csak az emberek, de az állatok is jobban igyekeznek hazafelé, mint azt napközben teszik. Igaz, hogy a disznókat jó meleg moslék várta, a kecskéket, teheneket meg talán valami jóféle abrak, amiért érdemes ekkora ricsajjal hazafelé rohanniuk a falu poros utcáin. Az öreg azonban mégis a szerszámait kereste. Mint akinek most estefelé jött volna meg a kedve, a munkához fogni, a házat elhagyni.

Amikor megtalálta a keresett szerszámokat: a fúrót, vésőt, kalapácsot, elindult a pincéje felé.

Aki látta az úton ballagni, nem talált benne semmi furcsát, szokatlant, hiszen máskor is kiballagott ő már ilyen időtájban a pincéjébe. Így ezt most is megtehetette. A hivatali emberek nem a pinceajtót pecsételték le, hanem a boros hordóját. Ezek után semmi sem akadályozta őt abban, hogy a magával hozott kulccsal a pincéjének ajtaját kinyissa.

Amikor belépett az ajtón, meggyújtotta a tufába vajt vakablakban tartott gyertyáját, mert a pincében még nappal is nehezen lehetett látni, este meg már nem is lehetett.

A meggyújtott gyertyája pislákoló fényénél, egy ideig még vizsgálgatta a borral teli hordót, amelynek dugóját hivatalos pecsét úgy zárta el előle, mint ahogyan Borcsa mama a kolbászt elzárja, a lopkodó kedvű macskája elől.

Ez az elzárás nemhogy az iváshoz való kedvét szegte, hanem még fokozta. Persze, ezzel mindenki így van. Addig, amíg szabad valamihez hozzányúlni, nem annyira érdekes. De ha a tiltva van, és úgy szerzi meg, sokkal kíváncsiabb, sokkal édesebb, még a cukornál is.

Erről ő is hasonlóképen gondolkodott.

Nem azért, mintha ő a jóféle itókát eddig nem szerette. Szerette ő mindig, még akkor is, ha nem volt annyira jó fajta.

Némi tétovázás után, húzott egy vonalat az abroncs mellett a hordóra. Ezzel a mozdulatával megjelölte a legfelső abroncs eredeti helyét. Ezután a kalapácsot és vésőt vette kezébe, és a dugó melletti legfelső abroncsot óvatos mozdulatokkal próbálta leverni a hordóról. Először az abroncs nem mozdult. Bizony hosszú idő telhetett már el az idő óta, amikor azt a hordót készítő kádármester ráverte. A szorgalmas kopácsolásnak köszönhetően elmozdult helyéről, láthatóvá téve a hordónak azt a részét, amelyet utoljára a kádármester láthatott, még a régi időkben, amikor azt elkészítette.

Ekkor, az amúgy sem bánatos szeme csillogott az örömtől, mintha máris a bort kortyolgatná ravasz gazdája, aki most a fűrőt vette kezébe.

A fűrő, szép lassan faragta azt a lyukat, amelyet a hordó a legtetejére szándékozott fűrni, a beszolgáltatást szabotáló gazdája.

Azt el kell ismerni, hogy a fűrőt készítő mester sem végzett rossz munkát, mert egy pár csavarás után a szerszám beugrott a korhadásnak induló boroshordóba, gazdája legnagyobb örömére.

Amikor kihúzta, a fenséges nedű csepegett szerszám végéről. Kitátotta száját, majd a csepegő szerszámot a szája fölé tartotta. Az öreg arcát ez a szokásosnál mosolygóbbá tette. De az ízleléssel pusztán nem elégedett meg. Főleg a szomjúsága nem csökkent. A magával hozott nádszálat a hordóba tolta az előbb fűrt lyukon keresztül, mohón szívni kezdte.

Nem mérte az időt senki, azonban annyi bizonyos, hogy ötpercnyi ideig szívogatta nádszálat.

Miután a tüdejét pihentette, újra nekiveselkedett, újra szívogatta.

A harmadik szívogatás után, már olyan jótékony hatással volt rá az eltiltott borocskája, mint tavasszal a vetésekre a langyos májusi eső. Kerek-perec kijelenthetjük, ő is olyan szépen elázott, hogy már némely mulatós dalok jutottak az eszébe, és dúdolni kezdett ezek közül egyet-kettőt.

Miután pedig ismételten megszívta, már torkaszakadtából énekelt úgy, hogy a pincéje előtt elballagó emberek, az öreg kedvében, nem észlelhettek

különbséget, a hordó lepecsételése előtti állapotához képest.

Ezután az abroncsot nagy gonddal visszahelyezte előbbi helyére, majd a pinceajtót bezárva, hazafelé indulva, fergeteges nótába kezdett:

„Még azt mondják, részeges vagyok,
Pedig csak a jó bort szeretem nagyon.
Nem lehet az ember fából,
Ki kell rúgni a hámfából
Megverem a csizmám szárát,
Csókolom a babám száját.

A kecskének nagy szakállá van,
Az én anyósomnak nagy pofája van.
Háziállat mind a kettő,
Verje meg a jeges eső. „

Amikor hazaért, Borcsa mama tapasztalhatta, élete párja a hordó lepecsételése után sem szomorodott, legfeljebb most nem hozott magával a korsójába bort. A kedve azonban semmivel sem rövidült, a korábbi időkhöz képest.

Így ment ez nap-nap után, amíg a legbuzgóbb besúgó gyanút fogott, és jelentette a fináncoknak, az öreg bátyó szünni nem akaró mulatozási kedvét. Ő tudott a hordó lepecsételésről, meg arról is, hogy ami

bora volt az öregnek, azt mind elzárták előle a hivatalos emberek.

Az egyik nap aztán megjelentek a fináncok háza előtt, épen akkor, amikor ő nótázva közeledett nádfedeles háza felé.

Bárki megijedt volna, amikor a Jancsi finánc ekképpen szólt a nótászóval érkező, imbolygó emberhez, aki már alig bírt állni a lábán:

—Honnan vette ezt a fergeteges jókedvet? Mert ilyet én is szeretnék venni magamnak!—kérdezte tőle olyan irigységgel, hogy szemlátomást begurult ennek a boldog embernek pusztá látványa láttán.

A Jancsi finánc—mert így nevezték őt a környéken—foglalkozási ártalom betegségében szenvedett. Épen úgy, mint társa a Karcsi finánc, akivel mindig párban jártak. Nem volt igaz, amit a faluban pletykáltak róluk. Miszerint egyikük olvasni tud, a másikjuk meg írni. Ők mind a ketten tudtak írni, de még olvasni is annyit, amennyi szükséges volt ahhoz, hogy a törvényszegőket nyilvántartsák. A Jancsi finánc idegesebb természetű volt, a gyomra is könnyebben remegett. Jobban felemésztették már idegeit ezek a rakoncátlan szomolyai lakosok, akik nem átallottak mindent feketén tevékenykedni:

Úgy, mint a zugpálínka főzés, feketevágás, tiltott dohánytermesztés, és borcsinálás, stb, stb.

És persze lehetne sorolni még egy sereg tiltott tevékenységet, amit szerintük csak azért tettek, hogy a fináncok gyomorfékélyeinek számát gyarapítsák.

A Jancsi finánc nem bírta elviselni, ha egy jókedvű embert látott maga körül. Jobban tetszett neki

az, ha hason csúszva, könnyező szemekkel közeledett valaki feléje. Nem úgy, mint ez a széles jókedvű ember, akin a félelemnek még a nyomát sem tapasztalhatta. Ez még jobban feldühítette, aminek következtében idegrángások jelentek meg arcán, itt is, ott is. Gyomrában igen erős csikarások indultak el. egyik oldalról a másikra, és türelmetlenül várta a választ, az imént feltett kérdésére:

Az öregnek nem volt olyan sürgős a válaszadás, ezért szívott még egyet pipájából, ami a fináncot még inkább feldühítette:

—Igyekezzen már azzal a válasszal, mert ennyi idő alatt az északi szél még Mezőkövesdre is leviszi a pipája füstjét!

Pesta bátyó, miután kifújta magából az imént beszívott füstöt, megszólalt:

—Hol vettem volna? Ott a kocsmában! Ott maguknak is adnak. –mondta minden idegeskedés nélkül, a kocsmá irányába mutatva.

—No majd hamarosan elvállik! Hozza a pincekulcsot és megnézzük a hordóját, mi van azzal a pecséttel!

—Elnézheti azt a finánc úr akár holnap reggelig is, mert én ahhoz nem mernék hozzányúlni! Nem vagyok én **olyan**, aki csak úgy szaggatja a pecséteteket! –mondta színlelt sértődöttséggel, és az állandóan zsebében tartott pincekulccsal indultak hármasban a pincéje felé. Elöl a ravaszul mosolygó öreg. Hátul a két finánc, akik igen nagy szabálysértés leleplezésére számítottak. A gyomruk már előre úgy remegett, mint Borcsa mama húsvéti kocsonyája, miután kellően megalszik.

Mivel az öreg most sem volt szeszmentes—hiszen a pincéből az imént ballagott hazafelé—dúdolgatott az általa ismert dalokból, olyan felszabadultan, mintha nem a két finánc kísérné ökelmét, hanem a szomolyai cigányzenekar. Sőt, már néha a dúdolást, hangos nótázásra váltotta.

A Jancsi finánc nem bírta sokáig az öreg óbégatását, ezért ekképpen próbálta csendre inteni:

—Jobb lesz, ha mielőbb abbahagyja ezt a kurjongatást, mert a pincéjébe érve, elmegy a kedve úgys, azt én garantálom magának!

Az öregben azonban ez időtájra már úgy gőzölgött a szesz, mint a pálinkafőző üstjében a cefre szokott fortyogni, egy órával az alágyújtást követően. Ezért aztán bátorsága az iménti fenyegetések hatására sem hagyott alább, hanem inkább még növekedett

Erre meg volt minden oka, hiszen legjobban ő tudta, hogy a pecsét sértetlen a hordón.

Amikor beértek a pincéjébe, a Jancsi finánc, Karcsi finánc, egymást lökdösve közeledtek a hordóhoz. Zseblámpájukkal vizsgálgatták a hordó tetején levő lepecsételt dugót, nagy szakértelemmel, miközben arcuk egyre nagyobb csalódottságot tükrözött. Miután ezt sértetlennek találták, a csapdugót kezdték el tüzetesen vizsgálni. Majd ezt követően a Karcsi finánc aláfeküdt a hordónak, mert egyik dugó tüzetes vizsgálata sem hozta meg a kívánt eredményt. Azaz, nem találták azt a lyukat, amelyen az öreg szerintük lopja a bort, amit a végrehajtók már lefoglaltak. Kezdték igazából idegesek lenni.

Olyan fajta idegesség uralkodott el rajtuk, mint azon az éhes macskán, amelyik egeret sejt abban a lyukban, amely előtt egyre türelmetlenebbül strázsál, de az egér nem akar kijönni.

—No, ugye megmondtam; nem nyúltam én a pecséthez!—mondta nagy nyugalommal, és vidáman pödörgette eközben a bajuszát, ami a fináncokat még inkább idegesítette. Mivel semmiféle bizonyítékot nem találtak, a pecsét megsértésére vonatkozólag, kedveszegetten távoztak a pincéjéből.

Az öreg szerencséjének köszönhette, hogy egyik fináncnak sem jutott most eszébe, a hordót felső harmadában megkopogtatni. Nagyon bíztak a pecsétben.

A nyár július hónap a végéhez közeledett. A falut határoló szőlős dombokon ugyancsak szemesedett az idei termés. A Nap, égetően tűzött. Azonban az idei termés messze járt még ahhoz, hogy abból mustot lehessen csavarni, amiből az újbor kiforrhatna. A hordójában úgy apadt el a bor szintje, mint ez időtájra nyári forróságban, a falut átszelő Kánya patakban csordogáló víz elapadt.

Így aztán nem lehet csodálkozni azon, amikor a bátyó részére elkövetkezett az a szomorú pillanat, amikor bor helyett már csak levegőt szívott, a kéthektős hordójából. Próbálkozott ő hosszabb nádszállal is, de, olyan eredménytelen volt kísérlete, mintha valaki a kiszáradt Kánya patakból próbálna vizet merni, a forró nyár vége felé, a falu alatti *Alsórét*nél.

Elkövetkezett az idő, amikor szomjúságának oltására, valóban csak a falu kocsmájában volt lehetősége, mert a boroshordója szárazabb volt a padlásán száradó tiltott, feketén tartott dohányánál.

A fináncok ismét jöttek vizitelni, mert azt mondanunk sem kell, hogy az adótartozását az öreg még ez időtájra sem teljesítette. De miből teljesítette volna, amikor nem volt pénze még most sem, és a borocskájából így is ihatott.

Az egyik besúgó már többször jelezte az öreg fergeteges jókedvét, amint a pincéjéből hazafelé botorkál esténként. De jöttek volna ők már e nélkül is, hiszen a lefoglalt bor időnkénti ellenőrzése, feladatuk.

Amikor benyitottak a rácsos kapuján, legnagyobb meglepetésükre józanul találták.

Máris arra gondoltak, hogy ez a besúgó túlzásba viszi a feljelentgetési buzgóságát. Lám az öreg, ártatlanabb a ma született báránynál, hiszen az italosságnak semmi nyomát nem látják rajta, nem nótázik, de még csak nem is dúdolgat.

Bizony a kocsmára nem telik minden nap, saját bora pedig, úgy elfogyott, mint ez idő tájára a kamrában alácsüngő kolbászok. Hiszen messze van már az elmúlt, téli disznóvágás, a jövő téli pedig, jóval odébb van.

Ezekről a tapasztalatoktól függetlenül a Karcsi finánc, és a Jancsi finánc, mégis ki akartak menni a pincéjébe:

—No öreg, fogja a pincekulcsot, mert a hordót meg akarjuk nézni!

—Mit néznek rajta? Sértetlen annak mind a két pecsétje most is!—jelentette ki az ismételten ellenőrzött bátyó olyan határozottan, hogy amennyiben nem lett volna kötelességük a hordó rendszeres ellenőrzése, rögtön hazafelé indulnak.

Ezek után pár percen belül azt lehetett látni, hogy elől ballag az öreg a pincéje kulcsát kezében csüngetve, utána meg a két finánc bandukolt, egykedvűen, bizonyítva azt, hogy nem csak a kapálást lehet megunni, hanem a kutakodást is.

Amikor a hordó mellé álltak, láthatták, hogy annak pecsétje olyan sértetlen, mint Pesta bátyó eredeti felszólítása, az adótartozásának rendezésére.

Vagyis, ehhez sem nyúltak, meg ahhoz sem.

Olyan volt ez még akkor is, amikor a lámpájukkal közelebbről megvizsgálták.

A Jancsi finánc azonban csak úgy, szórakozottságában, bütykös ujjával odakoppintott a hordónak. Ekkor a hordó, olyan fájdalmasan ijesztő, kongó hangot hallatott, mint az igen éhes ember gyomra hallatja a korgó hangot, amikor már régóta mellőzi a táplálékot.

Megismételte az előbbi koppintását, de a hordó csak az előbbi hangját hallatta, a kongó hangot, az üres hordó jellegzetes zörejét.

A két finánc olyan ijedt szemekkel nézett egymásra, mint az egrí vásárban, a pénztárcájától megszabadított vásároló teszi, amint zsebét megtapintva, keze nem érzékeli a pénzzel teli bukszáját.

Ezután, az eszmélés után, olyan kopogásba kezdtek—a kétheftős hordó oldalán, mint a Vén hegyen álló, egyik öreg cseresznyefa oldalán, kopácsoló harkály teszi. Csak a harkálynak megvolt a reménye, hogy kopogása végén talál valamennyi kukacot, de a fináncoknak már semmi sikerélményük nem lehetett.

Ijedten rántgatták ki a hordó dugót, majd mérő botjukat a lyukon betolták, kihúzták. A bot végéről egyetlen csepp bor sem cseppent le, ami mindenképpen arra utalt, hogy a hordóban annyi bor sincsen, amennyitől egy hangya jókedvre derülhetne.

Szinte egyszerre kérdezték a sunyi módon kuncogó Pesta bátyó elvtárstól:

—Elvtárs! Hova lett a bor? –mutatattak a kétheftős hordóra, amelyet már emelgettek, azt remélve, hogy a kopogtatás hangjai esetleg megtévesztették őket.

A hordó azonban könnyedén mozdult ki eredeti helyéről, miután a fináncok meggyőződhetek, hogy ez a hordó már csak az újbortól nehezedik el ismét.

Kérdésükre az öreg úgy tárta széjjel kezeit, mint a fészket elhagyó vadgalamb szárnyát, amint elrepül a falu felett:

—Honnan tudjam én azt?—mondta és rámutatott a vétkes hordóra:—Lehet, hogy kiszáradt! Hiszen olyan aszály volta nyáron, hogy a Felső part füve is kiszáradt!

Ekkor már Jancsi finánc fejét a pince falához verte idegességében és úgy ordította:

—Hát teljesen hülyének néz bennünket?!

Az öreg nem sietett gyorsan a válasszal, nem találta olyan sürgősnek. Talán nem teljesen nézte annak a kutakodó fináncokat. Erről nem akart bővebben nyilatkozni most, ezért hallgatott.

A Karcsi finánc és a Jancsi finánc, egy ideig még dühöngött, majd amikor látták, hogy az öreg úgysem mond semmit, békülékenyebben szólt hozzá a Jancsi finánc:

—Nézze öreg! Tudjuk, maga egy ravasz prókátor. Tudjuk azt is, hogy a bort maga itta meg a hordóból. Azt azonban nem tudjuk, miképpen tehette mindezt. Jobb lenne, ha elmondaná.

—Lehet, hogy kifolyt a hordó repedésein, aztán meg ki a pinceajtaján, az utcára! —mondta erre ő.

Az öreg sem gondolhatta komolyan, hogy ezt a mesét neki elhiszik. Márcsak azért sem, mert a picéje befelé lejtett, nem az ajtó felé. Régóta tudott mindenki a ravaszságairól.

—Idefigyeljen öreg! Ha nem vallja be hová lett a bor, istenemre esküszöm, elintézem magának az internálótábort. Ott aztán kuruttyolhat, mint béka a kiszáradó patakjuk szélében!—ezt már a Karcsi finánc

ordította a fülébe, és mutatott a patak irányába, hogy szavainak kellő nyomatékot adjon.

Őt nem olyan fából faragták valaha ősei, hogy ezekre a fenyegetésekre inába szállna a bátorsága. Sőt, még minden bizonnyal hagyományos módon készíthették szülei, hiszen akkoriban még az volt a divat, hogy szerelmeskedés közben készültek a gyerekek, ezért így felelt:

—Úgy tudom, az internálótáborba is rendes embereket visznek. Legalább eggyel több lesz ott ezután!

Azt be kellett látniuk; ezt az embert nem lehet megfélemlíteni, ezért másfelől közelítettek hozzá, hiszen nekik nagyon fontos volt az, hogy miképpen szedte ki a hordóból úgy a bort, hogy azon semmi, de semmi nyomot nem hagyott.

—Megígérem magának, finánc becsületszavamra; semmi bántódása sem lesz, ha elárulja titkát!—fogta lágyabbra szavait Jancsi finánc.

—Fináncbecsületszó nekem nem elég! Attól még a börtönben kuruttyolhatok életem végéig. —idézett a hivatalos ember, előbb elhangzott fenyegetéseiből, majd tovább mondta:

—Mondja azt, hogy a családom egészségére esküszöm!

A Jancsi finánc, gondolkodóba esett.

Ez bizony már nagyobb tét a fináncbecsületszónál, éppen ezért meggondolandó ezt a tétet feltenni e fogadására. Azonban rendkívüli módon izgatta fantáziáját az eset, amelyhez hasonló még nem fordult elő az ő gyakorlatában. Csak Somolyán, ennek a

furfangos öregembernek pincéjében. Szeretett volna újabb trükköt megtanulni, amit a későbbiek folyamán hasznosíthatna. Mert arról szentül meg volt győződve, hogy az ilyen ravasz emberektől, mint az öreg, van mit tanulnia.

—Tudja mit? Fogadom a családom egészségére, hogy semmi bántódása nem lesz, ha elárulja a titkát! Sőt, még egy liter pálinkát is adok ráadásnak!—mondta Jancsi finánc, és öntött abból a pálinkás butykosból, amit máshol már az előbbiekben lefoglalt. Ez már egyáltalán nem semmi, sőt meggondolandó.

Pesta bátyó, még soha életében ilyen ígéretet nem kapott a fináncoktól, és semmiféle hivatalos szervtől, akikben nem is bízott soha. Most azonban nem kukoricázott sokat, hanem fogta a kalapácsot, vésőt, és egy-két ütéssel leütötte a legfelső abroncsot, és láthatóvá tette azt a lyukat, amelyen a hordóból „elpárolgott „a bor.

A fináncok egy ideig még ámuldoztak, majd átnyújtották az ígért pálinkát, és elmondhatták; *ezzel is okosabbak lettek*. A bátyó egészséggel elfogyasztotta a következő két napon a megérdemelt pálinkáját, miközben ismételte a szokásos jókívánságát: „A **Rossz** törje ki a nyakatokat!” A fináncok betartották szavukat. Az öregnek nem esett semmiféle bántódása e miatt az ügy miatt.

Borretegető hely készítése

A zshiványkodó állam, ez a mértéktelen, mohó étvágyú, rablógépezet, egyre többet követel. Lassan már mindent be kell adózni, szolgáltatni, amit csak megtermelt a parasztember. A tojást, a zsírt, a tejet, szalonnát, terményt, a mustot, bort, mézet, húst, és még kitudná felsorolni mi mindent, amit az internálás valós veszélye mellett, tanácsos mielőbb beszolgáltatni.

Legnagyobb baj akkor van, ha többet követelnek annál, amennyi megtermett. Ebben az esetben kénytelen pénzért megvásárolni és így teljesíteni a beszolgáltatást. Az internáló táborok, börtönök telve vannak ugyan, de szükség esetén növelhető annak kihasználtsága, népsűrűsége. Ha pedig már túlzottan megtelt, akkor újakat kell építeni, hogy a szabotáló egyéneknek megfelelő helyet tudjanak biztosítani.

A kukoricaszár, széna, szalma kazlaiban már nem biztonságos a borral telt hordók eldugása sem. Jancsi finánc, Karcsi finánc, egyre hosszabb vaspálcákkal járkálnak a faluban. Ezeknek hossza már képes úgy nyársra húzni az előbb felsorolt kazlakat, mintahogyan a nyársaló emberek által szűrják nyársvesszőikkel azt a vékonyka szalonnát, ami a beszolgáltatás teljesítése után még megmarad.

Hideg időjárás beköszöntött a faluba. A csípős, őszi szél süvített a levelektől megtépázott faágak között, hiszen vége van már a gazdasági évnek. A határi termények betakarítása után, kevesebb munka várt a falusi emberre, aki ilyenkor is megtalálta az elfoglaltságát. Erdőre járt fáért, fát aprított az udvarán, állatait gondozta, vagy a tufapincéjét bővítette. Talán az

utóbbival foglalkozott legszívesebben mindenki, mert a csípős őszi, téli szelek jobban elviselhetők a pincében.

Aki élni akar, annak leleményesnek kell lennie. Pesta bátyót soha nem kellett féltetni, még a megszigorított borbeadás után sem. Éles csákányokat rakott a vékás hátyijába, mielőtt felkötözte hátára, hogy a pincéjébe induljon munkálkodni. Borcsa mama némi aggodalmas tekintet után, kérdőre vonta:

—Mit akarsz a csákányokkal, Pestám?

—Ugyan mit akarhatnék? Követ faragni!

—Milyen követ?

Mielőtt válaszolt volna, kinézett a kapuján és jobbra-balra tekintgetett. Miután óvatosan körbenézett, odasúgta élete párjának:

—Lyukat faragok a pincémbe!

—Lyukat! Ugyan milyen lyukat? Van már abban annyi lyuk, hogy ellehet benne tévedni!

—Van, van, de nem elegendő! Vágnom kell még kettőt, mert én nem akarom minden boromat a beszolgáltatásba leadni. Nekem is kell valamennyi, hogy bírjam majd a nagykapát emelgetni a jövő nyáron.

—Hej Pesta, Pesta! Már megint a törvénnyel akarsz újat húzni. Nem lesz ennek jó vége! Ezt mondom én neked, ha hiszed el, ha nem. Ne tudjak innen elmenni, ha nincsen most igazságom.

Az öreg intett egy semmitmondót, erre az asszonyi beszédre, és elindult pincéjébe. Azt nem lehet mondani, hogy némi *félsz* sem maradt benne, párjának aggódó szavaira. Mindez abból adódott, hogy a Gyuri besúgóval pinceszomszédok. Márpedig a lyuk kifaragása, eléggé

feltűnő kopogással jár. Ha ezt a szomszéd meghallja, akkor minden bizonnyal megkérdezi, mivel foglalatoskodik.

Ennek ismeretében, a pincelyuk faragását megelőzően, már gondolkodott a válaszon. A megfelelő szavakat végre megtalálta, és észben tartotta, arra az időre. Most nem törődött a besűgónak adható, elhihető válasszal, hanem pincéjébe kiérve, máris munkához látott. Pihenései közben lopótökkal bort szívogatott a hordóból, és így csurgatta szájába a nemes italt. A sok kőstolónak hamarosan meglett az eredménye, mert minden óvatosságot mellőzve, nótázáshoz kerekedett kedve:

*„Gyere be rózsám, gyere be,
Csak magam vagyok idebe,
Három cigánylegény hegedül,
Csak magam járom egyedül.*

*Gyere be rózsám, gyere be,
Csak magam vagyok idebe,
Húzd bele banda, most húzd rá,
Most van a vendég fogadás.”*

Aki elment a pince előtt, úgy érezte magát, mintha egy igazi szomolyai lagziban lenne. Ám a zene helyett, most a csákány kopogását lehetett hallani, amikor Pesta bátyó teljes erejéből belevágta a tufakőbe. Kétségtelen, hogy az elfogyasztott bor megnövelte erejét. A törvényellenes cselekedete miatt, több óvatosságra lett volna szüksége, de a bor elaltatta minden

elővigyázatosságát. Márpedig most, olyan lyuk faragásába kezdett, amibe azt a bort akarta eldugni, amit nem szándékozott a beszolgáltatásba leadni. A nótázás szüneteiben gyakran szidta a fennálló társadalmi rendet, efféle szavakkal:

—*Pizskos Kupcihérok! Mocskos végrehajtók! Miattatok vagyok kénytelen követ faragni!*—kiabálta egyre hangosabban, és úgy tűnt, mintha, ilyenkor ereje is több lenne, mert megszaporoázta csákányának koppantásait. Addig ordibált, míg valaki bezörgetett a pincéjének rácsos ajtaján:

—Hé, sógor! Nincsen tán valami baja, hogy ennyire ordibál?—szólt be Izidor sógor, aki sejtette, Pesta sógora mivel foglalatoskodik. A falu pincéiben megszaporoadtak a boreldugó lyukak faragásai. Így érthető, hogy komolyan aggódni kezdett sógoráért, akinek ezt a munkát több óvatossággal kellett volna most végeznie.

Pesta sógor kisem nyitotta az ajtót, amikor kijött az ajtóhoz :

—Ne aggódjon sógor, mérges vagyok, azért morgolódok, hogy ilyen kemény a kő.

—No, jó, jó, de azért kend tudhatná, hogy még a falnak is füle van. Meghallhatják olyanok is, akik aztán elveszik a kedvét az efféle munkától, meg a nótázástól!—mondta az ajtóhoz kijövő Pesta sógornak, miközben jobb kezével a besúgó pincéje felé mutatott. Szerencsére, annak ajtója kívülről volt zárva, ami azt jelentette, a Gyuri spion az előbbi dorbézolásból semmit sem hallhatott, csak azért, mert nem tartózkodik a pincéjében.

—Bővíteni akarom a krumplici helyét, azzal kínlódom.—magyarázkodott megszeppenve, de nem hihette, nem gondolhatta komolyan, hogy akinek ezt mondja, el is hiszi. Izidor sógor mindezt nem haragudott. Tudta minden mondás nélkül, hogy legtöbb pincében ezzel foglalatostkodnak mostanában. Ő maga is azt tartotta, akkor titok a titok, ha minél kevesebben tudnak róla.

Miután elkészönt, az óvatosságra intő sógor, ismét felcsavarta a petróleummal világító viharlámpáját, és folytatta a pincevágást. Az elfogyasztott bor gőze még nem teljesen párologott ki fejéből, ezért a korábbinál halkabban ugyan, de dúdolgatta tovább a kedvenc dalait:

*„Még azt mondják részeges, vagyok,
Pedig csak a jó bort szeretem nagyon,
Szeretem én mind a kettőt,
Verje meg a jeges eső.....”*

Szerencsés helyet választott a lyuk kifaragására, mert ezen a helyen puhábbnak bizonyult a tufakő. Jól haladt a munkával, és ez még inkább kedvet adott a folytatásához. Igaz, a hely kiválasztásánál nem az volt a célja, hogy könnyebben faragjon, hanem az, hogy az eldugó lyuk bejárata, egy sötétebb sarokban legyen kivágva. Ilyen sötétebb helyen jobban ellehet rejteni a kíváncsiskodó szemek elől.

Időnként meg-megállt pihenni és az egyik ilyen pihenője közben megszeppenve hallhatta, amint a szomszéd pinceajtájában kattant a zár. Gyorsan lejjebb csavarta a petróleumlámpa fényét, nehogy a fénye kiszűrődjön a rácsos ajtón, majd türelemmel várt. Várt

arra, hogy a besűgő minél előbb távozzon. Nem sokáig kellett várnia, amikor ismét kattant az ajtózár és a spion fűtyörészve távozott. Talán csak bort vitt haza, vagy krumpliért küldte ki felesége.

Nem gondolhatta komolyan, hogy a hetekig tartó, kopogással járó munkát, sikerül úgy elvégezni, amiből szomszédja, a besűgő, semmit sem hallhat meg. Számított ő erre, hiszen azért fogalmazta meg válaszáat a kíváncsiskodók kérdésére, már korábban. Az egyik nap váratlanul, a kopogását is túlharsogó kiabálással, kiáltott be a főállású besűgő:

—Jó napot szomszéd! Mivel kopog ennyire? Még a lopótök is lesett a falról, annyira rázkódik a pincém!

—Hű! A kutyafáját neki, most aztán magyarázkodhatok. Villant át agyán és kifelé indult az ajtóhoz, amit persze nem nyitott ki most sem, hanem annak rácsos részén keresztül kezdte el a magyarázkodását:

—Kedves szomszéd, nem csinállok én mást, mint a krumpli vályúját bővítem, mert jobban el akarom teríteni a krumplit, nehogy megrohadjon.— mondta tőle szokatlanul, hízelt szavakkal, pedig a hányinger kerülgette már akkor is, ha csak messziről látta az utcán, ezt a mocskos besűgőt.

—Nosza, nosza! Nehogy aztán valami más legyen belőle, mert a pincéjétől sötétebb helyre kerülhet, aminek nem maga nyitogatja majd az ajtaját! — figyelmeztette és kacagott gúnyosan a közutálatnak örvendő szomszédja.

—Á! Á! Nem! Nem! Isten mentsen meg! Nem mernék én olyasmit csinálni. Törvénytisztelő ember vagyok én, ha hiszi el nekem, ha nem.

—No, No! Nem erről az oldaláról ismeri kendet a hatóság! Se adót nem akar fizetni, se beszolgáltatást nem akarja teljesíteni! Pedig a demokrácia csak úgy épül fel, ha önzetlen, adózó egyének élnek ebben az országban. Olyanok, akiket még felszólítani sem kell arra, hogy az állampolgári kötelességüknek eleget tegyenek. Amikor aztán felépül a demokrácia, akkor kapzsi módon, ők is akarják élvezni az előnyeit.

—Higgye el nekem kedves szomszéd, én már most is szívesebben élvezném annak előnyeit, minthogy csak a hátrányait viseljem.

—Nem kellene-e, hogy a sült galamb a szájába repüljön már most?—jegyezte meg keserű epével telve a besűgő, mire Pesta bátyó ártatlan egyszerűséggel motyogta:

—Kedves szomszédom, elhiheti nekem, hogy az ilyesmit mindenki jobban szeretné. Meg aztán, azt is elhiheti nekem, hogy manapság vannak már egy páran olyanok is, akik fel sem nevelik a galambot, és meg sem sűtik, mégis a szájukba röptetik, mással. Csak a lerágott csontot adják annak, aki bajoskodik a galamb felnevelésével!

—Csak nem kritizálni akarja az önzetlenül harcoló vezetőinket? Azokat, akik nap, mint nap, harcolnak a külföldi imperialisták ellen, csak azért, hogy a dolgozónépnek jobb dolga legyen ebben az országban. De harcolniuk kell a belső ellenséggel is, akik sunyi módon megbűjnak a demokráciát építő országunkban.

—Dehogy merném én kritizálni a kormányukat, pártunkat. Tudom én azt, hogy saját érdekeiket teljesen félreteszik, és ha a helyzet úgy kívánja, életüket, vérüket adják értünk, a dolgozónépért.—mondta annyira színlelt alázattal, hogy a besúgó már-már azon gondolkodott, eddig félre ismerte őt. Megnyugodva otthagya, miután az öreg előbb egy nagyot köpött utána, majd folytatta munkáját.

Pár nap multán elkészült az eldugó üreg, amelyet üres, egy hektós hordóval kipróbált. Jól méretezte a nyílását, mert a hordó minden nehézség nélkül befért rajta. A két darab, egy hektós hordó elfért benne. A próba után, tufából faragott egy fedőlapot a nyílására. Majd a két hordót betéve, a slagot belehelyezve, feltöltötte borral. A fedőlapot helyére téve, körbekente sárral, amit aztán tufaporral behintett, hogy olyan színű legyen, mint a környezete. Mindez után még a nyílás elé gurított egy üres hordót. Ezáltal úgy el lett takarva a borelrejtő üreg, hogy Jancsi finánc, Karcsi finánc sem találta volna meg.

Erre aztán úgy érezte, innia kell. Hazafelé már fergeteges nótázásba kezdett. Háza felé közeledve, Borcsa mama messziről hallotta vidám párjának közeledtét és sejtette, hogy elkészült a munkájával. Ám mindez nem így volt. Aki ismerte, jól tudta, valami ravaszságon töri ismét a fejét. Ez nem volt más, mint egy kisméretű, boreldugó hely kifaragása, egy másik sarokban. Ennek kifaragásával gyorsabban haladt, hiszen töredéke volt csak a másik lyuknak. Ebbe az üregbe azonban semmit sem rejtett.

Nem telt bele két hét sem, amikor a hivatásos besúgó feljelentette. Nemhogy nem érte váratlanul, hanem kifejezetten számított erre. Karcsi finánc, Jancsi

finánc, Pesta bátyó régi ismerősei, teljes felszerelésükkel zörgettek be lakására:

—Szabadság, Pesta bátyó elvtárs!

Némi álmélkodás után, legalább is ezt színlelte, fogadta köszönésüket:

—Szabadság elvtársak! Mi járatban vannak?

—Ki szeretnénk menni a pincéjébe, mert a bor beszolgáltatását még a mai napig sem teljesítette! Szerintünk még biztosan van annyi bora, amiből teljesíteni tudná, ha akarná.—mondta kárörvendően a Jancsi finánc, és szavainak bizonyításaként Karcsi finánc is, úgy billegtette fejét, mint Lusta János kehes lova az üres jászol előtt.

A két finánc meglepetten tapasztalta, hogy az öreg nem ijedt meg úgy, mint más „*egyének*”, akiknek valami vaj van a fejükön. Ám azt egy pillanatig sem hitték, hogy olyan ártatlan, mint a ma született bárány.

—Ha tiszturak úgy gondolják, hogy nekem még van borom, akkor mutassák meg, hol van. Nekem is jól esne, vagy húsz-harminc korty, ez már szent igaz.—síró, rekedtes hangon panaszolta szomjúságát, de a hatóság emberei ezúttal sem hatódtak meg. Már csak azért is óhajtottak a pincéjébe kimenni, hogy tudásukat gyarapítsák. Arról szentül meg voltak győződve, hogy valami elrejtett helyen bort találnak. Hiszen a főállású, hivatásos besúgó jelentette, ez az *egyén*, minden esetben nótázással lép ki a pincéjéből. Márpedig a pince levegője nem elég egy ilyen nótázási kedv létrehozásához. Így aztán a korábbiakhoz hasonló módon, ballagott a három ember a pince irányába. Elöl a főbűnös, aki nem látszott túlzottan idegesnek. Hátul a bűnnek felderítői, akik már

előre örültek a medve bőrének. A medvét ebben az esetben csak egy ember látta. Aki azonban látta, annak egyáltalán nem volt szándékában megmutatni.

A fináncok oldalán összehozható vaspálcák csüngtek, melyeknek hosszúságát igény szerint lehetett növelni. Ott lógott még oldalukon egy-egy rövidnyelű lapát, amelyet Pesta bátyó gyanakodva figyelt. Most még nem értette, mi célból hozzák magukkal. Amikor bejutottak a pincéjébe, Jancsi finánc hivatalos hangon szólította fel, a borbeszolgáltatást szabotáló „egyént”:

—Felszólítom az elvtársat, hogy a boreldugó üreget mutassa meg, mert szerintünk oda dugta el azt a bort, melyet régen be kellett volna szolgáltatnia!

—Miféle üregről beszél itt nekem? Nincsen nekem semmilyen üregem! Nem üregem, még egyetlen ürgém sem. Meg aztán a bort sem dugnám el, hanem inkább meginnám! —siránkozott, de a két fináncot nem tudta megghatni, mert lecsatolták a rövidnyelű lapátjaikat, és nekiálltak a krumpli kupacok lapátolásának. Elképzelésük szerint az takarja az eldugó üreget.

Az éles lapát, úgy aprította a krumplit, mint a szecskavágó a kukoricaszárat. Egy percig még volt türelme figyelni e féktelen pusztítást. Arra gondolt, Borcsa mama majd főz belőle paprikás krumplit. Ám az összevagdalt krumplik annyira szaporodtak, hogy kétségbeesetten kiáltott a serényen munkálkodó fináncoknak:

—Hagyják már abba, mert nem marad egyetlen ép krumpli sem. Ha üreget keresnek, olyasmit tudok mutatni, de abban még korty bort sem találnak!

Mintegy varázsszóra, a fináncok kezében megállt a lapát, és az izzadságtól gyöngyöző arcukon, torz mosoly ült:

—Miért csak most kell mondani? Azt akarta, hogy beledögöljünk a munkába? Ezt még megkeserüli! Erre szavamat adom!— kiabálta torkaszakadtából a Karcsi finánc, majd a Jancsi finánc hallatta hangját:

—Azonnal mutassa meg, mert, úgy becsukatom, hogy élete végéig nem lát napfényt!

Pesta bátyó nem tehetett mást, mint odavezette őket az üres kisüreghez. Fedelét felemelve, bevilágított az üregbe, amelyben valóban nem volt látható egyetlen kerty bor sem.

Karcsi finánc, Jancsi finánc bosszúsan kukucskáltak a homályos verembe, és fogaikat csikorgatva, halkán pocskondiázták a Gyuri besúgót, aki miatt teljesen feleslegesen, de keményen megdolgoztak. Miután lecsillapodtak, lógó orral távoztak a pincéjéből. A beszolgáltatást nem teljesítő bátyónak így megmenekült az itókája és pincéjéből továbbiakban is nótázgatva ballaghatott hazafelé.

Gyuri spion, a hivatásos és főállású besúgó, sandán nézte a nótázgatva ballagó „*egyént*”, aki valamilyen rejtelmes módon, ismét túljárt a hatóság eszén, és persze az övé is.

Hála az Istennek! Úgy kellett nekik!

Feketevágás

Manapság már kevesen élnek olyanok, akik tudják, mit neveztek a hajdani időkben „feketevágásnak”.

Beszolgáltatás és a minden hasznát besöpő adózás rémséges éveiben, senki nem vághatta le az általa nevelt jószágot hatósági engedély nélkül. Az engedéllyel levágott állatnak nagyobb részét be kellett szolgáltatni, ami azzal a szomorú ténnyel járt, hogy alig jutott valamicske a család konyhájára. A dolgozó embernek csak a munka és az etetés költsége jutott. Márpedig senki sem nevel azért állatot, hogy csak az állam járjon jól. Így aztán sokan nem kértek engedélyt, hanem bejelentés nélkül, titokban, csak saját hasznukra vágták le állataikat. Ezt nevezték valaha *feketevágásnak*. Vállalva következményeit, még akkor is, ha az internálás és a börtönbüntetés valós veszélye pallosként függött fejük felett.

Pesta bátyó mindig is szerette a kihívásokat. Ám soha nem ment fejjel a falnak. Nagyon megválogatta, milyen állatot neveljen. Olyat nem szeretett nevelni, aminek tartásáról még a szomszéd utcában is tudomást szereztek, csak azért, mert visítózott, vagy mekegett, vagy éppen bőgött az istenadta jószág. Tudta jól, hogy Gyuri besűgő, és a többi spion, már az állatok nevelésénél, tartásánál számba vette az állattartó gazdákat, akikre úgy rátelepedett, mint elhullott állati tetemekre a döglegyek. Hazudnánk, ha azt mondanánk, hogy csak a besűgők jeleskedtek az ilyen aljas, elitelendő emberi tulajdonságokkal. Sokszor a békétlenkedő szomszédok is éltek a feljelentés

lehetőséggel, és szereztek érte néhány jó pontot az illetékes elvtársaknál.

Pesta bátyó és családja szerette a jóféle szalonnát, kolbászt, tepertőt, ugyanúgy, mint mások. Mindezt, titokban próbált magának nevelni, olyan jószágot, amelyet mások előtt eltitkolhatott. De hát melyik állat az, amelyik nem ad valamilyen árulkodó hangot? A kecske mekeg, a birka béget, a kisborjú bőg, a malac visít, a liba gágog, és még sorolhatnánk tovább a listát, miből az derülne ki, hogy egyikük sem néma. Ha csak, ha csak mégiscsak létezik elvéve, olyan is.

Már magát, az állattartás tényét, jelteni kell. A vágásra érést követően, kér-e engedélyt, vagy egyszerűen csak levágja, hogy teljes egészében a családjánál maradjanak a finom falatok. Ekkor jön el az ő idejük. Ekkor van lehetősége arra, hogy a megfelelő helyen feljelentse, besűgja a szabotáló egyént. Ekkor lesz neki nagyobb elismerése, hiszen lefűlelt egy olyan egyént, aki szabotázs cselekményével nem a demokrácia építését támogatja. Támogatja viszont annak ellenségeit, azokat a mocskos, piszkos imperialistákat, akik amúgy is aknamunkát fejtenek ki a szabadságban élő, dolgozó magyarnép ellen.—mondják ezt a dolgozónép „áldozatos” vezetői.

Az öregnek semmilyen szándéka nem volt bejelenteni, ha valamilyen állatot sikerülne vásárolnia. Május első napjaiban járt az idő, amikor gyalogosan indult az egri vásárba. Többedmagával gyalogolt azon az ösvényen, amelynek nyomvonala legtöbbször megegyezett a városba vezető szekérúttal.

Korahajnalon még homályba borult az útmelletti erdő, melynek lombjai között lassan ébredtek a

madarak. Az éjszakai vadászatból visszaérkező bagoly huhogott még egy ideig, majd nappali nyugovóra térve, lassacskán már csak a madarak éneke zengte be az ébrenedező erdőt.

Nem egyedül indult a vásárba. Olyan útitársakkal lépegetett az erdei gyalogösvényen, akik a hegyen-völgyön történő gyaloglás fáradalmait, egy kis pletykával feledtették. Ő is többször mesélt vidám történeteket, melyeken a hátyikat cipelő társai elfeledkeztek a hátukra felkötött, nehéz terheikről. Mesélt mindenről, ám nem akarta meghallgatni az olyan kérdéseket, melyek az ő utazásának célja felől kutakodtak.

—Minek még a vásárba Pesta? Mert úgy látom, nem viszel semmilyen eladnivalót a vékás hátyidban.— kérdezte az egyik útitársa, ám ő erre semmitmondóan válaszolt:

—Csak széjjelnézek, megnézem minek, mennyi az ára. Nem árt, ha az ember tisztában van az árakkal.

—De jól megy neked, hogy még arra is van időd, az ilyen dologidőben, csak nézegessél a vásárban. — jegyezte meg a másik gyalogló társ, mire ő továbbra is igyekezett kitérni az igazi céljának ismertetésétől:

—Mindenkinek annyi ideje van, amennyit csinál magának. Ha többet dolgozol, kevesebb időd marad a gondolkodásra. Ha pedig nem gondolkozol eleget, többet kell beadni a beszolgáltatásba, hogy a kupcihéroknak még több jusson. Így van ez, ha hiszed el nekem, ha nem.—válaszolta, miközben sunyi módon mosolygott és a hosszú, lecsüngő bajuszát rendületlenül pödörgette. A kérdezők tapasztalhatták, semmit sem fognak megtudni a vásárlátogatásának igazi céljáról.

Amikor az Almagyar dombra értek, az éjszakai sötétség leple megritkult már a város felett. A nagyobb épületek körvonalai is kibontakoztak a homályból. Közelebb érve, a város teljes nagyságában látszott, sok-sok házával, hosszan elnyúlva, lent a völgyben, az Eger pataknak mindkét oldalán.

A városba érve, az eddig egységes gyalogos csapat, feloszlott és ment mindenki a maga dolga után. Az öreg egyenesen az állatvásár felé tartott, a lehető legrövidebb úton, és hamarosan megérkezett. Zsibongó tömeg vette körül, ahol némelyek hangos kurjantásokkal dicsérték, kínálgatták az eladnivaló állataikat.

Bár sok fajta jószágot kínáltak, őt csak a malacok érdekelték. Mint legtöbb falusi ember, ő is ebben látta leginkább biztosítottnak családjá ellátását. Ebből lehet szalonnát, zsírt, kolbászt, füstölt húst és sok más finomságot készíteni. El is határozta, megadja módját a kiválasztásnak. Nem sieti el, nem vásárol meggondolatlanul. Az erdőn átvezető úton segítségül szolgáló bottal kezében, bökött az eladásra váró jószágok hátára és kérdezte gazdájukat, mennyiért adják.

Már legalább két órája lődörgött, válogatott, amikor arra lett figyelmes, hogy az egyik kismalac semmilyen hangot nem ad, mikor botjával hátára bök. Majd keményebben érintette, de nem visított, nem rőfögött, csak türelmetlenül mocorgott.

—Minek hoz beteg jószágot a vásárba?—kérdezte méltatlankodva gazdáját.

—Ki mondta azt kendnek, hogy beteg?

—Ki mondta volna, látni rajta! Se nem rőfög, se nem visít, amikor botommal hozzáérek!

—Nincsen annak semmi baja. Születése óta ilyen. Kend nem hallott még néma gyerekről soha?

—Már hogyan hallottam volna!

—Nohát, akkor! Az állatok között is lehet olyan, nemcsak az emberek között! Ha magának olyan tetszik, ami rőfög, meg aztán visít is, akkor válasszon a testvéreiből. Azok rőfögnek is, meg aztán visítoznak is. Egy fialás valamennyi.— bizonygatta, ám ezt nem kellett volna tennie, mert Pesta bátyó már unta is a rakoncátlan állatok zajos viselkedését. Mégis úgy döntött, nem sieti el a választást, hiszen korábban ezt határozta el.

Bolyongott még egy ideig a zsibongó vásári forgatagban, amikor hirtelen homlokára csapva, megállt:

—Te jóisten! Hiszen nekem pontosan olyan malac kell, amelyik nem viselkedik zajosan. Csak az ilyen jószágot tudom titokban tartani!—suttogta, majd rohant vissza, miközben azon rettegett, nehogy valaki megvegye előle.

Amikor odaért, alig tudta leplezni örömét a néma malac láttán. Máris igyekezett higgadtan viselkedni, nyugalmat erőltetve magára, mintha valójában nem is lenne komoly vevő. Pedig nagyon is komolyak voltak szándékai. Ennek ellenére, úgy ment el a malac mellett, mint akit egyáltalán nem érdekli.

—Nem komoly vevő maga, hallja-e, ha még rá sem néz a malacaimra!—szólt utána az egyetlen pillantásra sem méltatott gazda, amit az öreg alig akart meghallani. Mindezt azonban csak taktikából tette, ami segítségére lehet az elkövetkezendő alkuban.

—Beláthatja, nem ér annyit, mint társai, amelyek rőfögnek, meg aztán visítoznak is. Milyen malac az, amelyik nem visítozik, mielőtt a vályújába önteném a moslékot!—becsmérelte, szapulta a hiányossággal született jószágot, pedig valójában e fogyatékosága miatt jött most vissza, és lett igazán komoly szándéka.

—Akkor, mennyit adna érte?—kérdezte a gazda, akit Pesta bátyó ravaszul a sarokba szorított az előbbi, közömbös viselkedésével.

—A testvérei sem érnek többet ötven forintnál. Ezért sem érdemes negyven forintnál többet adni.—válaszolt és eközben olyan elmenő mozdulatokat produkált, mint akit semmivel sem lehetne maradásra bírni e helyen.

—Ne siessen már, jó ember! Mondtam én, hogy nem komoly vevő kend. Adjon érte negyvenöt forintot, és legyen vele boldog.

Pesta bátyó erős gondolkodást színlelt először, majd a gazda tenyerébe csapott:

— Itt a kezem, nem disznóláb! Megadom érte, ne mondja, hogy fősvények a szomolyai emberek.—mondta, majd kezébe számolva a pénzt, és a kismalacot a vékás hátyijába tette. Egy erős zsákdarabbal lekötözte, oly módon, hogy levegőhöz jusson a hazafelé vezető úton.

A hazafelé kerülte reggeli útitársait. Nem akarta, hogy tanúja legyen valaki a malacvásárlásnak. A találkozások elkerülése miatt a Mészhölgyön jobbra fordult, és teljesen egyedül, a Métihegyi szőlője felé vette az irányt, annak ellenére, hogy errefelé hosszabb volt a hazafelé vezető út.

A szőlőjében megpihent és csak akkor indult faluja felé, amikor az ostorosi dombok mögött már elköszönni készült a bágyadozó, vörösen izzó Nap. Teljesen beesteledett, amikor benyitott a vesszőből font kapuján, ahol élete párja most is aggódva várta:

—Jaj Pesta! Jaj Pesta! Te egyszer még az idegbajt hozod rám. Hol tekeregtél idáig? Bárkit kérdeztem, senki sem látott azok közül, akikkel együtt mentetek a hajnali órákban.

—Ne nyivákolj már édes Borcsám! Gyere beljebb a portára és elmondom merrefelé jártam.—suttogva csillapította aggódó asszonyát, miközben tekintetét körbehordozta lakása környékén, mert szerinte, a besúgóktól most sem mentes a környék. Könnyen lehet, hogy ebben most sem tévedett. Bent aztán elmondott mindent, ami a hajnali elválásuk óta történt. Párja megnyugodott, és a végén még meg is dicsérte:

—Nem volnál te annyira buta, csak a bort ne szeretnéd ennyire. Mindig attól kell rettegnem, hogy részegséged miatt, valaki leüt, és azt a kis pénzedet elveszi.

—Jó van már, jó van. Engedjük már ki ezt a jószágot hátyimból, mert úgy elgémberedik a lába, hogy örökre nyomorék marad.—vetett véget a siráncozásának és a hátyi takaróját levéve, kiengedte a malacot, éppen idejében, mert már így is alig bírt lábára állni.

—Jaj de kicsi! Nem tudom én, lesz-e ebből szalonna karácsonyra?

—Lesz bizony, csak főzzél neki jó moslékot, sok kukoricadarával.—suttogta Pesta bátyó, mert mindig azt tartotta, hogy még az éjszakai csendnek is füle lehet.

Teljesen feleslegesen oktatta párját a szorgalmas etetésre, mert Borcsa mama gondos asszony lévén, ezt mondás nélkül is megtette minden évben.

A néma malac kedvencük lett. Szokatlan volt, hogy moslék vályúba öntésénél, nem visitott, nem rőfögött. Három hónap múltán, annyira felcseperedett, amit már kismalacnak semmiképpen sem lehetett mondani. Ennyi idő alatt sem tudott létezéséről a környék. A nevelésével járó szag, terjengett ugyan a környékén. Ám mindenki a mások malacára gondolt, mert azok bizony visitoztak, rőfögtek, úgy ahogyan illik ez egy neveletlen, éhes disznóhoz.

Gyuri spion nem akart hinni a fülének, és az itt tapasztalható csendnek. Bár jól tudta, a nyilvántartás szerint, ezen a portán, nem nevelnek malacot, mégis szorgalmasan kutakodott. Tokmányos méretű, vörös, ripacsos orrát, többször fordította Pesta bátyó portája felé. Ilyenkor nem tudta elképzelni, ha visitozást, rőfögést nem hall, akkor ugyan honnan eredhet a bűz? Tülök orra eddig még soha sem csapta be. Most is elhatározta, utána néz a számára érthetetlen jelenségnek. Bűz van ugyan, de mi okozhatja? Ez a rejtély betegesen furdalni kezdte oldalát annyira, hogy bekiabált a portára, ahol az öreg, az udvar seprésével foglalatoskodott:

—Mondja meg nekem Pesta elvtárs, mitől bűzlik a maga portája? Mert állatot nem tart. Legalábbis, nem szerepel a nyilvántartásban.

—Mitől?!... Mitől?...Hát a ganajtól!

—Honnan van az a ganaj?

—Honnan lenne? Ha eszünk, akkor használjuk az árnyékszékét is. Ha meg használjuk, akkor az meg is telik olykor. Ki szokták azt pucolni is. Én is ezt tettem és behordtam a trágyadombba. Ha kíváncsi rá, megszagolhatja.

—Jó, hogy még azt a szőrös fenekét nem szagoltassa velem!—gurult be teljesen Gyuri spion és dühösen elrohant. Ám Pesta bátyó remegett félelmében. Rohant be a lakásba, ahol Borcsa mamának ekképpen hadarta az elkövetkezendő éjszaka sürgős tennivalóját:

—Édes párom! Baj van! Gyuri besúgó szagot vett! Még az éjjel ki kell pucolnom budit, mert ennek a pokolfajzatnak azt mondtam, hogy attól bűzlik a portánk.—hadarta idegesen, és sorolta el az előbbi eseményeket.

Nem is halasztgatta tovább az időt, hanem összeszedette a budi tisztításához szükséges szerszámokat, kellékeket. Eközben kéjesen vigyorgott, és sziszegte megsárgult, néhány maradék foga közül:

—No megállj csak te mocskos besúgó. Ezt a kutakodásodat még megemlegeted! Jobban bűzlesz majd, mint csecsemőkorodban, mielőtt még a kedves édesanyád kimosott a saját mocskodból!

Ő tudja mire gondolt. Annyi azonban máris tény, hogy a förtelmesen bűdös budinak tartalmát, behordta a trágyadombnak előre kiásott gödrébe és száraz trágyával szépen betakarta. Nem is látszott már a budi korábbi tartalmából semmi sem. A jól végzett munkájának, és várható következményének már előre örülve, füstölő pipájával ballagott a lakása felé. Alig ment egy pár lépést, amikor hirtelen megfordult és ismét a trágyadombnál kötött ki. A vesszőből font kerítést

meglazította, hogy ott legyen legkönnyebb a portájára bejutni, ha valakinek ehhez szottyanna kedve. Most érezte azt, hogy ő már mindent megtett, a többi már csak a szerencse dolga.

Éjfél utáni egy óráig kellett csak várnia, amikor ez a szerencse is eljött. Gyuri spion, a főállású és hivatásos besúgó, ott lődörgött a portája körül. Sanda szemekkel vizsgálta a kerítést, amelyen mindenképpen be akart jutni. Nem tudott megbékélni azzal a gondolattal, hogy egy portáról, csak úgy áramoljon a bűz tülök orrába, aminek okozóját nem ismeri. Most még sokkal jobban bűzlött, mint a nappali órákban, amikor itt járt. Ez persze érthető is, de ő ezt nem tudhatta.

A porta kerítését az egyik helyen különösen gyengének találta. Ez a hely a trágyadomb melletti rész, ahol legkisebb akadályát látta most a birtok háborításnak. Egy merész, fiatalos mozdulattal átlendült az alacsonyabb kerítésen, és a másik oldalon, egy puha szalmán huppant. Ez a puha szalmapárna vészesen süllyedni kezdett alatta. A hivatásos besúgó meg sem állt egy láthatatlan gödör aljáig, amelynek ragacos masszájából, förtelmes, elviselhetetlen bűz áramlott a tülök orrába. Próbált kimászni, de a sikamlós anyag miatt minden próbálkozása reménytelennek tűnt. Kilátástalan helyzetében, kétségbeesetten kiabált:

—Segítség! Segítség! Mentsen meg valaki, mert nyakig elsüllyedek!—kiabálta, miközben próbált kimászni. Hamarosán rá kellett jönnie, olyan helyzetbe került, mint a mocsárban vergődő ember. Csak itt sokkal bűzősebb a levegő, ezért kétségbeesetten tovább kiabált. Ez bizony nem mocsárgáz, ezt mindenkinek el kell ismerni, aki szippantott már valaha, ehhez hasonlóan fertőzött levegőből.

Hazudnánk, ha azt mondanánk, Pesta bátyó elvtárs, az örökös törvénytörő, mindez idő alatt, békésen szundikált. Nem aludt ő egyáltalán. Akár a vadász, amikor az éji csendben vadra vár, ő is feszülten fülelt. Hallotta a spion vergődését, de nem törte kezét-lábát, hogy örökös ellenségét, ezt a mocskos besűgőt, bűzös verméből mielőbb kimentse. Hagyta, hogy teljesen összekenje magát az általa gödörberezített masszával. Hagyta megpuhulni úgy, mint kovászos uborka a befőtt üvegben megpuhul. Ha ezt akarta, akkor érthető, miért nem sietett a spion kimentésével.

Ráérősen gyújtott pipájára, majd olyan nyugalommal ballagott a trágyadomb irányába, mint aki nem is menteni indul, hanem ilyenkor, éjszakának idején, könnyíteni akarna degeszre tömött belein. Parázslott szájában a pipája és ennek fényét láthatta meg a spion, miután ismét hallatta a kétségbeesett hangját:

—Igyekezzen már Pesta bátyó elvtárs, mert összecsap felettem ez a bűdös kulimász!—könyörgött remegő hangon.

Az öreg egy ideig eljátszotta a hülyét. Jobbra-balra forgott az éjszaka homályában, csak a trágyadomb felé nem. Mikor aztán megunt a kétségbeesett kiabálást, odament a spionhoz és meglepetést színelve, kérdezte:

—Hát az elvtárs, hogy került a trágyadombba?

—Ne kérdezzen, hanem azonnal húzzon ki, mert feljelentem magát gyilkossági kísérletért! Kiásta ezt a vermet, aztán megtömte kulimással, majd letakarta. Ezt még megkeserüli, erről biztosíthatom!

—Ugyan miért is nem tehetném mindezt? A faluban mindenki a trágyadombba ássa a budi tartalmát, ha kipucolja. Nem tehetek én arról, hogy az én verembe betéved valaki. Azért van a kerítés, hogy azon ne jöjjön be, olyan idegen ember, aki nem ismeri portámnak veszélyeit.—méltatlankodott a vádaskodására, majd a dióverő póznát odanyújtotta és kihúzta.

A spion, a hivatásos besúgó, Pesta bátyó hívatlan éjszakai látogatója, a gödörből kihúzottan, úgy rázta magáról a kulimászt, mint az erdő ingoványos sarában dagonyázó vaddisznó a sarat szokta rázni magáról. Miután kellő mennyiségben lerázta, nekirohant a kertvégeben folyó Kánya pataknak, és annak vizében hempergett, forgatta magát. A mezőkövesdi matyók nem tudták elképzelni, hogy a patak vize, mitől bűdösödött meg ennyire.

A hivatásos besúgó hosszú ideig elkerülte az öreg portájának még a környékét is. Nem kutakodott utána egy ideig, aminek az lett az eredménye, hogy karácsonyra a néma malac szépen felcseperedett. Hízóvá terebélyesedett. Lett belőle szalonna, kolbász, hurka, tepertő és még sok más finomság. Mindent Pesta bátyó és családja fogyasztott el, hiszen nem volt bejelentve. A disznóvágást is titokban végezték el, hiszen ez a hízó nem rőfögött, nem sikitozott. Igaz, a népi demokrácia építése csorbát szenvedett, a beszolgáltatás szabotálása miatt. Az ette meg a hízót, aki megdolgozott érte. Nem is lehet csodálkozni azon, ha kellő mennyiségű bor elfogyasztása után Pesta bátyó, kárörvendően ezt kiáltozta:

—Piszkos kupcihérok, mocskos kapcabetyárok, még a csontot sem adom nektek! Azt sem érdemlitek

meg, hiszen soha nem dolgoztatok!—kiabálta fölényes, győzedelmi mosolyával, és a lerágott csontokat dühösen az asztal alá dobta a Bogáncs kutyájának.

Borcsa mama kétségbeesetten csitítgatta:

Jaj Pestám! Jaj Pestám! Hidd el nekem, te még a bitófára, kerülsz! Ne tudjak innen elmenni, ha nincsen most igazságom.

A dohány rejtegetése.

A holdvilágos éjszaka Gyuri besúgó úgy döntött, elindul a falu utcáin, és úgymond járőrözik egyet. Részben azért, mert az esti disznótori káposzta a kelleténél jobban megülte gyomrát, másrészt azért, mert törvényt megszegő emberek éjjel mindig szívesebben ténykednek, mint nappal.

Bizony ilyenkor –az őszi betakarítás végén— mozgatják ide-oda a cefrét, és nem utolsó sorban, ilyenkor lopják be a faluba, a határban titkosan termelt dohányt is. Egyszóval, ilyen tájban sokkal eredményesebb lehet a felderítés. Csendben ballagott az utcán, az esti emésztetlen disznótori káposzta okozta csikarásaival kanyargós beleiben, amelyet egy tiltott tevékenység felderítése elviselhetőbbé tenne.

Ám a faluban nem akart történni semmi. Némely kutya vonyított csak fel imitt-amott a falu portáin, mintha a Hold erős fénye miatt nem tudnának aludni. A késő őszi, csípős szél fújdogált az Eged hegy felől. Olykor egy felhővel eltakarta az egyre gyérülő fényű Holdat, amely ráérősen araszolgatott a Nagyvölgy tető irányába. Amikor aztán lebukott annak nyugati oldalán, nemcsak sötétebb lett a falu, de csendesebb is. Ilyenkor ezek a kutyák is kevésbé ugattak. Gyuri besúgó azonban tapasztalatból már régen megtanulta, hogy ilyenkor kell ébernek lennie.

Amikor a Vénhegy felé figyelt, látott egy alakot, amint a partról ereszkedik befelé a faluba. Hátán valami terhet cipel. Amikor közelebb ért, már a dohány illatát is érezte. Gyorsan földre állt az útból és egy bokor mögé

rejtőzködött. A cipekedő ember mindebből semmit sem látott. Egykedvűen cipelte terhét, olykor a szájában lógó pipáján szívott egyet, amely úgy parázslott, mint a szentjánosbogár.

A besúgónak megdobbant a szíve a bokor mögött és olyan sebesen kezdett el kalapálni, mint annak a vadásznak, aki azon mérlegel, hogy a hirtelen felbukkanó vadat engedje-e közelebb, vagy máris lőjön.

Ez érthető, hiszen ezért ő jutalmat szokott kapni. Nem közömbös senkinek sem, hogy jutalom, vagy letolás az, amit kap. Így neki sem.

Amint Pesta bátyó elvtárs elhaladt mellette, mert ő volt az, tisztos távolságból követte. Nem ismerte fel a terhét, cipelő embert, de a besúgói kötelessége azt diktálta; *házáig* kövesse. Mert csak így tud kellő felvilágítással szolgálni megbízóinak, akik ezzel a rejtett megbízatással őt felvértezték. Az azonban igaz, hogy a rejtett megbízatása, lassacskán már közismertté vált a faluban. Őt ez nem zavarta. Sőt, büszke volt rá. Nagyon tetszett neki, amint a falu lakói rettegtek tőle, mert mindenkinek volt, olyan takargatnivalója, amit ő nagyon szívesen kitakart a megbízóinak.

Az öreg nem sokára befordult portájára és letette hátáról a lapos kötéllel felkötözött terhét, de a követőjét nem vette észre. A besúgónak ennyi bőven elég volt. Megtudta pontosan a törvényszegő lakhelyét, akit nem először jelentett már fel, az elmúlt idők folyamán. Amilyen lopakodva érkezett, úgy osont csendben hazafelé, és elégedetten dúdolgatott.

Az öreg kellő tapasztalattal rendelkezett, ezért a legelső dolga volt a nyomokat eltüntetni. Attól függetlenül; látta, vagy nem látta-e valaki az ő

törvénszegését. Ezért aztán a legnagyobb konyhakéssel a száráról letépett dohányt összevagdalta finom csíkokra, és eldugta. A szárát pedig, annak rendje-módja szerint, elégette. Hamuját a többi hamuval összekeverve ezt mormogta:

—No, édes Borcsám! Majd csinálsz Te ebből olyan lúgot a mosáshoz, hogy még a fináncok is megkóstolhatják!

Miután így végzett a munkájával, álomra hajtotta fejét, eltette magát a holnapi közelgő napra, amely már nem volt olyan messze. Ennyi dohányt összevagdálni, az ő egyszerű szerszámaival, nem könnyű feladat, és természetesen hosszadalmas. Ezek után nem lehet csodálkozni azon sem, hogy némely kakas, ha halkan is, de már próbálgatta a torkát köszörülni. Egyszóval, készült a közelgő pirkadat fogadására, amely a Gyűrtető felett már némi jelét adta közeledtének. Egyszóval; közeledett az új nap hajnala.

Másnap reggel már elég magasan járt a Nap, amikor Borcsa mama rángatta rajta a takarót és ezt kiabálta az öreg fülébe:

—Kellj már fel Te hétalvó! K Imre már régen elindult az erdőre, fát gyűjtögetni, Te meg itt döglesz!

Pesta bátyó ezekre a korholó szavakra ijedten pislogott, majd talpra állt.

—Mi van? Mi van? Tán a fináncok érkeztek a faluba?

—Nem jöttek azok, hanem a tél közeledik sebesen, tüzelőnk meg annyi sincsen, hogy a kemencébe begyűjtsak a kenyérsütéshez. A kályhába való,

vastagabb tüzelőről meg jobban teszem, ha nem is beszélek.

—Ne morogj már korán reggel! Téged az Isten ugyancsak morgó kedvében teremtett, hogy a napot szekírozásaiddal kezded!

—Még hogy korán reggel? Nyisd már ki a szemedet, és győződj meg saját magad, reggel van-e, vagy inkább a dél közeledik!

—Tudod Te, azt mikor feküdtem én ágyba, hogy így molesztálsz? Majdnem hajnalig vágtam a dohányt, amit az este hazacipeltem a hátamon a határból!

—Mit bánom én azt! Mindig azzal a бүдös bagóval vagy elfoglalva, amit az orrom alá fűstölsz, amivel ránk hozod a fináncokat! Mert az, biztos, azok már úgy járnak ehhez a házhoz, mint a hideg téli szelek jönnek a faluba az Eged hegy felől, ilyenkor késő ősszel.

—Morogj csak, morogj, ha azzal jobban érzed magad. Olyan vagy, mint a csipkefa, mert mindig bele kapaszkodsz az emberbe. —mondta békülékenyen, mert érezte Borcsa mama szavainak igazságát, de azt is, hogy az a бүдös bagó is jól esik, amikor a pipájában fűstölög.

Ezért aztán rágyújtott rögtön, miután az ágyból felkelt, hiszen még öltözködni sem kellett, mert hajnal felé csak úgy ruhástól dőlt bele az ágyba, annyira fáradt volt.

Amikor szívott pipáján kettőt-hármat, letette, tört egy darabka kenyeret, vágott hozzá egy igen vékony szalonnadarabot. Azt majszolva elindult az erdőre, a szomszédja után, miután a fa szállításához szükséges kötelet már a derekára tekerte.

Már a delet elharangozták a templom tornyában, amikor hazaérkezve, lekötözte magáról a kötélbe kötött fagallyakat, és pipáját ismét meggyújtva, végig dőlt a kemence padkáján.

Pipázgatás közben már-már szundítgatott, amikor zörgést halott a kapuja felől.

—Ki az ördög már megint, aki nem hagyja pihenni az embert? –morfondírozott magában, majd a kemence padkájáról felkelve, elindult a kapuja irányába.

Ekkor nézett ő nagyot! A kapuja előtt régi, de nem kedves ismerősei, zörgették kapuját és kiabáltak befelé:

—Nyissa ki öreg! Széjjelnéznénk a portáján, hátha találunk valami olyat, amit magának nem szabad tartogatni!—kiabált be a Jancsi finánc, és közben bevigyorgott az alacsony kapu felett, olyan magabiztosan, mint akinek semmi kétsége sincsen a felől, hogy ennél a háznál, aki keres, az talál.

Miután felismerte látogatóit, morgott egyet halkan, a szokásosat:

—A Rossz törjön ki benneteket, már megint itt vagytok? De hamar ide találtatok? –gondolt az éjszaka folyamán eldugott dohányra, amellyel kapcsolatba hozta a fináncok mostani látogatását.

Természetesen, a fináncok mindebből semmit sem hallottak. De még, ha hallottak volna is, ilyen kívánságoktól nem esnek kétségbe, hiszen a legutóbb sem törte ki őket semmilyen Rossz, hiába kívánta azt Pesta bátyó teljes szívéből.

A Karcsi finánc, Jancsi finánc, magabiztosan lépett be az öreg által szélesre tárt kapun, és egy-egy

rövid tekintetet vetve mindenfelé a portán, szűrös szemmel nézelődtek.

A falu lakói közül többen voltak olyanok, akik azt mondták, ennek a két embernek röntgenből van a szeme, mert legtöbbször eltalálták a helyes irányt. A helyes irányon azt kell érteni, ami az eldugott anyagok rejtkehelyét illeti. Legyen bor, pálinka, dohány, vagy más tiltott, és a beszolgáltatás elől elrejtett akármi más.

Bizony, ennek a falunak törvénszegő, fufangos ésszel megáldott lakói, sokszor tévesztették meg őket az elmúlt évek folyamán. A legképtelenebb helyekre rejtették az elrejtenivaló dolgaikat. Jancsi finánc és a Karcsi finánc, nem ma kezdte a szomolyai pályafutását. Mégsem mondhatták azt, hogy ismerik a rejtegető emberek ravasz gondolatait, rejtkehelyeit. Ugyanis, újabbnál-újabb helyeket eszeltek ki és ezért mindig új helyzet elé állították őket, amikor a faluba megérkeztek a feljelentésekre.

A bátyót pedig mindegyiküknél ravaszabb észjárással áldotta meg a Teremtő. Olyan észjárással, akitől lehetett tanulni még nekik is.

Amikor az udvaron, kertben, sebtében széjjelnéztek, a lakás rejtett zugait vették célba.

Kamra, szoba, konyha után gyakorlatilag már nem volt mit nézni a házban, mivel több helység nem létezett. Azonban a Jancsi finánc érdeklődését, a lakásból kifelé jövet, felkeltette a szabad kémény ég felé nyíló sötét ürege, és megtorpant mellette:

—Hozzon csak egy létrát!

Mivel Pesta bátyón kívül nem volt közelben más, így erről neki kellett értenie:

—Nincsen nekem itthon létrám! Kint hagytam a cseresznyésemben még a cseresznyeérésekor! Azóta ott van az, ha még el nem lopta valaki!

—Hozza ide a tyúkól létráját!—mondta erre a Jancsi finánc, amit az öreg már nem tagadhatott le, mivel azt már az előbb látták, amint a rogyadozó tyúkól oldalát támasztotta.

—Az a létra már nem a legjobb! A fokait megette a fene. —figyelmeztette őket, azonban a fináncok ezzel mit sem törődve, követelték a létrát.

Amikor a létrán felmászott a Karcsi finánc elsőnek, nem látott egyebet azoknál az üres rudaknál, amelyekre, a füstölésre szánt szalonnákat és kolbászokat szokták felakasztani.

—No, mi van? —kérdezte türelmetlenül társa.

—Nem látok én itt semmit!

—Várj csak, majd én is felmászok!—szólt a Jancsi finánc, okosabbnak gondolva magát, és gyorsan felmászott társa után.

Ekkor már mind a ketten türelmetlenül matattak a kormos kéményben, amelyből úgy kezdett el hullani a korom, mint télen az égből a hó hull. Csak a hó fehér, a korom meg fekete, ezért rövid időn belül olyan feketék lettek, mint a bátyó puli kutyája, amely ez időre, nagy morgásba kezdett az udvaron. Mintha már ő is unta volna a fináncok kutakodását. A kutya morgását egy hatalmas reccsenés szakította félbe, melyet a két finánc alatt összeroskadó létra okozott.

A két lepottyanó ember, kétlapátnyi korom kíséretében ért földet, és úgy bámultak egymásra, mint akik nem ismerik, és sohasem látták egymást.

Való igaz, ilyen kormosak még nem voltak sohasem a pénzügyi pályafutásuk során.

Ekkor lépett be a házba a szomszédasszony—Julis nene—aki ekképpen kiáltott a két kormos ember láttán:

—Jaj édeseim, de jó, hogy itt vannak! Az én kéményemet is ki kellene már kotorni, mert az is nagyon kormos. Régen volt már az kikotorva! Az én Jánosomnak alig fő meg a bablevese a tűzhelyen.

—Nem kéményseprők ezek az urak édes lelkem, hanem pénzügyek! Keresnek valamit, de nem tudom, hogy mit, mert még nekem se mondták meg.

A két kormos ember ezekre a szavakra nem tudta miképpen reagáljon.

Egymás látványa, olyan nevetségesnek tűnt, hogy inkább nevettek volna. A Julis nene által történt leértékelés—kéményseprés—azonban mégis a dühüket tette erősebbé, ezért a Jancsi pénzügy így kiáltott röviden a szomszédasszonyra:

—Mars ki! Mars ki, mert kitekerem a nyakát!

Julis nene, úgy viharzott ki a portáról, mint az imént az őszi forgószél, amelynek közepében az öreg bátyó diófájának megsárgult levelei hagyták el a portáját.

Ezután a Karcsi pénzügy, az öreg előbbi kijelentésére; *nem tudja, mit keresnek?*—kérdezett:

—Amikor az előbb beléptünk a kapuján és azt kérdezem hol a dohány, akkor válaszolt volna rá?

—Bizony válaszolok. Már akkor meg mondom, ne keressenek semmiféle dohányt az én portámon, mert úgy sem találnek. Ha akkor megkérdezik, még a kéményben sem kellett volna össze kenni magukat.

—Akkor tegnap este ki volt, azaz *egyén*, aki a hátára kötött kötéllel, a dohányt behozta erre az udvarra?

—Én nem láttam senkit!

—No, látja! Ugye hogy nem vallja be?

—Nincsen mit bevallani, mert én valóban nem láttam senkit! Erre, ha kell, megesküszöm, itt, most, rögtön!

A fináncok nem erőltették tovább a vallatást, mert ismerték már a szabálysértőt, és tudták a vallatással nem sokra mennek. Melegvizet kértek Borcsa mamától, és miután kimosakodtak valamennyire, folytatták a keresést tovább.

A kert végében folyó patakot vizsgálgatták még egy darabig, majd a kút fenekét kotorták meg egy hosszú póznával. Természetesen, minden eredmény nélkül. Ekkor Karcsi finánc vette elő cigarettás tárcáját és kínálta az öreget:

—No maga! Vén prókátor! Jól eldugta azt a dohányt, de azért kóstitolja meg az én cigarettámat, finomabb-e, mint a magáé.

Pesta bátyó észrevette a finánc békülékeny hangjában, a múltkori egyezkedéshez hasonló viselkedést, és elfogadta a felkínált cigarettát.

Amikor meggyűjtotta, ismét az a mosoly jelent meg szája szegletében, ami az eredménytelen borvizsgálat után történt. Érezte, ő van felül, ismét őt kéri meg arra, árulja el a rejtekhelyet és ezért minden bántódás nélkül, megüssza a dohány elrejtéséért járó büntetést.

A fináncoknak semmi nem esett olyan rosszul, mint az, hogy ez a vén prókátor ismét túl jár az eszükön. Ráadásul, szája olyan vigyorgásra áll, bajusza alatt, mint bohócnak a cirkuszban. Csakhogy itt ők a nevetség tárgyai, és mindezt ennek a sunyi, vénembernek köszönhetik, aki most is a bolondját járatja velük. Ez a vénember veri át őket ismét, aki talán csak a nevét tudja leírni, azonban mégis képes megvédeni magát a törvény túlkapásaitól. Persze ez utóbbit csak akkor gondolták, amikor némi lelkiismeret felül kerekedett bennük. Mert azt el kell ismerni; *legtöbbször élvezték ezt a munkát.* Egy-egy sikeres fogás esetén különösen meg voltak elégedve magukkal úgy, mint a vadász az elejtett vaddal, amennyiben az eléggé nagynak bizonyult.

Az öreg, miután szívott vagy kettőt, az előbb kapott cigarettából, megcsóválta fejét és mondta:

—Jó! Nagyon jó, de.....—és itt elharapta a mondanivalóját.

—Mondja csak öreg nyugodtan, hogy jó a cigarettám, de a maga dohányja még finomabb.

Az öreg, mint ki megbánta elszólását, elkezdett szabadkozni, de a Karcsi finánc leállította:

—Mondja csak ki nyugodtan: *a magáé ettől is jobb.* És mondja meg azt is; *hová rejtette.* Ígérjük, nem lesz bántódása. Megtarthatja dohányját. Erre a szavamat

adom! Vagy a családom egészségét, mert azt maga jobban szereti. –mondta, olyan hangnemben, ami már nem követelésnek, hanem inkább kérésnek tűnt.

A finánc olyan esendően nézett az öregre, mint Borcsa mama szokott nézni, amikor a kocsmából csalja őt hazafelé, ezekkel a szavakkal: —Gyere már hazafelé, mert hajnalodik. Már némelyik kakas kezdi a kukorékolást.

Erre gondolva, Pesta bátyó lelke, úgy kezdett ellágyulni, mint udvarán, a télen megfagyott sár kezdi veszteni keménységét, a tavaszi meleg szél fuvallatára.

Meg aztán, azt sem akarta, hogy ezek a fináncok még az éjszakát is az ő portáján töltsék.

Szívott egyet még az ajándék cigarettából—amely a szívás után, már a körmét égette—majd eldobta.

E pillanatban végleg eldöntötte, nem húzza tovább az időt, ezért így szólt a két fináncnak, akik várták, hogy ő is úgy megnyíljon számukra, mint tavasszal a kikerics a Gyűrtető oldalában:

—Itt van az a kútnál!—jelentette ki kerek-perec, és jobb kezével a gémeskút tetejére mutatott, amelyen az ellensúlynak használt, nagy mosófazék, le s fel járt, minden egyes vödör víz felhúzásakor.

Amikor a vödröt felhúzták a fináncok, mosófazék tetejéről leemelték a nagydarab követ, majd a dohányt, takaró deszkát. A nagy szakértelemmel vágott, kellemes illatú dohány kitöltötte a nagy fazék üregét. Ennek látványára nem tudtak mást mondani az ámuldozó fináncok, mint:

—*A mindenségít! Az áldóját!*

Miután ki ámuldozták magukat, kérdezték:

—Miért mondta azt, hogy nem látott senkit bejönni az udvarra a dohánnyal?

—Azért, mert valóban nem láttam senkit bejönni! Én ugyanis csak akkor láttam volna magamat, ha a nagy toalett tükör a kapumra lett volna téve. Az meg nem volt ott, mert a szobában volt akkor is, amikor a kapun a hátamra kötött dohánnyal bejöttem a portára.

A Karcsi finánc, Jancsi finánc erre nem tudott mondani semmit, csak a gondolataik kavargtak úgy, mint záporosó után a patakban a víz.

Figyelték ezt a csavaros észjárású embert, akiből ekkora furfangot nem néztek volna ki. Úgy gondolták; paraszt embernek jó, ha annyi esze van, hogy a gyomnövényt meg tudja különböztetni a kukoricától. De hát, minek is lenne neki sok esze, amikor nem kell neki gondolkodni sem. Ott vannak helyette az okosan gondolkodó vezető emberek, akik minden esetben meg tudják állapítani, miből mennyit kell termelni, beszolgáltatni, az adóba befizetni. Amikor végre megemésztették a kérdésükre kapott választ, újra kérdeztek:

—Miért mondta azt: *nincsen dohány a portáján*.

—Én nem azt mondtam, hogy nincsen! Én azt mondtam, nem találak! Rövid gondolkodás után el kellett ismerniük, hogy az öreg ebben sem hazudott. Ezek után nem tehettek mást, mint a kaput becsukni maguk után, miközben elköszöntek:

—Még találkozunk! A viszontlátásra! Pesta bátyó már úgy kiáltotta utánuk:

—Legyen szerencsénk máskor is! Majd kísé halkabban:

—A Rossz törjön ki benneteket! Eközben kiköpte bagóját a szájából, és ismét megjelent az a mosoly az arcán, ami nem jelenthet mást, mint:

—*Ismét legyőztelek benneteket, cudar fajzatjai!*

Sírba pottyan

Sz. Pistáékhoz nem volt kegyes a Teremtő. Már eddig több gyermekük halva született. És most, újra ez történt. Így nem lehetett megkeresztelni sem, mivelhogy keresztelni csak élőt lehetséges. Az egyik baj szüli a másikat. Ez időtájban az ilyen halottak eltemetése nagy gonddal járt. Nem azért, mintha ennek a kicsinyke, parányi embercsemetének, oly nagy koporsóra lett volna szüksége, aminek a megvétele oly sok pénzbe kerülne.

Annak parányi testnek, akármilyen kis ládácska megfelel, mindenféle cirádák nélkül.

Legnagyobb gond az, hogy a nem keresztelteket, megszentelt temetőbe eltemetni nem volt szabad. A babonaság szerint, az ilyen nem keresztelt halottak, megzavarják a temetőben fekvő halottak nyugalma. Nem beszélve arról, hogy a Sátán az ilyen tetemekbe költözik, még akkor is, ha az egy ilyen picinyke testtel bír, mint Sz. Pistáék halva született gyereke. Valójában ezek az ártatlan lelkek, senkinek sem árthattak. Mégis úgy kellett őket eltemetni egy gödörben, temetőtől távol, nehogy a szentéletű tetemek nyugvóhelyén a Sátán tanyát üssön.

A másik megoldásként az, jöhetett számításba; *a temetőbe titokban eltemetni ezeket a „bűnös” lelkeket, éjszakának idején.* Legtöbben ezt a megoldást választották.

Ezt választották Sz. Pistáék is.

Nekik mégiscsak szerencsájuk volt, mert éppen most, olyan halott temetésére került sor a temetőben, akit annak idején a pap, annak rendje-módja szerint megkeresztelt. Ezért, annak a temetőben lehetett a végső nyughelye. Ennek a sírjába szándékozták belopni a kis csecsemő földi maradványait. Ezért várták temetési nap hajnalát, hogy sötétség leple alatt, a kiásott sír egy sarkában, elrejtse a kis halottat.

Pesta bátyó most is ugyancsak felöntött a garatra. Erősen becsípve, sáros ruhájában, nem restellte a tisztaszobát választani pihenőhelyül.

A magas lábú ágy, hosszú idő óta érintetlenül volt bevetve, a Borcsa mama által rárakott párnákkal, dunnákkal, melyeket a mama varrogatott az elmúlt évek

során. Egymásra halmozva, majdnem a mestergerendáig értek az ágyneműk. Annak tetejére, ilyen állapotban, képtelen volt felmászni, ezért, úgy ahogy volt, sárosan az ág alá mászott be. Itt pihente az ivás utáni fáradalmait. Zavaros álmok tették kellemetlenné pihenését. Azt álmodta, egy sírban fekszik, ahol nagyon megszomjazott, és nem talál semmi olyat, amivel kínzó szomjúságát csillapíthatná. Egy pár óra multán ébredése még szörnyűbb volt. A sötétben tapogatott és az ág aljára rakott deszkákban akadt meg tapogató keze:

—Te jószagos Isten! Én meghaltam! —állapította meg az ág deszkáinak tapintása után, amiket a koporsó deszkáinak vélt felfedezni a sötétben, ezért kétségbeesve kiabált az ág alól:

—Borcsám! Édes Borcsám! Gyere gyorsan! Húzzál ki a sírből, mert én még nem haltam meg! Tévedésből tettetek koporsóba!

Borcsa mama, ezekre a segélykérő szavakra, szintén riadtan ébredt az éj közepén. Nem tudva hirtelenjében mi történt az öreggel, akit este látott az ág alá feküdni, de akkor a részegségen kívül még semmi más baját nem tapasztalta.

Úgy rohant a tisztaszoba felé, ahogyan a harang kongatása után a falusi emberek szaladtak ekkortájt, kezükben vízzel tele vödörrel, tüzet oltani. Még a petróleumlámpát sem gyújtotta meg, hanem csak egy gyertyát, és futott a hang irányába:

—Mi bajod van? Mért ordibálsz? Nem hagyod a másik embert még aludni sem!

—Hát nem érted meg? A koporsóba tettetek! A fejem fölött most is a koporsó deszkáját fogom. Holott nekem él minden porcikám!

—Bárcsak ott lennél már! Az ilyen részegdisznó embernek, a koporsóban lenne a helye! De nem ott vagy, hanem az ágy alatt. Amit pedig fogsz, azaz ágy deszkája, nem más.

Ekkorára, kezében gyertyával, az öreg szemébe világított, aki meggyőződhetett arról, hogy mégiscsak ezen a világon van, mert odaát nem gyertyával világítanak, és persze Borcsa mama hangját is hallja. Restelkedve mászott ki az ágy alól, megfogadva; soha többet nem iszik ennyit.

Borcsa mama az ilyen ígéretekből már túl sokat hallott az elmúlt évek során, ezért nem szólt semmit, csak legyintett kezével és indult kifelé a tisztaszobából, magára hagyva élete párját minden kinjával.

Másnap már ismét sógorának pincéjében mulatozott. A temető másik oldalán lévő pincék egyikében. A templommal szembeni oldalon. Mióta a fináncok gyakrabban ellenőrizték, többször fogadta el sógora meghívását, egy-egy pohár borocskára. Egyre gyakrabban lepték meg otthonát, pálinkafőző felszereléseket keresve. A besúgók szentül állították; *az öreg még mindig főzi a nemes italt, amelynél erősebbet az állami szeszfőzdeknél sem főztek még eddig, és valószínű, hogy ezután sem főznek.*

Az ilyen ellenőrzések mellett jobbnak látta, ha a kocsmában issza meg a szokásos adagját. Vagy az ilyen meghívásoknak tesz eleget, mint most a sógora meghívása.

—Igyon még sógor! Ne sajnáljon engem! Van még itt bőven! –mutatott a háromhektós hordóra a kedves sógora, és megkoccintotta a hordó korhadásnak induló dongáit, amely ezután olyan hangot adott, mint ahogyan egy tele hordótól elvárja azt gazdája.

Pesta sógorra nem lehetett mondani, hogy ő egy olyan ember, aki nagyon kínáztatja magát. Felhörpintette a pohárban lötyögő bort, és odatartotta kedves sógorának, had engedjen helyére a kezében tartott lopótökből, egy újabb pohárkával. Hogy ez már hányadik pohár bor volt? Nem tudná megmondani sem a kedves sógor, de még a római pápa sem, ezért az öreg most, emlékeiben kutatott:

—Tudja Sógor! Azok voltak még az igazi szép idők, amikor a faluban nem szaporodtak el ezek a mocskos besúgók! Mert higgye el nekem, ezek aztán igazán semmit sem érő emberek, a megbízóikkal együtt. Egyszóval; *tisztelem becsülöm őket, csak ki nem állhatom.*

Nem ér ezeknek a munkájuk semmit, de még embernek is nagyon hitvány teremtések. Azt hiszik magukról, hogy az ő okos irányításuk mellett élhet csak jól a dolgozónép. Pedig jobban tennék, ha a munkahelyükről örökös szabadságra mennének, mert addig sem tennének kárt a nép vagyonában. Nem tudom miért teremtett az Isten ilyen férgeket a földre. Nem érnek ezek ennyit sem! —mondta, és a bagót a pince sarkába köpte szájából, miután már jól megrágta, majd folytatta:

—Annyi pálinkát főztem én még abban az időben, hogy két falunak is elég lett volna. Most meg, ha inni akarok, a kocsmába kell el mennem. Vagy a dohány

miatt jelentgetnek, vagy az adó, vagy a bor, vagy pálinkafőzés, vagy pedig a beszolgáltatás elmulasztása miatt.

Néha úgy tűnik, a faluban már több lesz besúgó, mint a dolgozó ember. –panaszkodott az öreg sógor és tovább hörpintgette a borocskát.

—No, az elég baj lenne még a besúgóknak is! Mert ha ők lesznek többen, akkor éhen pusztulnak! Úgy járnak, mint az erdőben az a fagyöngy, amelyik alatt kiszárad a fa. Elpusztul, mert nem lesz kiből élősködni.

Ha nem fizetnék őket jobban, mint aki dolgozik, nem lennének annyian. A patkányok is ott szaporodnak el, ahol nem irtják őket, hanem etetik.—mondta az előbbire Gyuri sógor, de ettől Pesta sógora nem vigasztalódott meg. Vigasztalódni csak a pohárból tudott igazán. Ezért újra töltetett magának, amitől egyre jobb lett a kedve, úgy annyira, hogy nótába kezdett:

„Jó bor, jó egészség,
Szépasszony feleség.
Szépasszonynak, jónak,
Jó járású lónak,
Kár megöregedni. „

Hogy miért ez a nóta jutott hirtelen eszébe, ő maga sem tudta. Annyi azonban bizonyos, Borcsa mama villant az agyába, aki már türelmetlenül várta otthonába. Pedig jobban tette volna, ha reggelig nem várja.

Máskor sem volt egy korán ágyba fekvő ember, mióta pedig máshol kell meginnia a napi szeszadagját, főleg nem. Az, hogy ezen az éjszakán nem az ágyban tölti az éjszakát, ekkor még maga sem sejtette. Jó lett volna előre látni a jövőt, vagy hinni az elmúlt éjszakai álmában. De ilyen előrelátással nem áldotta meg őt a Teremtő. A szesztől erősen gőzölgő fejével elindult hazafelé. A nótázás máskor is indulásra serkentette, így most is. Miután megköszönte kedves sógorának a vendéglátást—kívánva azt, hogy Isten tartsa meg továbbra ezt a jó szokását—ballagott hazafelé Borcsa mamához.

Gyakran billent előre a teste, és lábai bizonytalanul érték el a földet. Azonban az agyában annál serényebben jöttek az „okos” gondolatok.

Amikor elérte a temető szélét, jutott eszébe a nemrégien elhunyt anyósa, akit ő egyszerűen csak sárkánynak nevezett, a köztük kialakult, korábbi bensőséges viszony miatt:

—Hát az a vén sárkány ugyan mit csinál?—fordult be a temetőbe, kíváncsiságától hajtva.

Az éjszaka már a közepéhez közeledett. A fogyó Hold már amúgy is sötétségben hagyta a tájat, mivel pedig a felhőből volt a több, ez még inkább így történt. A júniusi éjszakában csak a tücskök ciripeltek kitartóan. Nekik nem számított a sötét éjszaka, amelyben csak néha bukkant elő az ezüstös Hold. Ők tovább muzsikáltak, amit csak a földi halandók hallhattak, a temető lakói már nem.

Az öreg ott botorkált a sírok között, az anyósa sírját keresve. Olykor elbotlott, de újra felállt és kitartóan tovább kereste, hiszen nem volt messze a

temető bejáratától. Legalábbis, nappal nem tűnt olyan távolinak, mint most, amikor még a felhővel takart fogyó Holdnak gyérülő fénye sem neki kedvezett. De ha még világosabb lett volna, akkor sem biztos, hogy többet lát. A szesz miatt csak parányit nyiladozó szemeivel alig látott valamicskét, amely nem nyílt nagyobbra, mint az ébredező csipásmacsskáé.

Valahol a távolban, egy bagoly huhogását hallotta, de ő ettől nem ijedt meg, még itt a temetőben sem. A bortól gőzös fejével pedig, még bátrabban viselkedett, így ezt a szent helyet semmibe véve, dúdolgatta az anyósának szánt nótát:

„A kecskének nagy szakállá van,
Az én anyósomnak nagy pofája van.
Házi állat mind a kettő,
Verje meg a jeges eső. „

Ilyen hangulatban közeledett az anyósa sírjához, amikor egy földhányást találva, azt igyekezett kikerülni. Ez nem ment olyan könnyen, ezért szidalmazta azt, aki a földcsomót oda rakta:

—Törje ki a Rossz, aki ezt a kupacot az utamba rakta! –kiáltott fel haragosan, mert az anyósa mesterkedését látta ebben az akadályban is, nehogy vőm-uram, a sírja közelébe juthasson.

Erre a szidalmazásra, az előre lépő bal lába megcsúszott, és egy mély gödör fenekére huppant.

A mikor a gödör fenekére ért, egy nagyot nyekkent, és miután nagy nehézségek árán feltápáskodott, próbált onnan kijutni. Ez bizony nem sikerült még néhány próbálkozás után sem. De ha még sikerül is kijutnia, akkor sem biztos, hogy tovább bír lépkedni. Ekkorára már a sógor borának gőze, úgy járta át minden tagját, mint ahogyan közeledő hajnal harmatja, a temető alsó részének a pázsit szőnyegét betakarta.

Ezek után nem lehet csodálkozni, ha ő szépen elszundított, és bizony néha már horkolgatott. Az is lehet, hogy az anyósáról álmodott.

Nem sokkal e szerencsétlen esemény után, az éj leple alatt, egy három főből álló kis csapat, osont a temető irányába, úgy, mintha lopni mennének. Pedig nem akartak ők onnan semmit ellopni, legfeljebb belopni. Igyekezniük kellett, mert némely kakas már elégedetlenkedett az éjszakai sötétség hosszával. Hangos kukorékolásaikkal, már a Gyűrtető mögött bebocsátásra várakozó Napot szerették volna mielőbb az Égre csalni. Nem is beszélve arról, hogy már egyre kevesebb felhő takarta az eget. Ha nagyon lassan is, de a virradás jelei mutatkoztak már a *Gyűrtető* magasabb pontján.

Egyikük, kezében kis ládát tartott, amelyből fehér vászon lepedő széle csüngött ki a föld felé. A három közül egyik Sz. Pista. Ő tartotta kezében azt az apró koporsót, amelyben a halva született gyermeke pihent csendesen. Most már az sem titok, hogy az ő halva született gyerekükkel igyekeztek a temető felé, titokban. A másik ember T. János, aki egy ásót tartott kezében, amivel a kis koporsót földelik majd el, a kiásott sírgödör egyik sarkában. A harmadik ember K. Lajos, aki segédkezik majd az elhantolásnál és lesben áll. Ügyelve

arra, nehogy valaki, a meg nem szentelt sátáni gyerek temetését, felfedezze. Az sem titok, hogy az előző nap, ezt a felnőtt részére kiásott sírt nézték ki a picinyke koporsó elhelyezésére.

Amikor közelebb értek a kiásott sírhoz, T. János szólt a társaihoz:

—Hát a halottak látják-e, tudják-e, hogy nem szentelt halottat temetünk közéjük?

—Nem látnak már azok, se nem hallanak semmit! Olyan békességben nyugszanak itt, mint, amilyen békességben röpködnek az angyalok a Mennysországbán, odafönt az égen! —mondta K. Lajos és levette a kalapját, illedelmesen gondolva a föld mélyén nyugvó, hajdani embertársaira.

—Olyan ártatlanok ők, mint kezemben ez a kis ártatlanság. —mondta Sz. Pista, és ő is a két társához hasonlóan levette kalapját, majd a földre helyezte a picinyke faládát, terhével együtt.

E szavakra Pesta bátyó, lent a sírban, lassan ébredezett, majd a beszélő emberek közül az egyiket felismerve, szólt ki a sírból:

—Te vagy-e János sógor?

Az imént megszólított T. János sógor túlságosan messze állt attól, hogy az előbb feltett kérdésre, most és azonnal, válaszolni tudjon. Ugyan így Sz. Pista, és nem különben K. Lajos.

Milyen szerencse, hogy T. János az imént letette kezéből a kis koporsót, mert a sírból jövő kérdésre, minden bizonnal elejti. Így a lentről jövő kérdésre nagyot ordítottak, és próbáltak rohanni a temető

kijárata felé. Azonban a nagy rohanásban elől haladó K. Lajos elbotlott. Őbenne meg a többi menekülő, akik szentül hitték, hogy a feltámadó halottak akarják őket megtámadni, amiért a kis halott eltemetésével, a temetőt akarják megszenteltetni.

Ez az elbotlás volt a sírba esett Pesta bátyó nagy szerencséje, mert így még volt lehetősége egy utolsó kiáltásra:

—Ne féljete! Nem az ördög beszél a sírból! Én vagyok, Gy. Pesta. Még az éjjel beleestem ebbe a gödörbe, és nem tudtam kimászni! Húzzatok már ki melőbb, mert már fázok, aztán már meg is szomjaztam!

A megszólított T. János, ismerősnek találta a segélykérő hangot, ezért ő vette először a bátorságot, hogy visszalépjen a sírgödör szélére. Utána a többiek is bátorságot vettek és odalopakodtak. A magukkal hozott gyertyát meggyújtva, láthatták a feltámadó ember valóban azonos Pesta bátyóval. Egy rövid ideig remegtek még ugyan, de azután kihúzták őt, aki majdnem halottat csinált belőlük, annyira megijesztette őket.

Miután kihúzták, elmondatták véle, miképpen került a kiásott sírba. Ezután jót derültek az elmondottakon, nekiláttak a kis koporsó helyének kiásásához, amelyet a korábban megásott sír egyik sarkában szándékoztak elhelyezni

Igyekezniük kellett, nehogy valaki tanúja legyen ennek az „istentelen” cselekedetnek, amely egyesek szerint a temetőben nyugvó többi halottra nézve, a teljes elhárítást jelentette.

Amint elvégezték feladatukat elindultak hazafelé. Az öreg úgy szintén hazafelé igyekezett, a közeli

lakásuk felé. Nem azért sietett, mert Borcsa mamának szokatlan volt az éjszakai távolmaradása, hanem azért, mert nemcsak megszomjazott, de meg is éhezett az éjjeli szállásán, lent a sírban.

Annak ellenére, hogy a sírból ébredt fel ezen a reggelen, mégsem számított feltámadónak. Azonban a faluban, ha valaki eltűnt, és váratlanul előkerült, azt mondták rá:

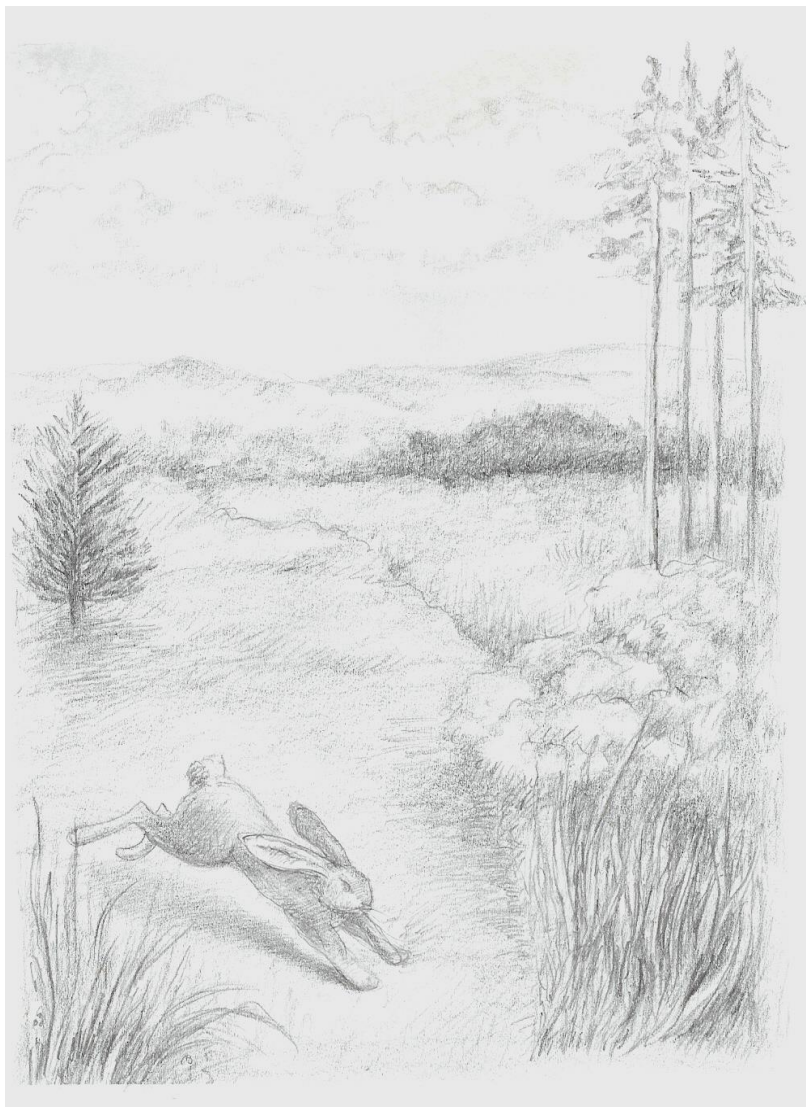
—Feltámadott, mint Gy. Pesta bátyó!

Orvvadászás.

Kétségtelen, azt nem lehetett elmondani, hogy a falu lakói ártatlanabbak a ma született báránynál. Mindenki előtt ismeretes a zugpálinkafőzés, tiltott dohánytermesztés, feketevágás, a beszolgáltatás alól való kibúvás, bor eldugás a boradó elől. És még lehetne sorolni mindazokat a törvényszegéseket, amelyeket törvényellenesen, olyan jó cselekedni. Az igaz, ha mindent törvényesen tennének, még ennivalójuk sem maradna. Az államgépezet egyre növekvő étvágyával felfalna előlük mindent, és nem hagyna számukra mást egy kis hulladékon kívül.

A fentebb említett törvénysértéseken túl, az orvvadászás sem volt ismeretlen tevékenység a faluban. A falut határoló erdők erre jó lehetőséget biztosítottak. Itt bizony megtalálható a vaddisznó, őz, szarvas, fácán, nyúl, de még a muflon is, ha erre téved. Ha meg ilyen ingyencségek megtalálhatók, akkor miért ne tehetné változatosabbá étkezését, néhanapján, az egyszerű falusi ember, amikor még a közmondás is azt mondja: *Segíts magadon, az Isten is meg segít.* Az urak nemcsak néhanapján, hanem mindig ezt teszik, kiváltságos jogaikkal élve.

Ha már egyszer a falu lakói űzik az orvvadászatot, akkor abból Pesta bátyó sem maradhatott ki. Még a második világháború idején talált és dugott el egy elfürészelt, duplacsövű vadászpuskát, amelyet ha eldurantott, a faluvezetők azt gondolták, hogy az imperialisták intéztek támadást a népi demokrácia ellen.

Az egyik besűgó, a Lánytónál járva hallotta, amint egy ilyen, eget rezegtető dörrenés, zavarta meg az erdő csendjét.

Közeledett már az alkony, mikor ez a lövés eldőrdült. Az erdők madarainak éneke elcsendesedett volna már akkor is, ha ez a dörrenés nem történik. Így azonban a szokásosnál korábban hagyták abba éneküket. A nyári estén bíbor színű égálja, jelezte még egy ideig, hogy merrefelé bukott le előbb a Nap, az egri szőlődombok mögött. A besűgó, miután a dörrenést meghallotta, ahogyan csak bírt futott a faluba, jelenteni a rendőrnek, hogy orvvadász garázdálkodik a szomolyai erdőkben.

A rend őre, miután kapta a fülest, társával együtt rohant az erdő irányába, a törvényszegő durrogtatót elfogni. A nyári éjszakán a Hold teljes fényével ragyogott körötte, a sok-sok csillaggal együtt. Olyan világos volt, hogy messze lehetett látni, még le az Alföld irányába is. Az üldözőknek kedvezett ez a világosság, nem úgy, mint a Felsőpart irányából, a falu felé menekülő orvvadásznak, akit már messziről látni lehetett, a hátán tömött hátizsákkal, kezében egy karónyi nagyságú tárggyal, amely a fegyvere lehetett.

Az üldözött jól sejtve azt, hogy észrevették, rohant a befelé a faluba, a házak takarásában keresve menedéket üldözői elől.

—Állj! Állj, vagy lövök!—halotta a kiabálást mögötte, amely csak arra volt jó, hogy még gyorsabban futott, mint eddig tette.

Így rohant hazafelé Pesta bátyó a nádfedeles házikója felé, ahol Borcsa mama már aggódva várta most és máskor is, amikor vadászni ment az erdőre.

Persze, soha nem bánta, ha az öreg telt hátizsákkal jött haza, de nagyon féltette. Féltette az internálástól, amely tettenérés esetén az orvvadásznak nem volt elérhetetlen büntetés.

Mikor benyitott a kapun, már az üldözői majdnem a nyomában jártak. Ha nem látták is pontosan, melyik portára nyitott be, ismerve eddigi tevékenységét, sejtették, ez csak ő lehetett.

Nem volt annyi ideje az üldözöttnek, hogy az orvvadászás bizonyítékait az eredeti helyére eldugni, ezért élete párjára, Borcsa mamára kiáltott:

—Emeld fel a szoknyádat! Miután ő szó nélkül eleget tett kérésének, összecsukta a puskát, amely így már nem volt hosszabb egy fél méternél. Ezután, a nagy rokolyás szoknya alá dugta, amelyet egy spárgával Borcsa mama derekára kötözött.

A hátizsákban hazacipelt nyulat pedig, az unokája bölcsőjébe rejtette, a kislány alá, aki alig múlt két éves. Ezután gyorsan pipára gyűjtött és olyan nyugalmasnak látszó pőfékelésbe kezdett, mint ki nem az imént, hanem még az elmúlt héten foglalta el helyét a búbos kemence padkáján.

Egy-két percen belül dörömbölés hallatszott a kaputámasztó karóval betámasztott kapun. Borcsa mama nyitotta ki a kaput és angyalian ártatlan arccal, kérdezte:

—Mi baj van tiszturak? Csak nem gyilkost üldöznek kendtek, hogy ilyen türelmetlenül zörgetnek?

—De bizony gyilkost üldözünk most! A vadak gyilkosát! És úgy láttuk ide szaladt be az előbb, a hátán hátizsákkal, és kezében puskát szorongatott!—jelentette

ki egyikük, aki pisztollyal kezében hadonászott a sötétben és kérdezett:

—Nem látta ki volt, azaz *egyén*? Mert nagyon hasonlított a maga párjához. Tudjuk róla, hogy képes ilyesféle orvvadászatra.

—Ott ül az a búbos kemence padkáján és azzal a bűdös bagós pipájával, pőfékel. Lustább az annál, hogy az erdőt járja. —védte élete párját a riadt asszony, aki teljes erejéből igyekezett titkolni félelmét, nehogy a rendőrök gyanút fogjanak.

Amíg ezt mondta, a lépéseit apróbbra szabta, hiszen a lába között úgy hintázott ide-oda az összehajtott vadászpuska, mint a harangban az ütő: Vagy a pásztorkutyák lába előtt, az odakötözött fa rudacska, amely a vadak után való futásában akadályozta őket. De a nagy, rokolyás bő szoknya mindent eltakart. Ráncai sűrűségében, még sok mást is elfért volna.

Ám a kutakodók mégiscsak gyanút fogtak, hiszen túlságosan sok tiltott dologgal foglalkozott már életében az öreg, és szintén tudtak egyéb más cselekedeteiről.

—Gyerünk csak be hozzá! —mondta a másik rendőr és indultak be az alacsony házikóba.

Az öreg valóban ott pőfékelt a búbos kemence padkáján, olyan nyugalomban, mintha a reggeli ébredése óta, onnan még el sem mozdulna.

Eregetett olyan füstfelhőket, amelyre csak valami nyers dohánnyal, vagy nedves falevéllal megtömött pipa képes.

—No öreg, hová dugta el a puskát, meg a vadat, amit az előbb lőtt? —szegezte neki kérdését az alacsonyabb rendőr anélkül, hogy köszönt volna a szobába lépés alkalmából.

Az öreg először, olyan nagyokat nyelt, mint a tehene szokott, amikor a kukoricásban leharapott csövet, egyben próbálja lenyelni, majd így szólott:

—Puskát? Nem volt nekem olyan soha! Nem merném én azt elsütni. Félek én attól úgy, mint a macskám a fürdőviztől.

—Majd meglátjuk igazat mond-e. Ha nem mond igazat, annyi szent, hogy hűvösre tesszük, a hatóság félrevezetéséért. —mondta a magasabb rendőr, aki olyan tagbaszakadt testtel bírt, mint amilyenel valaha Toldi Miklóst a Teremtő megáldotta, majd intett a társának, akivel kiléptek a házból. Az udvaron, vagy kertben vélték megtalálni a keresett tárgyakat, ezért nagy gonddal, aprólékosan néztek meg mindent. Az előző napon történt vetemények kapálása gyanúsnak tűnt. Ezért egy vasdarabbal szurkálgatták a kert területét végig, a kert végében folydogáló Kánya patakig.

A sötétben egy zseblámpával világítottak, de fénye az elem közeli kimerüléséről árulkodott.

A kert eredménytelen átkutatása után, az udvari ólak következtek. Úgy, mint a tehénistálló, malac ól, tyúkól, a liba ól tüzetes átvizsgálása. Azt mondani sem kell, hogy ezekben az ólakban a pókhálók sokasága fogadta a rendőrtiszt urakat. Rövidesen úgy néztek ki, mint nem oly régen a szabadkéményből lepottyanó fináncok. A különbség csak annyi volt, azok a koromtól voltak felismerhetetlenek, míg a rendőrök a pókhálóval

voltak úgy betekerözve, mint a bebábozódott selyemhernyó gubója.

Nem találtak sehol semmit, ami fölöttébb bosszantotta őket és kezdték türelmüket elveszíteni. Különösen akkor, amikor a lakás padlásán sem találtak semmit. Ezután a lakásba mentek be ismét, de a szegényes bútorzat átvizsgálásával hamarjában végeztek.

Ekkor egyikük—az alacsonyabb—gondolt egy nagyot és a bölcsőhöz lépett, amelyben az unoka kislány még mindig nem aludt el. Elővett zsebéből egy szem cukorkát, és dühös arcát mosolygósra varázsolván, ekképpen szólt a bölcsőben fekvő kislánynak:

—Nézzed csak mit hozott a bácsi a babucinak, ha jó kislány lesz a babuci!—és a kezében tartott cukorkát az igen nyájas szavak kíséretében a baba kinyúló kezébe tette.

A ház gazdájának felállt a szőr a hátán e nyájas szavakra. Nem azért mintha ő rosszabb nagyapa lenne a többi nagyapánál. Neki is jól esett, ha valaki méltatta unokája szépségét és okosságát, ami közel állt a valósághoz. Az okossága különösen említésre méltó, és persze igen jó megfigyelő, ami hamarosan ki is derül. Az őszinteség pedig, a legfőbb erényük a pici gyerekeknek. Hiszen az ilyen kicsikből az őszinteséget a felnőttek még nem tudták kinevelni. Ez majd csak a későbbiek folyamán fog nekik sikerülni, az okos nevelésük hatására. És amíg a felnőttek nevelésének hatása nem érvényesül, addig ők őszinték maradnak.

A gyerek boldogan szopogatta a kapott cukorkát és máris mosolygott az egyenruhás bácsikákra, akiktől eddig félt, hiszen azt hihette:

—Ezek a bácsik rossz emberek. És lám, a rendőr bácsi elővette a második szem cukorkát is zsebéből, és lehajolt, majd az előbbinél még szélesebbre nyitott mosolygós szájával a babucit utánozva, gagyogta:

—Kell e még egy cukorka?

Ez a kérdés úgy, ahogy megfogalmazódott, rossz volt. Melyik az a gyerek, amelyiknek az egy szem cukorka után, nem kellene még egy másik, esetleg több is? Ilyen gyerekről nem tesz említést eddig még egyetlen história sem.

—Teccék anni még. Sejetem a cukojkát!—selypítette ezeket a szavakat babuci, a mosolygós rendőr bácsinak, és gyorsan nyújtotta kis kezecskéjét, nehogy más kapja meg helyette.

A rendőr bácsi nem azért intézte előbbi kérdését a babucihoz, mert nem volt tisztában, azzal hogy ez a picinyke emberpalánta szereti, vagy sem az édes cukorkát.

Azért, hogy a cukorkáért megfelelő információt kapjon cserébe. Miután a gyerek mondta; *szereti*, elmondta, mit szeretne érte kapni cserébe:

—Ezt a cukorkát is megkapod, ha megmondod nekem, hová tette nagypapi a puskáját!

Az újabb cukorka ígérete az eddiginél még szélesebb mosolyt varázsolt a babuci arcára, ezért boldogan selypítette ismét válaszát a rendőr bácsinak:

—Odatette Namami lába közé, a soknya ajá!

A rendőrök egymásra néztek értetlenül, mert nem tudhatták, nem e valami szerelmi jelenetet figyelt meg ez

a pici gyerek, és erre a gondolatra elvigyorodtak, majd tovább kérdeztek:

—Hát a nyulacskát, amit a puskával lőtt, hová tette?

—Idetette ajám a böcsőbe!

A rendőrök erre aztán már nem csak vigyorogtak, hanem egyenesen hahotáztak, és az alacsonyabb rendőr nevetve szolt a társához:

—Hát, hallod ez a gyerek jó megfigyelő! Mert amit ott a szoknya alatt szoktak lőni nyulacskát, azt bizony a bölsőbe szokták tenni előbb-utóbb!

Ebben ők ketten teljesen egyetértettek, és a gyerekeknek az ígért cukorkát átnyújtva, nagy hahotázás mellett távoztak Pesta bátyó portájáról.

Az öregnek egy nagy kő esett le a szívéről, mert a bajtól az őszinte unokája mentette meg. Azért a távozó rendőrök után, még utánuk kiáltotta a szokásos kívánságát:

—A *Rossz törjön ki benneteket!* Majd a kapuját betámasztva, a bölsőből elővett nyulat megnyúzta. Nemsokára, Borcsa mama vas lábasában sercegett a kellemes illatú vadhús, ami után a rendőrök megnyalták volna a szájukat, ha kapnak, de ők ebből már hálaistennek nem kaptak, mert nagy vihogás mellett korábban eltávoztak.

Pesta bátyó, miután belakott a vadhúsból, elmosolyodott, megpödörte bajuszát, megcsókolta unokáját, és a szokásos mosoly jelent meg arcán, ami ezt jelentette:

Ismét átvertelek benneteket cudarfajzatjai!!!

Isten áldjon meg, édes fiaim!

Gyuri spion, a hirtelen jött éjjeli hascsikarását követően, az udvari árnyékszéket közelítette meg, a szokásosnál is gyorsabban.

Általában a potya ételek-italok mértéktelen fogyasztása után következett be nála ez a gyors igénye, az udvari WC meglátogatására. Ha mértékkel fogyasztaná ezeket az ételeket-italokat, valószínű nem lenne neki ennyire sürgős. Ilyen zimankós téli éjszakának közepén, nem kellene futnia a jeges, havas udvarán, az udvar végébe felállított árnyékszék felé. Ehelyett aludhatna békésen a melegágyában, és nem az árnyékszéken kellene trónolnia azért, hogy görcseitől mielőbb megszabaduljon.

Igen ám, de a falu lakói elhalmozzák őt ezekkel a potya földi jókkal, csak pusztán azért, hogy ne jelentgesse őket törvénytelen dolgaikért. Ha pedig csak úgy jön valami, azt még akkor is meg kell enni-inni, ha ilyen következményekkel jár, mint ez a ma éjszakai budira futás.

A Hold tejes fényével ragyogta be falut. Azonban annál hidegebb volt. Lábai alatt nyikorgott a csonttá fagyott hó. De az udvari illemhelyet ennek ellenére el kellett érnie, ha nem akart betojni. Ez idő tájt az ilyen dolgaikat, nem végezhatték el a lakásban faluhelyen, mivel csak az udvaron volt, ilyen helység építve.

Amikor a WC ülődeszkáján ülve kínjai végre megszűntek, távolabbról a jól ismerős pálinkafőző üst

kongását hallotta. Miután felöltözött, a hang irányába settenkedett, és szaglászni kezdett.

Ilyenkor, az amúgy sem szűk orrlyukai még jobban kitágultak, érezve az üstből kiöntött forró cefre illatát, ami semmi mással össze nem téveszthető. Nagyon halkán, szinte észrevehetetlenül osont a cefre illatok, és az üst kongásának irányába.

Ezek a jelzések egyértelműen Pesta bátyó házáig vezettek, aki vélhetően gyakrabban kóstolgatta a főzés közben a rézcsőből csordogáló pálinkát, és emiatt volt elővigyázatlan. Minden veszélyérzete megszűnt, ami máskor éberségre intette. Nem törődve ennek következményeivel, úgy dúdolgatott, mintha a pálinkafőzésre már iparendélyt birtokolna.

A besúgó—mert ő settenkedett az éjszakában—teljes bizonyossággal meggyőződhetett a törvényszegő kilétéről. Ám nem ment közelebb, hanem kellő távolságból figyelte azt, aki már a pálinkafőzés eszközeinek elrejtésével foglalatoskodott.

Miután meggyőződött arról, ezeket az eszközöket hová dugta a *törvénysértő egyén*, elégedetten dörzsölte össze kezeit és hazaindult, hogy a hascsikarás miatt abbamaradt éjszakai pihenését ott folytassa, ahol azt előbb félben hagyta.

Az öreg, az éjszakai sikeres pálinkafőzés jóleső érzésével dűlt az ágyába.

Már a téli Nap sugarai aranyozták be házának zsúpfedelét, amikor ébredt.

A zsuppal fedett tető alsó részéről lecsüngő jégcsapok csepegni kezdtek, az erősödő napsugarak

hatására. Ez rövid téli nap olyan gyorsan elszalad, mint a macska a kamrából ellopott kolbásszal.

Télen így van ez még az alföldi falvakban is, ha pedig a falu két hegy közé ékelődött, még inkább így van.

Még a delet sem harangozta a harangozó, amikor a Jancsi finánc és a Karcsi finánc—régi ismerősök—zörgettek az öreg kapuján, halaszthatatlan bebocsátást követelve a ház gazdájától.

—Ki lehet már ez megint, aki ennyire veri a kaput? —morfondírozott magában és morcosan kiáltott ki a kapu túloldaláról bejönni szándékozóknak:

—Jó, hogy szét nem vered azt a kaput!

—Ha nem enged be, még azt is megteesszük! —szólt vissza Jancsi finánc olyan fölényesen, amiből az öreg rögtön tudhatta: törvény képviselői állnak a kapuja előtt. De hát ismerték ők már egymás hangját eléggé. Az elmúlt évek során erre a megismerésre sok lehetőségük kínálkozott.

Amikor ez tudatába hatolt sem ijedt meg, hiszen a pálinkafőzőt jól elrejtette az éjszaka folyamán. Más bűnt meg egyelőre nem követett el. Legalábbis ez volt a legutolsó törvényszegése, aminek pedig nyomait kellőképpen eltüntette.

Amikor beengedte a fináncokat, azok köszönés helyett, máris kérdeztek:

—Hová tette a pálinkafőzőt?—kérdezte Karcsi finánc, olyan magabiztosan, hogy Pesta bátyó jobban tette volna, ha egyből a kukoricaszár csomóhoz vezeti őket. De nem ezt tette.

Ehelyett angyalian ártatlan arccal kérdezett:

—Milyen pálinkafőzőről beszélnek az urak?

—Arról, amelyiket az éjjel dugott el!

—Én? Hogy az éjjel...én...ilyesmit...dugtam volna el? Ez teljességgel lehetetlen! —válaszolta dadogva. Látszott rajta a megszeppenés, amiből bárki tudott volna következtetni arra; *most egy nagyot füllentett.*

A fináncok erre már semmit sem válaszoltak, hanem a Jancsi finánc, a kezében tartott vaspálcájával, egyenesen az udvar végében álló szárkupac felé tartott. Amikor mellé állt, kétszer-háromszor bökött pálcájával a csomónak közepébe, ahonnan érces hangok hallatszottak.

Ahogy a fináncok arcán ezekre a hangokra megjelent a mosoly, úgy savanyodott el a ház urának máskor derűre álló ábrázata.

A fináncok nemigen törődtek vele, hanem már a szárkupacot dobálták széjjel. Ennek közepében, zsákokkal letakarva, ott díszelgett a rézüst, a rézből készült kígyócsó a hűtésre használt hordóban, és még néhány tartozék, amire a pálinkafőzésnél feltétlenül szüksége van a törvényszegő egyénnek.

Karcsi finánc a spirál alakú rézcsovet kiszaggatta a hűtővizet hordóból, és a közeli favágó tőkéhez vitte. Itt azután az öreg baltájával 40-50 cm-s darabokra aprította, majd a kertben széjjeldobálta.

—No, öreg! Ezután főzze a pálinkáját, ha tudja! —mondta a Karcsi finánc, mire a Jancsi finánc kárörvendő nevetésbe kezdett.

A házi gazda mélyen lesújtva és megalázva érezte magát, hiszen tönkretették a készülékét, és még pénzbüntetésre is számíthat.

Ezzel már a fináncok nem sokat törődtek, miután a jegyzőkönyvet elkészítették, rácsapták a nagykapuját és távoztak. A pórul járt ember, a pillanatnyi megdöbbenésében, még a szokásos köszönését is késve küldte a távozó fináncok után:

—*A Rossz törje ki a nyakatokat, amerre jártok!* — és köpte ki bagóját az árok szélére.

A fináncok nagyon tévedtek, ha úgy gondolták, hogy ez az ember soha ki nem gyógyuló búskomorságba esik, a pálinkafőzőjének megsemmisítése miatt. Egy órányi ideig búslakodott ugyan, de ennyi idő elteltével már hatott a bánat ellen megivott egyлитernyi bor. Pálinkát nem ihatott, mert azt mind elvitték, az előbb elégedetten távozó fináncok. Azonban a bor sem rosszabb bűfelejtő a pálinkánál. Példa erre, hogy a távozások után rövid idővel már dalt dúdolt, és gondolataiban az új pálinkafőzőjének megépítésével foglalkozott.

Délidő után egy órára már összeszedte a kertben széjjeldobált rézcső darabokat, és egy rongyba becsavarva, a vékás hátyijába rakta. Miután a hátára kötözte igen becses terhét, nekivágott a Gyürtető meredek emelkedőjén kanyargó gyalogösvénynek, amely Bogács község felé vezetett az erdőn át.

Bárki kérdezhetné, miért ment Bogácsra? Erre a kérdésre ez lehetne a válasz; *a faluban nincsen olyan mester, aki ezeket a széjjelvagdalt csöveket összeforrasztaná!* Azonban az is megállná a helyét, ha valaki azt mondaná; így a biztonságosabb. Egy ilyen kis

faluban jobban terjednek a hírek, mint száraz nyarakon az erdőtűz. Ám azt el kell hinnünk, hogy minden hír gyorsan terjed.

A délutáni bágyadt, téli napsugár pásztázta a hátára kötözött hátyiját, amint lihegve a Gyúrtető meredek emelkedőjén, igyekezett nem nehéz terhével a szomszédos falu irányába.

Az alig három kilométernyi távolságot megtéve, kettő órakor, már a mester műhelyében elkezdődött a széjjelvagdalt csövek összeforrasztása. Másfél óra múltán a pálinkafőző csó úgy nézett ki, mint ahogyan eredeti állapotában kinézett.

Az öreg befogta egyik végét, majd a másik végébe befújva ellenőrizte, nem e szellőzik valahol, neme lyukas. Nehogy a lyukakon még gőzalakban lévő pálinka elillanjon. Márpedig e nedűnek minden cseppjéért kár lenne. Hálaistennek, nem szelelt sehol sem, amikor a vízzel telt hordóba beletéve, ismét befújta. Ekkor a mestert kifizette, és miután terhét a hátára felkötözte, elindult visszafelé Szomolyára azon az úton, amelyen Bogácsra érkezett alig másfél órája.

Bizony a Nap már lebukott Nagyvölgy tető mögött, amikor a Gyúrtető meredek lejtőjén ereszkedett be a faluba. A vörös színű Ég alja a közelgő, kemény éjszakai hideget jelezte. A nappal megpuhult hó ismét keményedni kezdett. Az öreg talpa alatt úgy ropogott, mintha valaki ablaküveget rakott volna a lába alá. De nem járt most ezen az úton senki sem rajta kívül, így nem is rakott oda üveget senki, csak pusztán azért, hogy az ő talpa alatt ropogjon valami.

Élete párja már nyugtalanul várta a zsúpfedeles házikójukban. Aggódott érte, neme esik baja ezen a hideg téli napon, az erdőn keresztül, egyedül haladva:

—Majd meglátod egyszer ez lesz a veszted. Azért a bűdös pálinkáért kell neked ebben a kemény hidegben az erdőn keresztül, egyedül Bogácsra menned! De nem nyughatsz. Magadnak keresed a bajt, de egyszer meg is találod, az lesz a vége. —korholta Borcsa mama, de ő ezzel már nem sokat törődött.

Amikor megvacsorázott, összeállította a pálinkafőző berendezését. Az üstbe cefrét pakolt, a hűtővizet hordóba vizet öntött, majd alá gyújtott az üstnek, amelyben egy óra elteltével már ismét fortyogott a cefre. A következő félóra multán, a rézcső végén megjelent a gőzölgő párlat, ami még újabb főzésre, tisztázásra került a későbbiekben.

Rágyújtott pipájára és olyan elégedetten pöfékelt, mintha a fináncok nem jártak volna nála ezen a napon, de még máskor sem.

Nyugodt volt. Tudta, a fináncok nem zavargatják egy ideig abban a tudatban, hogy egy darabig nem lesz mivel főznie, az ötven foknál is erősebb pálinkáját. Legalább két hétig nyugodt lehetett, hiszen ki gondolta ekkor, hogy még aznap rendbe hozatja pálinkafőzőjét.

Nem gondolt erre még Gyuri spion sem, ezért kerülte az öreg házát, másfelé kutakodva.

Miután eltelt két hét, a fináncok, és a besúgók már az ő háza környékén is szaglászgattak.

Egyik nap aztán Jancsi finánc és Karcsi finánc barátságos hangulatban nyitottak be a portájára. Most

nem tett semmi olyan törvénszegést, ami a fináncok érdeklődését felkeltené. Legalábbis így gondolták.

—Adjon Isten öreg! Hiányzik-e a pálinkafőzője?— érdeklődött a Jancsi finánc, és hangjában nem lehetett érezni semmi olyat, amiből azt érezhetné, hogy gúnyolódik vele.

—Nem hiányzik nekem! Már aznap sem hiányzott, nem még most! —válaszolta és ebben a válaszában nem volt semmiféle hazugság.

A Karcsi finánc mintha egy kis részvétet érzett volna a korábbi cselekedeteik miatt. Elővett a táskájából—a máshol elkobzott pálinkából—egy üveggel, és az öreg felé nyújtotta:

—Igyon belőle! Kóstolja meg, erősebbet főz e más, mint kend.

Pesta bátyó nem tudta mire vélni a fináncok kínálgatását, de ő még nem utasított vissza semmilyen kínálgatást, így ezt sem. Miután kétszer is nagyot nyelt az üvegből, visszanyújtotta az üveget. Karcsi finánc azonban legnagyobb meglepetésére így szólt:

—Tegye el öreg! Magának adjuk! Hogy ezt miért adták, nem lehessen tudni. Az elmúlt évek során elkobzott sok pálinkából akartak-e visszaadni valamennyit, vagy talán, mert Karácsony közeledett?

Mindenképpen valami szimpátiát éreztek a nótárius törvénszegő iránt, mert nem kutakodtak úgy, mint máskor. A Jancsi finánc benézett ugyan az istállóba. Ha akarta, látnia kellett a pálinkafőzőből néhány árulkodó darabot, azonban úgy tett, mintha nem látná.

Pesta bátyó, amint látta, hogy a fináncok nem kutakodnak, még jobban meghúzta az ajándékba kapott pálinkás üveget, amitől jobb kedvre derült.

—Mért adták nekem ezt a pálinkát a tiszturak?

—Azért, hogy legyen mit innia Karácsonykor!

A valóság azonban teljesen más volt. Rájöttek arra, hogy nagyon sok ravaszságot tanultak ettől az embertől. Bizony a finánc iskolában nem lehet ennyit tanulni. Ott meglehet tanulni, a talált szeszt miképpen kell megmérni. Hogy hol van a szesz elrejtve? Azt bizony nem! Azt csak a bátyóhoz hasonló emberektől lehet megtanulni. Meg aztán, ha nem lennének ilyen emberek, rájuk sem lenne szükség. Vadászni csak úgy lehet, ha van vad. Az okos vadász tiszteli a vadat. Nem öli ki teljesen, ha még a későbbiekben is akar vadászgatni.

Az igaz, sokszor gondolták, úgy, hogy a törvénykönyv paragrafusait már régen kimerítette. Valószínűnek tartották; *a törvénykönyvet egyenesen neki írták*. Pedig, ami abban le van írva, még az sem elég az öreg féken tartásához. Az ő ravaszsága messze felül van a könyvekben leírt tudományokon.

Ki tudná őket megtanítani olyan cselekedetre, miképpen kell a lepecsételt hordóból a bort kiszívni.

Hová kell dugni a vágott dohányt úgy, hogy az a szemük előtt van, mégsem lehet látni?

Lehet hogy, a rendkívüli ravaszsága miatt kezdtek felnézni arra, aki semmilyen okosító iskolát nem végzett, mégis sokszor túljárt az eszükön.

Így morfondírozott a két finánc még egy ideig, aztán elköszöntek, amit máskor nem tettek:

—Viszontlátásra öreg! Úgy kell mindent csinálni, hogy baj ne legyen belőle! —mondták elkészülésképpen.

Pesta bátyó értetlenül nézett a két, barátságosan távozó finánc után, de még idejében eszébe jutott a köszönésüket viszonzni:

—Isten áldjon meg, édes fiaim! Isten áldjon meg! —mondta még egyszer, és értetlenül csóváltatta a fejét, sehogyan sem értve, mitől lettek ezek a fináncok most ilyen barátságosak.

Pesta bátyó szarvast fog

A szomszédos községek vadászai úgy döntöttek, az 1955-ös esztendő végét duplán ünnepelik meg. Ennek két oka is volt. Egyik, a közelgő Karácsony, mely után az újesztendő következik. Másik, a sikeresnek mondott vadászati évről való megemlékezés.

Hogy az ünnepség még teljesebb legyen, meghívták az érintett községek vezetőit. Úgy a tanácselnök, mint a titkár elvtársakat és még néhány jeles egyéniséget, kiknek okos előre látásuk nélkül, kormányozhatatlanná válhatnának a falvak.

Mi is lenne az ott élő emberekkel, ha nem lennének, olyan vezetők, akik a fejlődés helyes irányát meghatároznák?

Nem tudnák mennyi kukoricát, kell ültetni, mennyi állatot kell felnevelni. Végül mennyit kell a megtermelt javakból, az állam rabló gépezetének beszolgáltatásába leadni.

Az csak természetes dolog, hogy az előbb már említett vezető emberek ajánlották, meg kellene hívni a járás, de még a megye vezetőit is. Egy ilyen vadászvacsora elfogyasztása mellett, jobban lehet építeni a jövőbeni karrierjüket. Esetleg bársonyszéken való ücsörgésük idejét elhúzni annyira, mint a falusi asszonyok a rétestésztát erre a vacsorára majd elnyújtják. Márpedig mákos rétes, túrós rétes nélkül, nem teljes az asztali kínálat, ezért az elképzelés tárgyát képezték.

Már csak a vadhús hiányzott. Egy jól megtermett szarvas tinó, aminek még eléggé zsenge a húsa. A finom húsa mellett, mennyisége is elegendő. Ennyi ember sok húst elfogyaszthat egy bőséges lakomán, a nemes italok

kortyolgatása mellett. A vadászok elnöke, K elvtárs, állt elő azzal a javaslatával, ami az említett hiányosságot pótolhatná:

—Kedves elvtársak! Tisztelt vadásztársaim! Még négy napunk van ugyan arra, hogy kilőjük azt a vadat, amelyből finom vacsorát főzhetnek a szakácskodó vadásztársaink. Én mégis azt ajánlom, a Lánytó magaslesén már a mai nap estéjén foglalja el helyét, két olyan vadász, akiknek biztosabban nyugszik keze a fegyver ravaszán.

Elsősorban T elvtársra és B elvtársra gondoltam. Ők azok, akik célzóvíz nélkül is képesek pontosan lőni. Nem szeretném, ha megismétlődne az elmúlt hónapi eset, amikor e nemes ital túlzott fogyasztását követően, kilóttek egy tehenet a falu csordájából. Ugyanis, bárki mondhatná, ötvenfokos pálinka fogyasztásánál, mindenféle rémlátás, vagy kettős látás előfordulhat. Ám mindez nem mentség. A tehén kilövésénél mindenképpen közre játszhatott, a kelleténél erősebb pálinka buzgó kortyolgatása.

Nem engedhetünk meg semmilyen fegyelemsértést, hiszen komoly beosztású, ideológiailag, magunknál sokkal fejlettebb egyéniségeket láthatunk vendégül. Ezek talán még azt mondanák, vadásztársaságunk tagjainak célzóvíz nélkül remeg a kezük.

A fővadász okította még egy ideig vadásztársait, de nem minden szava pottyant termékeny talajra. Természetesen, ami a két vadász megbízhatóságát illeti, abban még ő is tévedhet. Az este eljöttével, az előbb megnevezettek, mégiscsak vittek magukkal e nemes italból.

Karácsony előtt járt az idő. Az Eged hegy sem bírta felfogni azt az északi szelet, amely lilára festette a

két elszánt vadász, T és B elvtársak, egyben sógorok, szesztől már amúgy is lila, szederkés orrát. Hó még nem esett ugyan, de mégis hideg volt. A lehullott, színes levelektől takart erdei ösvényen lépegettek a Lánytő erdejének zugában felállított vadleshez. Hátizsák volt akasztva mindkettőjük hátára, amelyben némi harapnivaló mellett, ott lapult a tiltott pálinkásüveg. Még a közelébe sem értek a magaslesnek, amikor B sógor így szólt:

—Kedves sógor, én nagyon fázek! Innunk kellene valamit.

—Aranyos sógorom, a számból vetted ki a szót. Nekem is az a véleményem, ha már meg kell fagynunk, ebben a cudar hidegben, akkor vígan álljunk Szent Péter színe elé. K elvtárs tartsa meg a véleményét magának. A párnázott irodájából könnyű tanácsokat osztogatni, a célzóvíz használatával kapcsolatban.

Ezt mondta T vadász, mire mindketten megálltak, elővették pálinkájukat és kortyoltak belőle egyet-kettőt. Rövididőn belül úgy érezték, mintha nem fáznának annyira, ezért folytatták útjukat a közeli magasles felé.

Mikorra odaértek, beesteledett. Lámpájuk fénye mellett megnézték az etetőhelyre korábban odaszórt kukoricacsöveket, de már nem volt belőlük egy sem. A hátizsákban hoztak ugyan néhány darabot, ám ennyi kevés volt az etetésre. Csak arra volt elég, hogy odacsalja a vadakat. Szerették volna, ha egy szarvas tinó jön. Ezt egyiken sem hitték komolyan. Máris attól rettegetek, hogy jön egy falánk vadkan, a hivatlan vendég, ami aztán válogatás nélkül, csutkástól felfalja az odadobált eleséget.

A szorongásukon, meg aztán a fázás okozta reszketésükön, hogy enyhítsenek valamicskét, ismét megszopogatták a *célzóvízes* üveget. Mindezt kellő

óvatossággal tették, hiszen bármelyik vadnak, a jó hallás mellett, kiváló szimata is van. A hozott pálinkának ugyancsak erős törköly illata terjengett a hűvös éjszakában, amint az üveg dugóját kivették.

Most egy kicsivel több szaladt le torkukon, ezért némi zsibbadást éreztek fejükben és minden testrészükben. Nem tudni mennyi idő telhetett el érkezésük óta. Időközben egy kóborló, cudar vadkan totyogott az etetőhelyre és szemtelen módon ropogtatta azokat a csöveket, melyeket nem neki szántak. Az ezüstös Hold már ontotta fényét az erdő fáira, ezért némileg látni lehetett az etetőkörnyéki tisztáson.

B vadász észlelte először az eseményt, ezért oldalba lökte társát:

— Hé, sógor! Ez alighanem a mi vadunk lesz, bár egy kicsit alacsonynak látom!

—Azért látod alacsonynak, mert jóval főntebb vagyunk nála! —sügte vissza T sógor.

—Akkor te lövöd, vagy én?—kérdezte izgatottan.

—Mind a ketten lövünk egyszerre!

Következő pillanatban két lövés döreje verte fel az erdő csendjét. Az egyik eltalálta a mohón falatozó vadat. Hogy melyik sógor lövése volt eredményes, azt csak fegyverszakértő vizsgálata lenne képes megállapítani, vagy a jóisten. Ám erre most nem kerülhetett sor. Amikor lerohantak a lesről, sírásra állt szájuk. A lelőtt vad nem hasonlított semmilyen szarvas tinóra. Annál inkább egy jól megtermett, egy rágós húsu, agyaras vadkanra, amely halkán rőfögött még egyet, mielőtt hátsó lábaival az utolsókat rugdosta.

Hiába lőttek vadat, mégis letolásra számíthattak. Hiszen a főnök világosan kijelentette: *Csak szarvas tinót löhetnek, mást nem!*

A félig-meddig kudarc után, indulhattak hazafelé. Az erdő csendjét annyira felterve a két lövés dőreje, hogy ezen az éjjelen messze elkerülik a környéket az óvatos vadak. Vissza kellett még menniük a lelőtt zsákmányért, ezért kerestek egy lovas szekeret, hiszen a hátukon mégsem cipelhették haza.

Amikor az elnök elvtárs megtudta, hogy nem a kívánt vadat lőtték, dühösen kiáltott rájuk:

—Hogy lehattetek ennyire ostobák?! Hogy lehet összetéveszteni a vadkant a szarvas tinóval? Csak nem a célzóvíz volt az oka?—nézett rájuk gyanakvóan.

A két vadász elpirult és úgy viselkedett, mint két jól nevelt, taknyos gyerek. Egyszerűen képtelenek voltak hazudni:

—Igazság az, hogy nagyon hidegnek mutatkozott az éjszaka, ezért elindulás előtt egy cseppecskét öntöttünk üvegünkbe.—szabadkozott T vadász és ezt a sógora is megerősítette sűrűn bólogató fejével, amellyel olyan mozgásokat végzett, mint V bácsi kehes számara.

—Hiszen világosan megmondtam, nem vihettek magatokkal semmiféle szeszt!

A két kocavadász, mély hallgatással adta tanúbizonyságát, elismerik hibájukat, de az elkövetett hiba visszafordíthatatlan, legfeljebb a jövőben az ilyesféle hibákat kiküszöbölik.

A főnök morgott egy ideig, majd azzal nyugtatta önmagát, hogy a vad kilövésére van még két éjszaka. Arra gondolni sem mert, mi lesz, ha a következő éjszaka sem hozza a kívánt eredményt. Mivel teljes sikert akart elérni, nem kettő, hanem kétszer-két vadászt küldött ki a következő éjszakára, a Méti hegyi szőlő melletti erdőre. Figyelmükbe ajánlotta, amennyiben célzóvizet visznek magukkal, kizárja őket a vadásztársaságból.

A főnök egész éjjel nyugtalanul forgolódott ágyában. Mi lesz, ha nem sikerül kívánt vadat kilőni? Ha a községek, a járás és a megye vezetőinek, nem tudják feltálni a beígért vadas ételt? Éjszakai rémálmainak ez volt a leggyötrőbb dilemmája.

Kétségtelen, ennél nagyobb leégése, főnökei előtt, még akkor sem következne be, ha valaki olyan ideológiai fejletlenséggel vádolná meg, hogy nem ért egyet a fennálló társadalmi renddel.

A négy vadász, két különböző vadlesen gubbasztott egész éjjel. Hajnal felé be kellett látniuk, hogy ez az éjszaka sem hozza meg a főnök által elvárt eredményt. Nem jött az óhajtott vad egész idő alatt.

Lehajtott fővel jelentek meg színe előtt, aki a búbánatos arcukat látva, teljesen kétségbeesett:

—Eltársak! Csak nem azt akarjátok mondani, nem lőttétek ki a vadat?!—kiáltott rájuk türelmetlenül és az idegrángások mindig más-más helyen remegtették arcizmait.

Mindannyian hallgattak. Egymásra nézve arra vártak, hogy más közölje a kellemetlen hírt és ne ő.

—Mi van veletek? Megkukultatok? Vagy talán nem fér rá a szekérre? Ha így van, akkor küldök érte egy teherautót, csak mondjátok már valamit!

—Nézd, főnök elvtárs! A helyzet az, hogy nem kell teherautó, de még csak szekér sem! Sajnos, nem mozogtak a vadak ezen az éjjelen. Ha mozogtak is, minket elkerültek messzire!

Ez a hír, olyan hihetetlenül hangzott, hogy tehetetlen dühében először nevetni próbált, ami végül is síron túli kacajba fulladt. Egy ideig eszelősen próbált vigyorogni, majd beleroskadt abba székbe, amely mellett ezt a kellemetlen hírt meghallotta:

—Most mondjátok meg nekem, mit csináljak? Van e remény a következő éjszakán leteríteni a kívánt vadat?—nézett esendően vadászaira, akiktől reménységgel teli választ, valami biztatást várt.

—Nézd, főnök elvtárs! Nem tenném helyesen, ha azt mondanám, látok valamicske esélyt.—mondta egyikük lógó orral és társaira nézett, fejtsék ki ők is véleményüket, e megoldhatatlan üggyel kapcsolatban.

—Én sem hiszem, hogy az utolsó éjszaka sikeresebb lehetne, mint az eddigiek voltak.—mondta a következő vadász, olyan sajnálkozást mutatva, mintha ő maradna mindezek miatt éhen és nem a járási, megyei elvtársak.

—No, azért nem kell olyan reménytelennek látni a helyzetet! Sokkal nagyobb problémát is megoldottunk már! Volt időnk megedződni az imperialisták elleni harcban. Ezt a problémát is képesek leszünk kiküszöbölni. Ha ez így van, akkor miért kellene most kétségbeesnünk, amikor már most is van vadhúsunk!

Erre a kijelentésre a vadászelnök arcán némi fénysugár gyúlt és még nagyobb figyelemmel hallgatta azt az embert, aki máris folytatta mentő gondolatainak sorolását.

Ott van a jégtömbök közé rakott, általunk lőtt vadkan, amely közel jár a két mázsához. Van annak annyi húsa, amiből bőven telik ünnepi vacsorára...—T vadász mondta volna még tovább, sugárzó arccal, elismerést várva találékonyságáért, de a főnök éppen kiáltott rá:

—Egy öreg vadkan rágós húsa, soha nem lehet annyira finom, mint egy szarvas tinóé!

—Nekem lenne egy olyan javaslatom, ami megoldaná ezt a bonyolult helyzetet. Reggelre, terítékre kerülhetne a kívánt vad!—szólalt meg B vadász és

mondókájában—a hatás kedvéért—egy kis szünetet akart tartani, de a főnök villámló tekintete azonnali folytatást követelt.

—A falunkban van egy orvvadász, vadorzó. Ez már nem titok senki előtt. Ismerik őt az adóvégrehajtók, a fináncok, csendőrök-rendőrök. Több spion rejtőzködve figyeli minden mozdulatát. Minden hivatalban egy rakásnyi feljelentés őrzí tetteit, mert véle aztán már mindegyiküknek meggyült a baja, az elmúlt évek során. Igaz, az elfűrészelt csővű puskáját már elkobozták, de olyan módszerekkel fogja a vadat, ami még a puskánál is hatásosabb és persze, jóval csendesebb.

—Mondja már gyorsabban, ne húzza az időt, mert felrobbanok a kíváncsiságtól! Nevezze meg azt az embert!—rebeget egyre idegesebben a főnök.

Gy. Pesta bátyó elvtárs! Persze azt nem tudom, hogy elvtárs e valójában, a nevezett egyén, de azt igen, hogy ez az ember képes lenne reggelre leteríteni a szarvas tinót! Ne tudjak innen elmenni, ha nekem mostan *nincsen igazságom!*

—*Ki az a Gy. Pesta bátyó elvtárs?* Egyáltalán mi az, hogy *Pesta bátyó elvtárs?* Ilyen nevet én még nem hallottam soha.—fordult a többiek felé és kérdezte egyre türelmetlenebbül.

—Mi falunkban az Istvánokat *Pestának* mondják.

—És az ideológiai fejlettsége, milyen szinten áll, ennek a *Pesta bátyó elvtársnak?*

—Szerintem semmilyen szinten. A közösségi szellemet sem ismeri! Az engedély nélkül elejtett vadat, leginkább a családjával fogyasztja el. Nem szívesen osztozik rajta senkivel. A helyzet súlyosságát tekintve, nem is ez most a legfontosabb, hanem a megfelelő szarvas tinó elejtése. —szólt egy másik vadász nagy bölcsen.

—Én is így gondolom, hogy az ideológiai fejlettség mértéke mellett, most teljességgel eltekinthetünk, hiszen az a későbbiek során, szemináriummal pótolható.

Úgy gondolja, elvállalná a vad elejtését még ezen az éjjelen?—kérdezte nyomatékkal a lényeket az idegrángásokkal küszködő főnök, és türelmetlenül várta a választ.

—Nem tudom! Talán a bizalmába kellene férkőzni, mert nagyon óvatos ember. Fél a feljelentőktől, besúgóktól. Mivel nem közösségi ember, úgy gondolja, senki sem akar neki olyan jót tenni, mint ő saját magának. Nem akar abban sem hinni, hogy eljön majd a *Kánaán* ideje, ahol mindenki szükségleteinek arányában, löheti majd a vadakat, a dolgozónép erdejéből.

—Szeretnék vele azonnal megismerkedni!—jelentette ki a vadásztársaság elnöke határozottan, mire az egyik vadásza máris elindult *Gy. Pesta bátyó elvtárs* lakására.

—**Adjon** Isten *Pesta bátyó elvtárs!* Vagyis, szabadság *Pesta bátyó elvtárs!*—helyesbítette az első köszönését, amely még a klerikálisreakció uralkodásának idején szívódott fel agytekervényeibe.

Gy. Pesta bizalmatlanul nézett az érkezőre. Ezen a nem is lehet csodálkozni, hiszen nem annak a pártnak volt tagja, mint a nyájas szavakkal most betolakodó kocavadász.

—Mi járatban vagy édes öcsém? Biztosan nagyon fontos dolog lehet, mert különben nem jönne. Csak nem valami vadhússal akarod megajándékozni családomat?

—Szívesen megajándékoznám, ha lőttünk volna az elmúlt napokban. Vadásztársaságunknak ez most a legnagyobb és legégetőbb problémája, amit nem tudunk

kiküszöbölni. Ezért kéri a főnököm, azonnal látogassa meg, mert sürgős segítségre lenne szüksége. Nem kell félnie senkitől, mert senki sem akar magának rosszat, csak egy kis szívességet kérünk.

Pesta bátyó elvtárs pödörgette hosszú, lecsüngő bajuszának mindkét ágát. Majd a kopottas kalapját emelgette, úgy, mint aki a hőséget akarná kalapja alól kiengedni. De ilyen téli időben, emelgetés nélkül is szabadon fújtak át rajta a cudarul süvítő szelek. Kalapját tehát fölösleges volt emelgetnie. Valójában, ezek a mozdulatok, az erős gondolkodásának leplezésére szolgáltak. Az esze most azon járt, mi módon akarnak rábizonyítani néhány orvvadászatot, melyet az elmúlt időkből valósított meg, amiről többet akarnak most megtudni.

Nem volt ideje további töprengésre, mert a kocavadász türelmetlen tekintete azonnali indulást sürgetett.

—A fene enne meg! Ugyan mi lehet annyira sürgős, hogy még ezt a fránya bagót sem rághatom tovább?—morogta fogai közül, majd rágás nélkül kiköpte, és indult a vadászfőnök követte után.

Amikor belépett az irodájába, a legszebb és legpuhább bársonyfotelbe süllyeszthette ülepét. Ez már több volt neki, mint gyanús. Ő, aki nem szokott ilyen kényelmes ülőalkalmatosságokhoz, egyszerűen csak belepottyant.

—Hogy a fene enne meg! De alacsony lába van!—szaladt ki a száján a nem kívánt szó, amiért restelkedni kezdett. Ám a főnök tudott bánni a dolgozónép fiával, ezért egyszerűen csak ezt mondta:

—Csak düljön hátra nyugodtan és helyezze magát kényelembe!

Pesta bátyó elvtárs! Mit kér? Bort, sört, vagy pálinkát?

—Először egy kupica pálinkát, utána bort, vagy sört kérnék öblíteni.—szedte össze végre bátorságát, mert tudta, tőle itt kérni akarnak. Csak még nem sejthette, mi lesz az.

—Az, amiért idekértem nem más, minthogy segítsen nekünk egy szarvas tinót elejteni. Több éjszakai kujtorgás után sem tudjuk kilőni. Márpedig holnap reggel, ilyen vadból kell aprítani a húst a nagy kondérba. Ha nem sikerül, nagy szégyenben marad vadásztársaságunk. Több község tanácselnöke, járási, megyei vezetők lesznek jelen az évzáró rendezvényünkön. Hús nélkül elmaradhat az előre megtervezett rendezvény, ami rossz fényben tűntethetné fel közösségünket előkelő vendégeink előtt.

—Ki ad nekem biztosítékot arra, hogy nem csalnak kelecpcébe? Esetleg így állítanak nekem csapdát, mert le akarnak csukatni. Vagy egyenesen internáltatni, amihez a tettenérésre van szükségük.

—*Pesta bátyó elvtárs!* Mi már akkor lecsukathattuk volna, amikor az elfűrészelt csövű puskáját elkoboztuk. Mégsem tettük. Tudunk róla, hogy puska nélkül is, rendszeresen gyéríti vadállományunkat, amely lassacskán ritkább lesz az erdőben, mint a maga vászonnadrágja. Mintahogyan tudunk a hurkolásairól, kiásott vermeiről és egyéb rafinált módszereiről. Ezeket a módszereket kellene most ismételten használnia, miután elejthetné nekünk a kívánt vadat.

Az öreg láthatóan nagy gondban volt. Nem tudta mitévő legyen. Ha eleget tesz kérésének, könnyen lebuktathatják. Ha nem tesz, örökre magára haragítja. Ez azt jelenti, valóban befejezheti a vadorzás további

művelését. Ebben az esetben családja nélkülözné meg leginkább, amit élete párja soha sem bocsátana meg.

—Meri e szavát adni, hogy nem tesz majd feljelentést ellenem? Esküdjön a családja egészségére!

—Esküszöm mindenre, csak reggelre ejtse el a vadat!

—No, jól van. Reggelre meglesz a zsákmány! Ám kérek belőle két kiló húst és hozzá egy liter pálinkát!

—Rendben van! Megegyeztünk, itt a kezem, csapjon bele.

Miután belecsattantott kérges tenyerével a főnök puha, bársonyos kezébe, elindult hazafelé, hogy a vadászathoz szükséges szerkezeteit rejtékhelyéről elővarázsolja.

Annak ellenére, hogy az előbbi egyezés legálissá tette most vadászatát, mégis megvárta a teljes besötétedést és csak utána indult az erdőre.

Nem volt komolytalan, amikor biztosra vállalta a vad kifogását. Ismerte az erdőt több község határában. A Méti hegyi részen azonban leginkább. Hiszen ott található a szőlője is. Pontosan tudta milyen nagy vadak vannak a környéken. Tudta merrefelé van a legigéretesebb vadcsapás, és mikor van a járásuk a szőlője alatti kispatakhhoz, ahol szomjukat oltják időnként. A hó nélküli télen, mint most, még a jeget is feltörte, hogy inni tudjanak.

A Hold már Novaj község felett araszolgatott a tiszta égbolton. Ezüstös fényével bevilágította az erdőt, amelynek egyik karvastagságú fáját lehajlította az itt kanyargó vadcsapáson. A vastagdrótból csavart hurkot rákötözte, majd a kívánt irányba és magasságba állította. A lehajlított fatörzset rögzítette és biztosította. Majd egy újabb helyre készített egy másikat, aztán még egyet. Összesen három hurkot élesített be, majd kétszáz

méternyire eltávolodott a helyszíntől és várt türelmesen. Biztos volt a dolgában.

Egy óra sem telhetett el, amikor az erdő néma csendjét egy csattanás törte meg. Tovább fülelve az állat síró, fuldokló hangját hallotta még egy rövid ideig, majd minden elcsendesült.

Erősen dobogó szívvel csörtetett át a bokrokon az előbb hallott hang irányába. Amikor megközelítette, nem volt bátorsága még közelebb menni. Miután kellő bátorságot mégiscsak összegyűjtött, odamerészkedett a a felcsapódott hurokból lecsüngő állathoz, amely éppen akkor rúgta az utolsót a korábban lehajlított, de most már egyenesen álló fán.

A teli Hold fénye rávilágított a békésen alácsüngő állatra és ekkor váratlanul megszólalt Pesta bátyó lelkiismerete. A kemény szívű embernek, aki lóvá tette a fináncokat, adóvégrehajtókat, csendőröket, rendőröket, tanácsházi, járási, megyei elvtársakat, minden lelkifurdalás nélkül, most könnyben úsztak szemei:

—Szegény állat! Bocsásd meg tettemet! Nem tettem én még ilyet soha. Csak egy-egy nyulacskát, fácánt, foglyot fogtam, ami családomnak elegendőnek bizonyult. Ilyen nagy vadat, soha sem bántottam. De most, ideológiailag sokkal fejlettebb, nagy tekintélyű elvtársak, akarják megtömní húsoddal, kívánós bendőiket. És ez vigasztaljon téged, a hozzád méltatlan pusztulásodért!—suttogta a kiszenvedett, mozdulatlan szarvas tinónak és a jeges szél ellenére, kalapját leemelte megöszült fejéről.

Miután így bocsánatot kért, baltájával a fát kivágta, a csüngő szarvassal együtt, majd az állatról leoldotta az erős hurkot, és földre fektette.

Hazaindult az esetet jelenteni. Miután szekérrel hazaszállították, pár órán belül a kondérba tették. Pesta

bátyó megkapta a két kiló húst, a liter pálinkáját, amitől estére már azt is elfelejtette, hogy az előző éjjel milyen vadat fogott.

A lakmározó elvtársaknak nagyon ízlett a gyenge húsból készült pecsenye, amit aztán finom borocskával folyamatosan öblítettek. Ezek után nem is csoda, ha fergeteges hangulatuk támadt. A megyei vezető, hogy elégedettségét kifejezze, ezt kiáltotta a tanácselnöknek és a vadásztársaság elnökének:

—Elnök elvtársak! Ti aztán tudtok vadat löni! Mégpedig nem is akármilyet!

A vadászelnök nyögött egyet, de nem a lenyelt falat miatt. Aztán elővette bátorságát, és ezt hazudta:

—Vadászaim sokat éjszakáztak és mindent megtettek, hogy a vendégeink jól érezzék magukat!

—Csak így tovább, K elvtárs! Erősítsétek csak a kollektív szellemet tovább, és én ígérem, hogy megfelelő helyen szólok egy-két szót az érdeketekben.

Az őszbarack szüreten

A tanácselnök elvtársnak is nagyon jólesett a megyei vezető elismerése a Karácsony előtti ünnepekről. Úgy gondolta, meghívja őt az őszibarack szüretre is. No, de addig még bőven van idő. Addig még sok víznek kell lefolyni a Kánya patakon, amely úgy szeli ketté a hosszúra nyúlt falut, mint Pesta bátyó titokban az eldugott dohányának leveleit az éles kése. Ám amikor kitavaszkodott, még akkor is eszében tartotta ígéretét. Bizony őszig sok minden történhet a barackos termésével, hiszen most még csak a méhek zsongnak a fák virágos ágain.

Nem felejtkezett el Pesta bátyó elvtársról sem, aki leleményességével, kisegítette a vadászokat karácsony előtt. Így vált lehetővé, hogy járási és megyei vezetőket vendégül láthatták. Az asztalra feltálat eseléssel mindenki elégedett volt. A jövőben ez az elismerés még hozhat valami hasznot mindenkinek.

Pesta bátyóra, a mindenki előtt ismeretes hibái ellenére, nem lehetett rámondani, hogy ő egy rossz ember. Akin tudott, annak mindig segített. Csak a különböző hivatalok vezetőivel került összetűzésbe, akik igazi adózó állampolgárrá akarták formálni. Mindezt annak ellenére, hogy nem volt semmije, ami után adót kellene fizetnie.

A falu vezetése—tanácselnök, tanácstítkár, téeszelnök elvtársak— sokat gondolkoztak azon, hogy miképpen lehetne ettől a kispolgári csökevényességétől megszabadítani. Az egyik alkalommal, amikor mind a hárman találkoztak, Jocó elvtárs, a tanácselnök tett javaslatot:

—Kedves elvtársaim! Pesta bácsit szemináriumra kellene küldeni. Szerintem nem rossz ember ő, csak az ideológiai fejlettsége hiányos kissé. Azért szabotálja az adót, azért termeli a dohányt feketén, ezért üzi folyamatosan az orvvadászatot, főzi a pálinkát, meg aztán minden olyan dolgot, amiről még nem tudunk és törvényellenes.

—No, de elnök elvtárs! Pesta bácsi alig tud írni-olvasni. Amikor legutóbb aláírt egy okmányt, a hivatalban, az volt az érzésem, még írni sem tud rendesen. Aláírása sokkal inkább hasonlított egy kereszthez, vagy macskakaparáshoz, mint bármiféle betűhöz.—méltatlankodott Lajhár elvtárs, a tanácsitkár.

—Ezzel a hiányosságával nem lesz ott egyedül! Legalább gyakorolja az írás-olvasás tudományát. Tanfolyamra azért szoktak menni, hogy tanuljanak valamit.—nyugtatta meg a tanácselnök elvtárs.

—Nem hinném, hogy elvállalja. A májusi hónapban nagyon sok munkája van a határban. Márpedig az öreg, olyan egyéni gazdálkodó, aki maga szokta elvégezni a határi munkáit. Ha téeszdolgozó lenne, akkor egyszerűbb volna, mert a tanfolyam ideje alatt munkaegységet írhatnánk neki.—aggályoskodott a helyi téesz elnöke, Vakond elvtárs.

—Mi lenne akkor, ha a tanfolyam idejére dolgozókat rendelnél ki a szőlőjébe, miután nem maradnának a határi munkái végezetlenül?—fordult Vakond elvtárs felé és állt elő javaslatával a tanácsitkár.

—Azt hiszem ez nem lehetetlen. A termelőszövetkezetnek van annyi munkaereje, hogy néhány embert időnként tudunk nélkülözni.—hagyta jóvá a téeszelnök elvtárs.

Már csak a leendő tanulótól kellett megkérdezni, az ideológiai okításáról mi a véleménye.

—Pesta bátyó elvtárs! Mit szólna hozzá, ha a júniusi szeminárium hallgatóinak sorai közé magát is beíratnánk?—kérdezte Jocó elvtárs, amikor behívatta irodájába.

Az öreg értetlenül hallgatott egy ideig, mint ki nem érti, miféle tanfolyamra akarják beíratni. Vén fejének miért is van erre szüksége, vagy milyen haszna származhat neki ebből. Az elmúlt évei során e nélkül is bekapálgatta szőlőjét, kukoricáját. Mintahogyan az orvvadászati fogásokat sem kellett megkérdeznie senkitől és mégis neki sikerült kifognia a szarvas tinót. Amiből persze, még a járási, megyei urak is bőségesen megtömhették bendőiket. És hiába nem kapott okítást senkitől, be tudta csapni a fináncokat, rendőröket, adóvégrehajtókat, mintahogyan még a megfigyelését végző spionokat is gyakorta tévútra vezette. Ha ez így van, akkor miért tágítassa fejét mindenféle zavaros eszmékkal?—kavarogtak gondolatai.

—Elnök elvtárs! Mi szükségem lehet nekem erre? Hiszen nincsen olyan munkám, amit szeminárium nélkül nem tudnék elvégezni!—kérdezte csüggedten.

—Pesta elvtárs! Sokkal jobban ellehet minden munkát végezni, ha az ember politikai látószöge kibővül. Ideológiailag egy magasabb szintet ér el, ami által bizonyos megválaszolatlan kérdései, teljesen feleslegessé válnak. Gondolok én olyasmire, hogy nem zsörtölődik az adófizetés ellen. A beszolgáltatás teljesítését sem kérdőjelezi meg, mert tisztában lesz azzal, hogy ezek a bevételek egy magasabb rendű társadalom felépítéséhez szükségeltetnek. Nem is

beszélve arról, hogy az előbbieik teljes megértése során még haladószelleművé is válhat.

—Mindez biztosan nagyon jó dolog, de én még soha sem éreztem ennek hiányát. A másik nagyon fontos érvem a szeminárium ellen, hogy most van a nyári munkák dandárja, amiket el kell végeznem. Egy hónapi távollét alatt, begazosodik a kukoricám, a szőlőm, tönkre mehet az egész évi termés. Hiába leszek haladószellemű, mindez nem pótolja az elmaradt termés kiesésem.

—E miatt ne aggódjon, mert Vakond elvtárs termelőszövetkezeti tagokat ad a tanfolyam idejére, akik a maga munkáját elvégzik! Bekapálnak ők mindent, meg aztán be is permeteznek. Magának csak annyi dolga lesz, hogy a tananyagra koncentráljon.— nyugtatta meg Jócó elvtárs, miután az öreg beleegyezően bólintott:

—Elnök elvtárs! Ha ez így van, akkor elmegyek! Legalább kiücsörgöm magamat a szemináriumban, mert utoljára akkor ültem eleget, amikor leültettek a beszolgáltatás szabotálása miatt. Az ücsörgést akkoriban már sokallottam is!

Így történhetett meg, hogy Borcsa mama értetlenül nézett rá, amikor párja hazaérve, beszámolt az egy hét múlva esedékes fejtágításáról. Mindez azonban nem akadályozhatta meg abban, hogy egy nemesebb cél érdekében, teljes egy hónapig, elhagyja faluját, és Miskolcra felutazzon.

Az utazásnak pirkadó hajnalán a szomszédok láthatták, Pesta bátyó elvtárs hátára a legnagyobb *vékás hátyija* van felkötve. Azt azonban nem is sejtették, mit rejt a terjedelmes hátikosár. Pedig ez is érdekes lett volna. Ötliteres korsó finom borral töltve, kétkilónyi szalonna, és egy jókora cipő kendőbe kötve, amit a

mama süttött, csak erre az alkalomra. Talán emlékeztetőül, hogy a távollét idején emlékezzen rá, amikor azok a cudar, városi nőszemélyek, csábosan kacsintgatnak neki, a bűnre csábítás előtt.

Így érkezett meg a szeminárium portájához, ahol a szájában füstölgő pipa miatt, csak foghegyről köszönt a fiatal portásnak:

—Adjonisten, édes fiam! Meg tudnád e mondani, hol találok Duma elvtársat? Mivelhogy ő tanít meg engemet a helyes gondolkodásra, és ő bővíti ki látókörömet, egészen tágra!

Portás először értetlenül nézte azt a vidéki embert, aki a hatalmas terjedelmű hátyija miatt, alig fért be az intézet személyi bejáróján. Azonban nem maradt sok ideje az elhangzott kérdés megválaszolására, mert mások is be akartak jönni, de a jövevény, a leendő szemináriumi hallgató, tömött hátikosara ezt nem tette lehetővé.

—Mi célból keresi a tanár elvtársat?

—Nála kell jelentkeznem ezzel a papírral.—lökte a portás orra alá a fejtágításra behívó okiratát.

Az ifjú portás jól megnézte a felmutatott papírost. Miután leültette, igyekezett előkeríteni az ideológia nemes oktatóját, akit ugyancsak elfoglalt emberként ismertek a környéken.

Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen sokan éltek ekkoriban még, úgy, hogy a haladószelemiségről keveset tudtak. Most érkezett hallgatója, ugyancsak ezek közé tartozott.

Amikor végre a portás megtalálta, bemutatatta az új hallgatóját, akinek pipája bodor füstkarikákat eregetett és esze ágában sem volt rettegnie az ideológiai oktatás e nemes professzorától.

—Mi célból keres az elvtárs?—kérdezte flegmán a hátyis öreget, mert a pipafüst birizgálta orrát és alig lehetett már látni a szűk előtérben.

—Az elnök elvtárs mondta, először Duma elvtársat keressem meg, mert magával már lebeszélte az én oktatásomat.

—Legelőször a pipáját oltsa ki, mert rögtön megfulladunk a bűdös dohányától!

—Nem bűdös ez kérem! Én termeltem! A legjobb dohányt termelem a környékünkön! Ha hiszi ezt el nekem, ha nem.

—Nem bánom én akármilyen jó, de itt tilos a dohányzás.

Nem tehetett mást, kioltotta pipája tüzet, majd zsebre tette. Ezt követően a gondnokot keresték meg, aki nyilvántartásba vette és megmutatta helyét az intézet kollégiumában. E pillanattól kezdve a szeminárium hallgatója lett.

Reggel, az álmatlan éjszakája után, előadásra kellett mennie, ahol Duma elvtárs érvelt a kapitalizmusban történő kizsákmányolás ellen. Mindenki szorgalmasan jegyzetelt. Pesta elvtárs is vakargatta ceruzájával a számára kiosztott füzet lapjait úgy, amit még ő sem tudott volna elolvasni. Nem is akarta ő ezzel az idejét tölteni. Az előadónak minden szava mélyen felszívódott agyában. Most a következőket hallhatta:

—*Eltársak! Nálunk minden hatalom a dolgozónépé! A munkás osztály és a parasztság van uralmon. Az ő társadalmi rétegük képezi az uralkodó osztályt, amely a legnagyobb hatalommal bír ebben az országban. Minden megtermelt anyagi javak azoké, akik azt megtermelték. Mint Lenin elvtárs mondta; mindenkinek ott kell megélni, ahol dolgozik! Lám a*

kapitalizmusban, ahol a dolgozó tömegek kizsákmányolása mindennapos, ott az értéket termelő embernek alig jut valamicske.

Bárki azt hihetné, ezek csak üres frázisok. Ám az új tanuló mégis feltűnő érdeklődéssel hallgatta. Közben úgy hümmögött hozzá, mint akinek most kezd megvilágosodni elméje, tágul ki látóköre. Csak ámult és bámult. Mindezekről eddig semmit sem tudott. Az oktatás közben, gyakran fogalmazódott meg benne a jogos kérdés; *hogyan élhettem életemet eddig, ilyen fontos ismeretek hiányában?*

Hosszúnak találta az egy hónapi szemináriumot, de mégiscsak eltelt. Sikeres vizsgát tett, mint a szemináriumnak minden hallgatója. Ebben nagy segítséget nyújtott az otthonról hozott élelem és az ötliteres korsó bor. Ez utóbbinak fogyasztásával butítgatta magát, amikor már úgy érezte, a frissen szerzett tudományoktól jobban tágul a feje, mint kellene. Az is igaz, a közeli kocsmába is be-beköszönt, amikor korsója már kiszáradt.

Amikor végre hazamehetett, érezhette, teljesen más emberré formálódott. Nem az a Gy. Pesta távozik Miskolcra, aki egy hónappal előbb érkezett a város szemináriumába.

—Édes Pestám! Csakhogy végre hazajöttél!— mondta könnyes szemmel Borcsa mama és a két lánya is erősen szipogott.

—*Ne sírjatok kedveseim! Megérte az egy hónap távollét. Teljesen más emberré formálódtam. A közösségi szellemmel teljesen átítatódtam, miáltal igazi haladászellemművé váltam! Retteghetnek tőlem azok a piszkos, mocskos kapitalisták, imperialisták, akik odaát, a dolgozónépet lépten-nyomon csak kizsákmányolják!—* vigasztalta családtagjait, magából teljesen kikelve,

miközben az ország nyugati határa felé felindultan gesztikulált.

Nemcsak a családja, de az ismerősei is tapasztalhatták, a szemináriumból megtért egyén, teljesen más emberré formálódott. A tanácselnök, Jocó elvtárs, nagyon meg volt elégedve vele. De különösen magával. Áhitattal hallgatta szavait, miután joggal domboríthatta ki mellét, hiszen mindez az ő érdeme. Ő iskoláztatta be. Ő fedezte fel az eddig ismeretlen tehetséget. Talán felettesei méltányolják majd éles látását, és ez még gyümölcsöző lehet számára.

Nem kellett sokáig várnia. Bár Pesta bátyó elvtárs nem volt termelőségvetkezeti tag, alig pár hét multán mégis meghívást kapott az őszbarack szüretre. Ez nagy megtiszteltetésnek számított az emberek szemében.

Borcsa mama nagyon örült, amikor a hírt meghallotta. Az öröme minden oka megvolt. Tudta, az egész napos szüret végén, nem üres kézzel jön haza a barackot szedegető párja. Olyan hosszú zsebet varrt számára, ami majdnem a talpát súrolta, a nadrágszárán belül. Így tették ezt mások is, mert a közös vagyont csak kellő óvatossággal lehetett lopogatni az egyszerű embernek. A barackos kapujában mindig ellenőrizték a kifelé jövő szüretelők táskáit. Lopás esetén, levonták munkaegységét, ezért erre a napra nem kapott munkabért.

Az új vendégmunkás szüretelőre eddig sem lehetett rámondani, hogy ő egy búval bélelt ember. Felvilágosodása után még inkább nem volt az. Folyamatos füttyörészés és nótázgatás mellett, szedegette az érett gyümölcsöket, és ez átragadt a többi szüretelőre is. Az elnök elvtárs megtapasztalhatta a közösségi

szellem e ritka megnyilvánulását, amely mindenképpen a szemináriumban tanultak eredménye.

Így ment ez egészen koradélutánig. Egészen addig, amíg a megyei elnök Volga személykocsijával bekanyarodott a barackos előtti parkolóba, amit persze a sofőrje vezetett. Ekkor elcsendesedtek a dallamok, majd teljesen alábbhagyott minden nótázási kedv, mintha félnének valakitől. Pedig kár volt félniük. A megyei elvtárs barátságosan szólt hozzájuk:

—Szabadság elvtársak! Meg vannak elégedve a munkakörülményekkel?—kérdezte leereszkedően és a legközelebbi szüretelő vállára tette kezét, tőle várta a választ.

—Meg...meg...volnánk, mert Tsz elnö...künk, Vakond elvtárs, még...még...védőitalt is biztosít számunkra, mert kiharcolta nekünk. Az elmúlt héten is szódavizet kaptunk két teljes napon keresztül.—mondta a kérdezett férfi, aki nagyon félt attól, nehogy valami rendszerellenes szó hagyja el száját.

—No, ennek igazán örülök! Csak dolgozzanak tovább, szorgalmasan. Csak szorgalmas munkával lehet mielőbb felépíteni a népi demokráciát.—szajkózta az ekkoriban szokásos szöveget a megyei elvtárs.

Vakond elvtárs, a Tsz elnök, egyetértően hümmögött és Pesta bátyó elvtárshoz lépve suttogetta:

—Tegyen be három ládát a megyei elvtárs kocsijába!—mutatott a leszedett, éretten mosolygó barackokra, amely ládába szedve, fedett helyen várt az elszállításra.

—Úgy lesz elnök elvtárs!—mondta és máris a parkolóban álló Volga felé figyelt. A sofőr már kinyitotta a csomagtartót és ment a szüretelők közé diskurálni, no meg aztán a finom barackot kóstolgatni. Így tette ezt a megyei vezér is, akit Vakond elvtárs úgy követett, mint

egy hűséges puli. Talán még a nyelve is úgy csüngött menetközben, amikor kellő távolságban lépegetett mögötte.

Pesta bátyó elvtárs nézte a ládákba szépen berakott barackokat, és a tarkóját kezdte el nagy gonddal vakargatni. Egyszóval, gondolataiba mélyedt. Addig gondolkodott, amíg fogta a három ládát és odavitte a barackszüretelők hátyijaihoz, melyeket a kerítésen kívül kellett hagyniuk. Ez nem jelentett mást, mint azt, hogy az itt elhelyezett tárgyaikat már nem ellenőrizte senki sem a munkanap multával.

A három láda tartalmát átrakta a szüretelők hátyijaiba, majd az üres ládákat berakta a megyei elvtárs kocsijának csomagtartójába, és a nyitott tetőt lecsapta. Éppen időben végzett. Az előkelő vendégek, Vakond elvtárs kíséretében, nagy beszédben jöttek kifelé a barackosból. Beültek a kocsiba, és elegánsan távoztak. A Volga kocsi felkavarta a földút porát, amitől hamarosan eltűnt szemeik elől. Vakond elvtárs még ekkor is buzgón integetett utánuk egy ideig, majd az öreg felé fordulva kérdezte:

—Pesta bátyó elvtárs! Nem volt semmi probléma? Berakta a ládákat?

—Be, elnök elvtárs! Azokat aztán beraktam, egytől-egyig.

—Nagyon jól van! Most már mehet maga is a többiekhez, barackot szedegetni.—nézett hálásan a szófogadó emberre.

Pedig túl korán mutatta ki háláját. Másnap a megyei elvtárs ingerülten telefonált:

—Vakond elvtárs! Miért üresen tették be a ládákat a kocsimba? Majd gondom lesz magára!—ordította és lecsapta a telefont mielőtt a dadogó Tsz elnöknek lett volna ideje bármiféle magyarázkodásra.

Azonnal számon kérte az öreg, akihez kocsijával kiviharzott a barackosba:

—Megmondaná, miért csak az üres ládákat rakta a megyei vezér kocsijába?

—Az elnök elvtárs azt mondta, három ládát tegyek a kocsiba. Én meg azt gondoltam, hogy üresen kell beraknom.

—Maga barom! A barackot hová rakta belőle?

— Beraktam a szüretelők hátyijába!

—De miért oda tette?—túrt idegesen hajába, miközben sírásra állt szája, tehetetlenségben.

—Én azt tanultam a szemináriumban, hogy az anyagi javak elsősorban azokat illetik, akik megtermelik. A megyei elnök se nem kapálta, se nem szüretelte, ezért őt semmiképpen sem illetik meg azok a finom, szép gyümölcsök!

Ettől a pillanattól kezdve nem tartottak igényt munkájára. Így aztán nem sokáig használhatta azt a hosszú zsebet, amit Borcsa mama varrt neki, az őszibarack szüretelésének idejére.

Pesta bátyó beszolgáltat

Az öreg csak éppen lerakta hátáról azt a vékás hátyit, amelyet egy órával előbb, az Eger—Szomolya közötti szőlőhegyen, a Métyi hegyen, kötözött fel magára.

—Édes Borcsám! Hogy a fene enné meg ezt a hátyit! Meglátod, egyszer még teljesen belenyom a sárgaföldbe. Az is bolondult volna meg, aki kitalálta, hogy az emberfiának, ilyen nehéz kosarat kelljen a Métyi hegyről hazacipelni.— sípoló tüdejével levegőt kapkodva, panaszolta élete párjának, aki már aggódott a késői érkezése miatt.

—Mondtam már neked, ne rakjál bele annyi szőlőt, mert egyszer még ott leheled ki tüdődet a Vesszős dombjának meredek oldalán! Inkább kétszer fordulj.—korholta őszinte aggódással, ám ő erre sem csillapodott.

—Gondolkozzál már te asszony! Ha én csak félig töltöm meg, akkor kétszer kell megtennem ezt a hat kilométeres utat, oda meg vissza, hogy ennyi szőlőt hazahozzak! Márpedig a két forduló huszonnégy kilométer. Hát minek nézel te engemet? Parádés lónak, aki hintó előtt nyargalászik?—jegyezte meg epésen és neki fogott a préselésnek.

Kisbíró kiabált be a vesszőből font kapuján portájára:

Pesta bátyó! Hivatalos papírt hoztam! Hagy adom mindjárt kezébe.

Az öreg e nélkül is dühös volt, hiszen eddig Borcsa mamával perlekedett. Amikor a kiabálóban felismerte a kisbíró, még jobban bedühösödött. Ezen nem lehet csodálkozni, hiszen ennek a nyavalyás hivatali szolgának megjelenése, neki még soha semmi jót nem jelentett. Az általa hozott papírok adófizetést,

idézést, vagy a beszolgáltatás teljesítésére való felszólítást jelentették mindenkor.

Most is ezt olvashatta az átvett, hivatalos papírból:

„Tisztelt elvtárs!

Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága felhívja figyelmét, hogy száz liter must beszolgáltatását október végéig teljesítse. A must beszolgáltatása a népi demokrácia mielőbbi felépítése miatt válik szükségessé. Felhívom még figyelmét arra, hogy a mielőbbi teljesítése, az imperialisták számára egy hatalmas pofont jelent. A beszolgáltatás szabotálásának ténye viszont nem jelenthet mást, mint az imperialistákkal való összepaktálást. Ez utóbbit törvényeink internálással büntetik!

Szomolya. 1954. Szeptember 30.

XY tanácselnök.

Amikor a kisbíró eltávozott, a tanácsháza felé fordulva, fenyegetően emelte fel kezét és úgy sziszegte:

Hogy a nyavalya állna már belétek! Mindég csak követelni tudtok. Majd adok én nektek, olyan mustot, hogy megemlegetitek!

—Jaj! Jaj! Jaj! Még meghallja valaki!— szörnyülködött Borcsa mama, de az öreg még válaszra sem méltatta. Ehelyett pipáját kotorta elő, zsebének mélyéből. Miután megtömte a feketén termelt dohányával, meggyújtotta és elmerengő pőfékelésbe kezdett a vén diófája alatti rozoga padon.

Mindig ide vonult félre, ha elmélyült gondolkodásra volt szüksége. Márpedig, mostan, ugyancsak szüksége volt az ilyesmire. A rossz időjárás miatt kevés termésre számíthatott ebben az évben. Jó, ha két hektó mustot tud kipréselni az idei szőlőterméséből. Nem is lett több a préselés után. Ennek felét semmiképpen sem akarta a népi demokrácia telhetetlen szájába csurgatni.

A laposüveget elővette zsebéből, és kortyolgatni kezdte a gondüző pálinkáját. Máris úgy érezte, mintha előző állapotánál okosabb lenne. Nem tudni, milyen mentő gondolat támadt agyában. Annyi azonban bizonyos, már mosolyogva kelt fel helyéről. Tudta, miképpen teljesíti a must beszolgáltatását. Jókedvében pödörgette bajuszát, majd halkán dúdolni kezdte kedvenc nótáját:

*„A kecskének nagy szakállá van.
Az én anyósomnak nagy pofája van.
Háziállat mind a kettő,
Verje meg a jeges eső!”...*

—Nocsak, nocsak! Olyan jó kedved támadt hirtelenjében, mintha nem te adnád nekik a száz liter mustot, hanem ők neked.—mondta Borcsa mama gyanakodva, ám az öreg mindjárt letorkolta.

—Neked az se tetszik, ha sírok, meg aztán az se, ha nevetek! Legjobb lenne, ha lemennél a Szérűskertbe és hoznál abból a jófajta szilvából, mert úgy megkívántam.

Ez a kívánsága csak arra szolgált, hogy megszabaduljon párjától.

—Ha csak ennyi a bajod, azon könnyen lehet segíteni.—mondta Borcsa mama és a hátyját felkötözve hátára, elindult a Szérűskert irányába, szilváért.

Pesta bátyó csak erre várt. Amikor magára maradt, átment a közeli átvevőhelyre és miután elkérte, elgurította azt a százliteres hordót, amelyben mustját szándékozta beszolgáltatni. Odagurította a homokcsomó mellé, majd keménypapírból formált egy nagytölcsért és a kivett hordódugó helyébe tette.

Lapát a homokcsomóba volt állítva. Már régóta csak arra várt, hogy valaki munkálkodjon vele. Erre nem kellett sokáig várnia, a várakozásban rozsdásodásnak induló szerszámnak.

A száraz homokot nagy gonddal rakosgatta a hordóba helyezett tölcsérbe. Egészen addig, amíg egy rövid botocskával mérve, megállapíthatta, háromnegyed részéig már telve van. Ekkor annyi vizet öntött hozzá, amitől valamicskét átnedvesedett. Most jött el az ideje annak, hogy az általa beadásba szánt mustot a homok tetejére öntse. Gyorsan préselte a szőlőfürtöket és levét a hordóba öntözgette.

Éppen idejében végzett, mert Borcsa mama jött meg a Szérűskertből és ekképpen hívta fel figyelmét a megérkezésére:

—Pestám! Meghoztam a szilvát! Meg van már ez érve teljesen. Olyan, mintha mézzel gyúrta volna össze a Teremtő. Gyere csak, kóstold meg!

A mama érkezésekor az öreg még vidámabb volt, mint az előbbi távozásakor. Bárki azt gondolhatná, mindez a finom szilvának köszönhető. Ő a szilvapálinkát jobban szerette, a most hozott gyümölcsnél. Nem is ennek örült igazán, hanem annak, hogy időben megtölthette a beadásba szánt hordót és párja mindebből, semmit sem láthatott. Nem akarta titkába

beavatni, nehogy még bűnrészességgel vádolják lebukása esetén.

Bár nem láthatott semmit, azzal a különös képességgel áldotta meg a Teremtője, hogy a környezetében történt változásokat azonnal észlelje:

—Hát a homok hova tűnt innen?—mutatott félreérthetetlenül annak helyére, ahol eddig a homok alatt megbúvó bogarak, otthontalanul és kétségbeesetten futkároztak, új búvóhely után kutatva.

Pesta bátyó krákogott, szipogott, mintha éppen ebben a pillanatban támadta volna meg az a nyavalyás bacilus. Ám eddigi életében még soha sem tudta megtámadni. Ez most sem sikerült neki, csak a gondolkodási időt akarta, ily módon hosszabbra nyújtani.

—Hova! Hova? Izidor sógor vitte el! Javítani akarja a háza vakolását!

—Ne mondjál már ilyet, hiszen tavaly vakolták át az egész házát! Arról még nem lenne szabad lehullnia a vakolatnak!

—Mit tudom én honnan hullt le! Az is lehet, hogy a tyúkólat kaparták széjjel a tyúkok. Nem vagyok én olyan kíváncsi természetű, hogy minden apróságot kiszedjek belőle! Kellett neki és én odaadtam. Majd visszahozza, amikor szükségem lesz rá.

Borcsa mama gyanakodva nézte még egy ideig a homok helyét és az otthontalanul futkározó bogarakat, majd szorított egyet fejkendője kötésén és hitetlenkedve ugyan, de odébb állt.

Pesta bátyó rákalapált a hordóba helyezett dugóra és máris gurította a közeli átvevőhelyre. Igyekezett a leadással, nehogy forrásnak induljon, mert akkor nem veszik át tőle.

A tanácselnök elvtárs éppen ott vizitelt az átvevőhelyen. Ellenőrizte, rendben folyik-e a beszolgáltatás. Időben teljesíti-e a falu lakossága, vagy valakinek emlékeztetőt kell írnia.

A hordót gurigató egyénben azt az embert ismerte fel, aki a haladószellemiségét neki köszönheti, mivel ő iskoláztatta be a szemináriumra.

—Szabadság Pesta bátyó elvtárs! Látom, igyekszik idejében teljesíteni az állampolgári kötelezettségét! Jó hatással van magára a politikai oktatás.

—Az már igaz! De az is jó hatást gyakorolt rám, amikor a kiküldött levelében az internálásról olvashattam, ha nem teljesítem a beszolgáltatást.

—A szabotáló állampolgárok tettükkal kiérdemlik az efféle büntetést.—fejezte be diskurálását az elnök elvtárs és tovább lépett egy másik beszolgáltatóhoz.

Az előbbi párbeszéd ideje elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy gurítás után a must teljesen felkerüljön a homok tetejére. Éppen ideje volt ennek, mert a mustátvevő közelített a hordója felé, kezében a mustfokolóval.

Erre a mérésre szükség is volt, mert némely rakoncátlan beszolgáltató, képes lenne vizet hozni a népi demokrácia átvevőhelyére. Csak pusztán azért, hogy neki maradjon meg a szőlőből kipréselt, édes nedű. Ez érthető, hiszen a kiforrás után kortyolgatva, máris a *Kánaánba* érezhetné magát. Így mégiscsak előbb érkezne el számára az a *csodavilág*, aminek a főelvtársak ígérete szerint, már régóta itt kéne lennie.

Gyakorlott mozdulattal vette a mintát, amit a fokolóval felszippantott és gondosan vizsgálgatott.

—Nem rossz! Huszonkét fok! Hol termett ez Pesta bátyó?

—Hát...hát... a Métyi... hegyen, a felső Métyi...hegy...en, ahol a felkelő Nap is rásüt a tőkére, meg aztán a lemenő Nap is.—dadogott zavarában, mert egész idő alatt attól rettegett, nehogy a mintavevőt mélyebben dugja a hordóba.

—Ilyennek kellene lennie mindenkienek! Akkor minőségi mustot adhatna le a falu, a közös begyűjtőhelyre. —dicsérte meg az átvevő. Ám valójában más járt a fejében. Az ennyire édes musthoz több vizet tud önteni. Mustot, pedig titokban a saját pincéjébe szállítja.

—Ez a bolond Pesta bátyó, képes volt ilyen édes mustot idehozni. Nemhogy felvizezné, a többit meg saját pincéjébe vinné és lenne neki jó kis itókája a télire.—suttogták a többi beszolgáltatók, és egyenesen lükének nézték. Ami a lükességét illeti, túlságosan korán ítéleztek.

A mezőkövesdi nagy átvevőhelyen azt tapasztalták, hogy valamelyik bortermelő helyről, olyan mustot szállítottak be, ami nem akar kifolyni a hordóból. Mikor aztán mégiscsak kifolyt, tapasztalhatták, alig jött ki belőle egy kevés must. Valami rafinált, szabotáló egyén, homokkal töltötte fel hordóját és tetejére egy kevés mustot öntött. Így szabotálta a beszolgáltatást.

Besúgók, rendőrök hada lepte el a gyanúba hozott helyeket, de nem tudták kilétét megállapítani annak a rakoncátlan egyénnek, aki cselekményével nem az imperialistákat pofozta meg, hanem a népi demokráciát.

Pesta bátyó csak röhögött bajusza alatt, hiszen pincéjében már forrásnak indult az a must, amely helyett homokot adott le a beszolgáltatásba.

Csak élete párja, Borcsa mama nézett rá sandán és a károgó varjút utánozva, jósolt neki jövőndőt:

—Hej, Pesta, Pesta! Te még a bitófán végzed! Ha hiszed el nekem, ha nem. Ne tudjak innen elmenni, ha nincsen most igazságom!

Kórházban

A júniusi nap melegen ontotta áldását a pincesorra, ahol Pesta bátyó csak egy rövid időre szándékozott belépni pincéjébe.

A pincehideg borra nagyon vigyázni kell akkor, ha kimelegszik az ember. Ilyen melegben a fázás akkor is bekövetkezhet, ha a felhevült testtel, csak ötpercnyi idő telik el a hideg pincében, miközben egyetlen nyelet hideg bort sem kortyol. Ő mindezt nagyon jól tudta. Mégis elkövette ezt a hibát, amikor kabátot sem hozva magára, belépett a hideg kő alá.

Vigyázott volna ő most is, de a körülmények miatt, kelleténél hosszabb ideig volt kénytelen pincéjében rostokolni. Mindez azért következett be, mert a helység rácsos ajtaján kitekintve, a legbuzgóbb besúgót észlelte, amint a bokor mögül, leselkedik utána.

—*A rossz törné már ki a nyakadat, hogy mindig utánam szaglászol!*—mondta bosszúsan, közben a félig megrágott bagót kiköpte, bizonyítva azt, hogy még ennyire sem méltatja a jelen társadalmi rendnek jól fizetett, hűséges szimatolóját.

Valami törvényellenes cselekedet mindig előfordult nála, így aztán már vérében volt az óvatosság. Most, a törvényszegése abban merült ki, hogy megtöltötte a tíz literes korsóját, jóféle borocskával, amit haza szándékozott vinni lakására. Ám a nyilvántartás szerint, neki már nem volt egy liter bora sem. Legalábbis, boradót egyáltalán nem fizetett.

Így fordulhatott elő, hogy az előzőleg gondolt öt perc helyett, már egy félórányi időt volt kénytelen eltölteni a hűvös helyiségben. Ennyi idő bőségesen

elegendő ahhoz, hogy az első nagyobb tüsszentést megejtse. Az első után gyorsan következett a többi, miután jobbnak látta, ha a finom borral megtöltött korsóját hátrahagyva, minél előbb kilép a napfényes utcára.

A besúgó sandán figyelve őt, nagygonddal csavargatta cigarettáját, mintha ezen a világon semmi más nem érdekelné. Az adókerülőt nem tudta becsapni. Jobban ismerte az ilyen selejtes embereket, mint a disznónyájáról hazafelé tartó éhes jószága a bejárati kapuját. Éppen ezért feltűnő jókedvet színelve, lóbálta két üres kezét, mutatva azt, hogy teljesen üresen jön a pincéjéből.

Fütyörészve ballagott és szándékosan nem nézett a bokor irányába, amely mögött most is a Gyuri besúgó próbált rejtőzködni. Az öreg elől kár volt elbűjni. A több évtized alatt elkövetett törvényellenes cselekedetei, az óvatosság mesterfokára emelték veleszületett képességeit. Úgy tett, mint ki semmit sem lát, ám mégiscsak egy nagyot köpött a takaróbokor irányába.

—Le ne köpjön már, jóember! Akkorát sercintett, mintegy gúnárliba lötytyent hátsófeléből! Ha most eltalál, az egész este sem lenne elegendő arra, hogy kimosakodjam.—szólt sértődötten Gyuri spion és kilépett az őt rejtegető bokorból, egyenesen a fázósan ballagó, eddig megfigyelt „*egyén*” elé.

—Honnan tudjam, hogy a bokorban van valaki? Hiszen minden épkézláb ember, igyekszik valami munkával foglalatoskodni, mert a kapálásoknak ideje van most. Kend meg a bokorban madarászik, a határban meg gazosodnak a földek, mert ilyen erőteljes fiatalemberek csak játszadoznak, leskelődnek.

—Honnan tudja az elvtárs, hogy madarászok, vagy leselkedek?

—Én nem látom, hogy valami hasznos dologgal foglalatoskodna! Esetleg kapálna, kaszálna, vagy gyomlálna a gazt, miután gazdagabb terméseredményeket érhetne el, a gyors tempóban fejlődő népi demokráciánk.

—De kinyílt a szeme, amióta a szemináriumból hazajött! Azt gondolja, más nem végezte még el, csak az elvtárs. Én is elvégeztem! Sőt, minden évben továbbképzésen veszek részt, hogy éberebb legyek, hamarabb észrevegyem az imperialisták mesterkedéseit. Mert vannak ám mesterkedéseik, ezt elhiheti az elvtárs, ha én mondom magának. De még az imperialistáknál is veszélyesebbek a belső ellenségek, akik sunyi módon bomlasztják a népi demokráciánkat. Ilyen ellenség a kulákság, és az adókerülő *egyének*, akik vonakodnak kötelezettségeiket teljesíteni. Az ilyen ellenségeket kell nekem felderítenem, mielőtt tevékenységük, visszafordíthatatlan csapást mérne a gyorsan épülő társadalmunkra.—méltatta tevékenységét Gyuri besúgó, és még méltatta volna továbbra is, de Pesta bátyó egy kézlendítés kíséretében, csak ennyit mondott:

—Csak derítse ki az elvtárs továbbra is szorgalmasan, mert soha sem lehet tudni, hogy melyik bokor aljában bomlasztják demokráciánkat!—biztatta további megfigyelésre, és egy újabbat köpött, majd e tanulságos eszmecsere után, hazafelé ballagott.

Még be sem ért kapuján, amikor ismét véget nem érő tüsszentésekbe kezdett. Borcsa mama aggodalmas arccal tekintett ki az ablakon, a közeledő, tüsszőgő párjára:

—Hol voltál ennyi ideig? Mondtam már neked, hogy egyszer még tüdőgyulladást kapsz abban az istenverte pincében.

—Nem tudtam előbb jönni, mert az a pizsok besúgó, nem mozdult el a pince elől.

—Miért nem hagytad ott a borosüveget már előbb? Majd kimentél volna érte később.

—Vártam, hogy majdcsak elmozdul a bokorból, de nem mozdult. Nagyon vadászik rám, hogy a nyavalya törné ki a rusnya fatáját, meg aztán azt is, aki ezt... a csúf...fajzatot a világra...hoz...hozta!—mondta volna jókívánságait a besúgóra, de a tüsszögései miatt mindig félbe kellett szakítania.

Vacsora után már nemcsak tüsszögött, hanem köhögési hullámok jöttek rá, egyre makacsabbul. Nem sokkal később melege lett, bepirult, majd a hideg rázta.

—Neked lázad van, édes Pestám! Akkor járod meg, ha még tüdőgyulladásba esel.—jövendölte Borcsa mama a legrosszabbat, miután párjának homlokára tette kezét. Pedig ezt már nem kellett jövendölnie. Ha lett volna közelben orvos, akkor ezt biztosra ki is mondja. Mivel orvos még a faluban sem volt, így előkerült a vizes ruha, hogy a hirtelen felszökő láza, valamicskét csillapodjon.

A vizes ruhák egymásután száradtak meg a beteg testén, de a láza nem akart szűnni. Izidor sógornak kellett a szekérbe fogni lovait, és ő vitte le mezőkövesdi kórházba. Itt kezelésbe vették. Összeszurkálták fenekét mindenféle injekciókkal, aminek hatására lassan ugyan, de a makacskodó láza lejjebb ment.

Gyorsan gyógyult és a harmadik napon kedve ismét a régi lett. Történeteit mesélte betegtársainak, melyeknek hatására a búskomorságba esett betegek is gyógyulásnak indultak. A szigorú orvosok tapasztalhatták, hogy gyógyszereik mellett, a betegek gyógyulásához nem árt némi derű sem.

A kórházi tartózkodásának harmadik napján, Borcsa mama ismét leballagott falujából Mezőkövesdre. Hátijában a híres, szomolyai fekete cseresznyét cipelve, hogy a gyógyításért háláját kifejezze.

Miután Borcsa mama elköszönt, az apáca nővérek bejöttek a beteghez, hogy a finom cseresznyéért viszonzásul, megajándékozzák:

—Pesta bátyó! Van e lánya?—kérdezte egyik apáca nővér és egy kenőcsös dobozkat szorongatott kezében.

—Van bizony! De nem is egy, hanem kettő! Ikerlányok! Ők már eladólánynak számítanak a faluban.—mondta és bizonyságul most is a lecsüngő, hosszú bajuszát pödörgette. Pödörgette egyfolytában, hogy valamivel az unalmát elűzze, mert a pipázást nem engedték meg a kórházban.

A nővérek megörültek, hogy lányai vannak. Szépitőszert tartalmazott az ajándéknak szánt dobozka, melyet ők készítettek, egy különleges recept alapján.

—Lányai biztosan megörülnek ennek a kenőcsnek. Ez bizony, olyan pirossá varázsolja arcocskájukat, mint a maguk mezőin a pipacsoknak tengere.—mondta lelkesedve a nővérek közül az, amelyik kezében szorongatta a csodakenőcsöt.

Az öreg azt sem tudta, hirtelenjében mit szóljon. Nem akarta őket megsérteni, mert látta, jó szívvvel adnák.

„—Ezek most azt hiszik, hogy a kenőcs használatával, még szebbek lennének lányaim. Márpedig valamiképpen tudomásukra kell hoznom, hogy ilyen kenőcsök használata nélkül is pirosabbak a mezei pipacsnál. Nem olyanok azok, mint az árnyékban nevelkedő, mezőkövesdi lányok némelyike, akik

színtelenebbek a pince mélyén növekedő krumpli csiránál.” —morfondírozott magában.

—Kedves nővérkéim! Köszönöm az ajándékot. De mégiscsak azt mondanám, nekik adják oda. Holnap jönnek hozzám, beteglátogatóba. Ha, ekkor úgy látják, nem eléggé pirosak, ajándékozzák meg őket.

Azt mondani sem kell, hogy a másnapot már nagyon türelmetlenül várták a nővérek. Pesta bátyó titokzatos beszéde, egy kis gyanút ébresztett bennük. Gyanújuk az volt, hogy lányai most sem halványak. És ez az állapot, nem valami mesterséges szer használata miatt következett be.

Másnap, amikor végre megérkeztek a falusi lányok, egy pillanat alatt ott termettek és bámulták őket. Volt is mit bámulni rajtuk. Még csak azt sem lehet mondai, hogy halvány pír fedte arcukat, mert valóban a mezei pipacs volt hozzájuk a leghasonlatosabb.

Az Ilona nővér, a legidősebb, soha nem volt olyan, hogy első látásra el is hiszi a mondottakat:

—Gyertek csak ide édes kislányaim—szólt hozzájuk feltűnően hízelgő modorával.

A két lány nem tudta mire vélni, miért várják őket az ápoló nővérek, akik közül az egyik most megszólította őket. Apjukra néztek kérdően, aki egy ravasz kacintással adta beleegyezését, a kíváncsi nővérek óhajának teljesítésére. Mivel jól nevelt lányok, minden ellenszegülés nélkül, közelebb mentek és kíváncsian várták a fejleményeket.

—Elárulnátok nekünk, milyen pirosító szert használtok, mivel kenegetitek az arcotokat, hogy ilyen szépek, pirosak vagytok?—kérdezte most egy másik nővérke, nem titkolt kíváncsisággal.

A két ikerlány közül Boriska volt a bátrabb, ezért ő válaszolt a kérdésre:

—Kedves nővérek, mi nem használunk semmilyen szépítőszer! Ha akarnánk, sem tudnánk használni, mert nincsen rá pénzünk, hiszen az adót sem tudjuk fizetni.

Az Ilona nővér nem könnyen dűl be semmilyen kijelentésnek. Fogta zsebkendőjét és a vízcsapnál megnedvesítve, Pannika lány arcát kezdete el óvatosan dörzsölgetni. Megdörzsölte majd megnézte a fehér zsebkendőt, amelyen semmilyen színváltozás nem következett be, vagyis, fehér maradt. A biztonság okáért, mindezt megismételte, de most Boriskával. A zsebkendő most is fehér maradt.

—Nahát! Ilyet még soha nem tapasztaltam! Ennyire pirosnak lenni valakinek, pirosítószer nélkül! Ez aztán a hallatlan dolog!

Miután kicsodálkozták magukat, Pesta bátyó felé fordult kérdésével a Mária nővér:

—Ha nem használnak semmilyen pirosítószer, akkor mivel eteti őket?

—Ezt nem szabad ilyen könnyen elárulnom. Mások is megtudnák, és ezt adnák a gyerekeiknek. Hiszen mindannyian azt szeretnék, ha az ő gyerekük lenne a legpirosabb. Ha a boltból hoznak nekem egy liter bort, elárulom. Ugyancsak szomjúhozom, hiszen régen ittam egy kis jó bort. Nem is értem, hogy mitől kórház ez? Mitől gyógyulhat meg az ember, amikor se bort sem kortyolhat, de még pipázni sem szabad.

Az ápoló nővérek egyenesen hahotáztak. Amikor jól kikacagták magukat, kérdőn néztek egymásra, majd megígérték a bort.

Az öreg lassan köszörülte torkát, mint ki legkedvesebb titkát készül most elárulni, végül kibökte:

—Hát...hát... szépséges lányaimnak mindennap egy-egy liter szarvas tejét adok!

—Szarvas tejet? Honnan veszi? Hiszen egyetlen tejboltban sem árulják.—gyanakodva kérdezte Mária nővér.

—Nem veszem én sehonnan! Kimegyek az erdőre, és megfejmem a szarvas teheneket.

—No, de, hogy fogja meg?—álmélkodott a hallottakon Ilona nővér.

—Utánozom a szarvasbikát.

—Amikor odaérnek a szarvas tehenek, látják, hogy kend nem hasonlít a szarvasbikára!—mondta Ilona nővér, olyan magabiztosan, hogy máris azt hihette, most szaván fogja a füllentő Pesta bátyót. Ám ehhez még korábban kellene kelnie. Az öreg nem adott időt, hogy sokáig örüljön, elképzelt győzelmének, mert tárgyilagosan sorolni kezdte, a szarvas tehén elfogásának minden mozzanatát:

—Először is, korahajnalban kimegyek az erdőre, amikor még homály van. Viszek magammal annyi meszet, amennyivel bekenhetem a nadrágomat a fenekemen, hogy hasonlítsak a szarvashoz. —egy kis hatásszünet után, sorolta élethűen az elfogás teljes folyamatát. Tetszett neki, hogy az időközben ekkorára megszorodott hallgatósága, siri csendben, pissenés nélkül hallgatja.

—No, aztán, amikor fenekemen egy sávot bemeszeltem, már hasonlítok rájuk. Én meg csak négykézlábra állok, és bögni kezdek, így:

Bööö! Bööö! Bööö! Bööö!

Ha hiszik el, ha nem, csak úgy csörtetnek felém a jól tejelő szarvas tehenek. Nekem csak annyi dolgom van, hogy kiválasszam közülük a legnagyobb tőgyűt, és annak tartom oda a bemeszelt fenekemet. Amikor hátulról rám ugrik, elkapom a két első lábát, majd egy fához odakötözöm, és megfejmem.

—Nahát! Nahát! Hogy mik vannak? Erre nem is gondoltunk.—ámuldozott a felzaklatott hallgatóság.

Pesta bátyó előbbi bögésére is harsogtak mindenfelé kórtermek, a folyosók. Ám ő nem törődött mindezzel, hanem egyre hangosabban bögött. Kifutottak a kórtermekből a főorvosok, orvosok, a többi nővérek, a lábadozó betegek, hogy még több legyen hallgatósága.

—*Ha! Ha! Mi volt ez?*—rezzent össze az igazgató főorvos, aki maga is vadászgat, és ezek a tökéletesre sikerült szarvasbögések, teljesen megtévesztették. Rohant a hang irányába, ahol nem láthatott mást, mint egy bődületes csoportosulást. Ennek közepéből jött a bögés, amely csakis szarvasbikától származhat, hiszen vadászgatásai során, hallhatta eleget.

Amikor odaért, láthatta, az egyik falusi betege, rezegetteti úgy hangját, amely rendkívüli módon hasonlít a párosodni szándékozó állat bögéséhez. Roppant bántotta, amiért nem ismerte fel az utánozott hangot, hagyta magát megtéveszteni, ezért dühösen kiáltott betegére.

—*Miféle viselkedés ez? Egy kórházban így bögni! Ráadásul egy beteg tüdejű ember, akinek a mielőbbi gyógyulása érdekében, jobban kellene vigyáznia magára! Azt mondom én kendnek, akinek tüdeje ekkora levegő kiadására, ekkora elbődülésre képes, annak nincsen helye a beteg tüdejű emberek között. Még most megkapja a kórházi zárójelentést és mehet haza a falujába.*—vetett véget Pesta bátyó fülsüketítő bögésének az igazgató főorvos, mire a tömeg nyomban széjjeloszlott.

A gyógyult beteg összepakolt, és a mezei pipacs színében viruló lányainak kíséretében, hazaindult falujába. Oda, ahol bort ihat, pipára gyűjthet, sőt, még

a bagót is megrághatja. Mert mit is ér az élet mindezek nélkül?

Még hetek, hónapok múlva is hallani lehetett, hogy volt a kórházban egy vidám természetű, falusi ember, bőbeszédű beteg, akinek társaságában jobban gyógyultak a kórtermek sóhajtozó betegei. Talán azért, mert a nevetéssel még a betegség is könnyebben gyógyul.

Tejbeszolgáltatás

Pesta bátyónak hamarosan rá kellett jönnie, besúgók nemcsak falujában léteznek, hanem a kórházban is. Nem telt el három hét sem, amikor a tanácsházáról hivatalos papírt hozott, nevére szólóan, a kisbíró, amelyből a következő szöveget betűzgették Borcsa mamával:

„Tisztelt Pesta bátyó elvtárs!

„Tudomásunkra jutott, hogy rendszerességgel tejhez jut és mindennek ellenére, még a mai napig sem jelentkezett, az öntudatos tejbeszolgáltatók névsorába. Nem tudni mi oknál fogva, de a tojás beadást is szünetelteti.

Márpedig az elvtárs elvégezte a szemináriumot. Ott, kellő oktatást kapott arról, hogy minden liter tejnek, minden egyes tojásnak beszolgáltatása, egy hatalmas pofont jelent a kizsákmányoló imperialisták számára. Kérdésünk csupán az, hogy akar-e, olyan pofonokat osztogatni, melyeknek eredményeképpen, a külföldi ellenségünk, képtelen lesz kémkedésre, nem fejt ki aknamunkát a szabadságban élő magyar dolgozónép és vívmányai ellen?”

Stb, stb. Ismételten duma, duma, véget nem érő duma, amennyi csak elérhet egy felszólító, hivatalos papíron. Mindet nem olvasta el, mert a szeminárium oktatási anyaga, fikarcnyi kopás nélkül élt még emlékezetében.

Élete párjával tanácstalanul néztek egymásra, miután a levelet szótagolva, jól megrágva, figyelmesen elolvasták:

—Azt még csak megértem, hogy a tojás beszolgáltatás elmaradását nehezményezik, de a tejbeszolgáltatást miért követelik, ezt végképpen nem értem! Hiszen nincsenek teheneink, kecskéink és semmi olyan állatunk, ami a tejelés tekintetében szóba jöhetne.—siránkozott Borcsa mama és Pesta bátyó elvtárs is értetlenül olvasta a nevére érkező, felszólító levelet.

Hümmögtek még egy ideig, majd az öreg hirtelen eszmélve, felkiáltott:

—Édes párom! Tudom már, miért követelik a tejbeszolgáltatást!

Borcsa mama, élete párjának e hirtelen megvilágosodására, hegyezni kezdte füleit és türelmetlenül várta a perdöntő magyarázatot, ami máris következett:

—A kórházban azt füllentettem, hogy a szarvas teheneket rendszeresen megfejem az erdőnkben.

Kezdte el sorolgatni a gyógyítgatása alatt történt füllentéseit, elejétől kezdve, mire Borcsa mama ingerülten szórta szitkait párjára:

—Hogyan lehattél ennyire buta, ennyire lüke? Normális ember azt a jövedelmét is eltagadja, ami valójában létezik.

—Jó! Jó! Könnyű dolgod van neked, mert nem voltál ott a kórházban, amikor az ápoló nővéreknek magyarázatot kellett adnom, hogy a Pannika és a Boriska lányaink, mitől ilyen szépek, és mitől ilyen pirosak. Valamiféle, pirosító kenőccsel akartak megajándékozni, amire én azt mondtam, nincsen szükségük ilyesmire, mert ők a nélkül is eléggé pirosak. Nem akartam magyarázkodni, hogy a falusi levegő jobban pirosít, mint bármely gyógyszerári kenőcs, vagy más kikevert kentefice, zagyvaság.

Ekkor aztán szó-szót követett, amire én azt füllentettem, hogy minden nap szarvas tejet itatok velük, és attól ilyen szépek, pirosak lányaink.—vallotta be a gyógyítása alatt elkövetett ostobaságát.

—Én elhiszem, de most az elnök elvtárssal is próbáld mindezt elhitetni. Ha nem sikerül, akkor úgy járhatunk, mint azok a kulákok, akik szintén nem fejnek tehenet, de a tejet másoktól megveszik, és azt adják a beszolgáltatásba, minden este. —mondta Borcsa mama és aggodása nem volt alaptalan, mert többen voltak már olyanok, akiknek másoktól kellett megvásárolni, hogy a kötelezően kiírt beszolgáltatást teljesíteni tudják.

—Jól van édes Borcsám! Beballagok a tanácsházára és megmondom az elnök elvtársnak, hogy a besúgója tévedett. Ennél a háznál már hónapok óta, nem iszik tejet senki.—nyugtatta meg párját és a zsíros kalapját szemébe húzva, a tanácsháza felé irányította lépteit.

A Júliusi nap bőségesen ontotta áldását. Különösen azok szenvedtek a már-már elviselhetetlen melegtől, akik a búza aratásával és csépelésével foglalatostkodtak ebben az időszakban. Pesta bátyó elvtársnak nem volt aratnivalója, ezért fejére most nem a búzaföldön sütött a nap, hanem az alvégi utcán, ahol most szaporán lépkedett.

Zsíros kalapja óvta ugyan a közvetlen sugárzástól, de mégis folyt a víz kobakjáról. Talán még a hosszú bajusza végén is gyöngyözött a víz, ám a pipája most is füstölgött. Így érte el a tanácsházát, ahol kioltotta pipáját, mert az elnök elvtárs e nélkül is allergiás volt személyére, ha pedig a pipa füstölgött szájában, még inkább az volt.

—Szabadság elnök elvtárs!

Még a kilehelt hang gazdájára sem nézett, amikor idegrángásai működésbe jöttek. Először a karjában szaporodtak meg a helyi izomremegések, majd az arcán is ideggócok mocorogtak, olyan szaporasággal, mintha sok-sok vakond próbálna szájából kitörni a szabadlevegőre.

Titkárnője—Mancika—aggódással nézett főnökére most is. Már volt tapasztalata az idegzavaros jelenség okának megállapítására. Ha problémás személyek kopogtak be a hivatalba, mindig előjött e különös betegsége.

Pesta bátyó elvtárs, talán valamennyi ügyfél közül a legproblémásabb lehetett. Megjelenése pillanatában, rángásai mellett, a dadogása is fokozottabbá vált, olyannyira, hogy szavát alig lehetett megérteni. Arcának színe vörösebbé vált annál az ötágú csillagnál, amely az elnöki iroda falát ékesítette.

Ilyen feldúlt állapotában senki sem várhatja el tőle, hogy a köszönést fogadja. Nem is köszönt, a most belépőnek, hanem artikulátlan hangon ráordított:

—Az elvtársnak mi baja van már megint?

Kétségtelen, hogy egynéhány ős hajszálának van köze a most köszönő belépőhöz. Az öreg bátortalanul vette elő az összegyűrt, beszolgáltatásra felszólító levelet, az elnök elvtárs idegállapotához alkalmazkodva, gyorsan a tárgyra térve, halkán motyogta:

—Tisztelt elnök elvtárs! Én nem tudok bejelentkezni a tejbeszolgáltatók közé, mert nincsen tehenem! Ezek után nem tudom megfejni sem, és a tejet a tejcsarnokba behozni sem.

—Még hogy nem fej tehenet?! Ilyen alávaló hazugságra csak a kulákság képes, és a nyugati imperialistákat segítő, köztünk bujkáló, kémek, diverzánso és a szabotálók! Vegye tudomásul, a külsős

munkatársam {besúgó} jelentette, hogy az elvtárs megfeji a szarvas teheneket az erdőnkön. Lányainak szarvas tejet ad minden nap. Ettől piros az arcuk! —sipította az öreg fülébe, olyan sunyi módon, olyan kárörvendően, mintha közben még ezt is mondaná; *no, piszokszabotáló, most aztán megfogtalak, no, most ugyan mit hozol fel mentségedre?!*

Pesta bátyó elvtársat ne féltse senki! Sokkal több ész szorult meg kobakjában annál, amennyi első ránézésre elképzelhető. Pedig nem az iskolapadban szívta magába tudományát. Az életben maradás tanította meg a megfelelő védekezésre. Volt már egy pár esete a hatósággal, amikor többször sarokba szorították, ám eddig még minden esetben felülkerekedett.

—Tisztelt elnök elvtárs! Én csak füllentettem, amikor a szarvasok fejéséről beszéltem a kórházi hallgatóságomnak!—foglalta el védekező állását máris az öreg.

—Nekem aztán nem beszélhet mellé! Folyamatos orvvadászi tevékenységéről beszélnek az egész faluban. De nemcsak a mi falunkban, hanem még a szomszédos falvakban is.—válaszolt ingerülten a tanácselnök elvtárs, miközben idegrángásai ismételten szaporáztak. Ő tudja, hogy milyen esetekre gondolt most.

—Már megbocsásson elnök elvtárs, de hiába kenném be a fenekemet mésszel, a szarvas tehenek akkor sem ugranának rám! A tehenek nem szoktak ugrándozni! A szarvasbika ugrándozik a szarvas tehénre, amikor gusztusuk kerekedik, ilyesmi ugrándozásra. Ezek után ítéletnapig is várhattam volna, hogy valamelyik tehénnek kedve kerekedjen rám ugrania. Ha meg nem ugrik rám, akkor nem tudom megfogni, ha meg nem tudom megfogni, akkor megfejni sem tudom. Hát, mondja meg az elnök elvtárs nekem,

hogy miből szolgáltatssam én be a tejet, ha nem fejek meg semmit?

Bizony így van ez, ha hisz el, ha nem. Ne tudjak innen elmenni, ha most nincsen igazságom!—bizonygatta igazságát, mire az elnökelvtárs érezte úgy, hogy ez a ravasz prókátor ismét a sarokba szorította. Ám a tojás beadás elmaradására még nem kapott választ:

—És a tojás beadást, miért szünetelteti? Előre figyelmeztetem, nehogy valami hasonló mesével álljon elő, mert az internálótáborba juttatom, maga ravasz, vén prókátor!—kiabálta most már magából teljesen kikelve, annyira, hogy idegességében leverte a vízzel teli kancsót. Mancika tudta mi a dolga ilyenkor, ezért rémült egerke módjára matatott az asztal és a székek alatt, hogy a szertepülő cserép darabokat hiánytalanul begyűjtse.

E kis riadalom után, Pesta bátyó elvtárs ismét védekező helyzetet vett fel:

—Nem volt mese az előbbi se! Nem vagyok én olyan, aki az igazságot csak messziről kerülgeti. Amióta a szemináriumot elvégeztem, sokkal többet tudok, mint annak előtte.—védekezett önérzetesen, de az elnök elvtárs nem vette figyelembe szavait.

—A szeminárium elvégzése miatt, ne képzeljen magáról többet a kelleténél! Inkább az előbbi kérdésekre válaszoljon, mert a hivatali idő leteltéig még más dolgom is lenne.

—Nem akarom én a hivatali idejét elrabolni. Hiszen nagyon jól tudom, hogy a demokrácia mielőbbi felépítéséért végzett munkája, minden idejét elveszi. Ami nem is munka már igazából, hanem a legkeményebb harc. Ebben a harcban talán el is vérezhet az elnök elvtárs, ha nem vigyáz magára. Azt meg kell mondanom, ide sem jövök, ha maga nem küldi ki a felszólítást. Csak az igazságot tudom mondani a tojásbeadás

elmaradásával kapcsolatosan. Az bizony nem más, mint az, hogy nekem tyúkjaim nincsenek. Tavaly történt, hogy fácáncsibéket hoztam haza az erdőről, és azok tojogattak eddig. Ketrecekbe voltak bezárva, de az édes párom, Borcsa, nyitva felejtette a ketrec ajtaját a múlt héten, amikor a tojás kiszedte alóluk. Azok meg észelve a hirtelen jött szabadságot, visszarepültek az erdőre.

Jobban tenné az elnök elvtárs, ha kilövetné őket a vadászokkal, mert ezek is összejátszanak az imperialistákkal, és ezért szöktek meg a beadás elől. Kondérban a helye valamennyi szabotáló fácánnak!

Az elnök elvtárs egészen el volt kábulva Pesta bátyó elvtárs szakszerű védekezésétől. Gyakran gondolt közben arra, hogy érdemes e szemináriumra küldeni az ilyen, minden hájjal megkent *egyéneket*, akiknek amúgy is tagabbra nyílik a szájuk.

Amikor végre a dühtől eltorzult, lángoló arccal tudomásul vette, hogy a kiküldött felszólítása nem érte el a célját, titkárnőjéhez fordult:

—Mancika! Jól nézze meg ezt az egyént! Ennek az ennek az egyénnek soha, semmilyen felszólító levelet ne írjon, még akkor sem, ha erre én utasítást adok! Most pedig küldje ki, mert nem felelek magamért!—az utolsó szavakat már csak sipítozta idegességében, miközben a telefonzsinórt vakolattal együtt kiszakította a falból.

Pesta bátyó elvtárs nem várta meg, hogy Mancika küldje ki, hanem egy kárörvendő kacaj hallatása közben, bajuszát hetykén pödörgetve, kilépett az utcára.

Hazafelé menet útba ejtette a kocsmát, miután portája felé már nótázgatva érkezett. Borcsa mama halotta párjának vidám kurjongatását, és ebből sejthette, hogy a beszolgáltatás elmarad és ezzel együtt az imperialisták pofozása is.

Egy másik csillagon

Bár Borcsa mama bitófát jósolt korábban élete párjának, mégis a Sors másképpen alakította földi életének befejezését. Éveinek száma megszorodott, ami közelebb hozta számára az elmúlást. Ez, nem kímélte a fáraókat, királyokat, császárokat, és semmilyen nagy embert, akiknek harácsoltsága vonzotta a hátrahagyva, el kellett köszönniük ettől az árnyékvilágtól.

Mintahogyan legtöbb ember, így ő sem akarta elhinni, hogy eljött a vég, el kell mennie, még akkor is, ha éppenséggel akadna még dolga itt, a *napfényes* oldalon.

Késő ősze járt az idő, amikor a Méti hegyi szőlőjébe indult a hátára kötözött hátyijával, ami annyira hozzá tartozott személyéhez, mint főszolgabírókhoz hajdan a sétapálca. Hátára kötözött hátyi kosarában nem vitt semmit, és nem is szándékozott hozni sem. Ám, ha nem lett volna hátára kötve, legalább annyira hiányozna neki, mintha a pipája nélkül lépne ki portájáról.

Bár hűvösödött már az időnek járása, mégis mezítláb indult szőlőjébe. Talán azért, hogy ne kopjon el még jobban az amúgy is viseltes bocskora, vagy talán azért, mert lábbeli nélkül könnyebben szaporázhatta lépteit, az odavezető, erdei ösvényen.

Lábát nem féltette az itt-ott megbúvó tüskéktől, melyekhez úgy hozzászokott élete során, mint élete párjának torzsalkodásához. Ha tüske ment lábába, némi szisszenés kíséretében kihúzta, és gyengén vérző

lábával, folytatta útját a folyamatosan emelkedő dombokon.

Annak ellenére, hogy a megkeményedett talpa, sokszor állt ellen a lesből támadó tüskéknek, most ismét szúrást érzett. Egy ideig keresgette, de nem találta, ezért bosszúsan sziszegte a bagótól megsárgult, néhány foga közül:

—*Fene enne meg, majd kiesel, ha megunod a bűdös talpam!*—viccelődött magában és bicegősen tovább indult.

Már kiért a szőlőjébe, de még ekkor sem szűntek szökdösődő fájásai. Csak éppen széjjelnézett gyümölcsösében, és indult vissza kedvetlenül, bicegősen, azon az ösvényen, amelyen érkezett egy órával előbb.

Ekkor még úgy gondolta, Borcsa mama, ezt is kihúzza, mint a korábbi tüskéket, és ezzel minden rendben lesz.

Hosszúnak találta mind az utat, mind az időt, mire fájdalomtól eltorzult arccal, visszaérkezett portájára. Borcsa mama ijedten pillantott élete párjára. Tudta, valami baj történhetett az úton:

—Mi bajod van Pestám, édes uram? Tán valamelyik menyecske verte el a lábad, hogy ennyire sántítasz? Úgy húzod magad után, mint egy érzéketlen fadarabot.

—Bárcsak ne érezném! Ha neked fájna ennyire, nem lenne kedved viccelődni. Legjobb lenne, ha fognál egy tűt, és kiszednéd lábamból a tüskét, mert nemcsak fáj, de nem is tudok a lábamra állni.—mondta fájdalomtól eltorzult arccal, majd leült egy szúrágta székre.

Élete párja nem húzta az időt, hanem a zsákvarró tűt kezébe véve, piszkálni kezdte az öreg megkérgesedett

talpát. A tuskés talpú ember fel-felszisszent, amikor a tű mélyebbre kotort a megvastagodott, kerges, repedezett talpában. Szidalmazta Teremtőjét, aki ilyen haszontalan növényt, mint a túske, teremtett a világra.

Valamennyit kiszedett, a többire meg ezt mondta:

—Én már nem kínlódom véle, mert lassacskán átlukasztom a göcsörtös lábadat. Majd kigyúlik, és megszűnik véle a kínod is. Addig meg legyél türelemmel! Ne szipogjál úgy, mint egy taknyos gyerek, aki a legkisebb fájdalmat sem képes szipogás nélkül elviselni! Teszünk rá reszelt hagymát, vagy tejfeles rongyot, ami a gyulladását csökkenti.

Eltelt egy nap, eltelt kettő, de a fájdalom nem szűnt, inkább fokozódott. Ha baj van, akkor baj van, amire már a szomszédoknak is felfigyeltek. Pesta bátyó fájdalmát látva, javasolták, látnia kell az orvosnak. Mivel ekkortájt még nem volt orvos a faluban, a szomszéd befogta lovait szekérébe, és azzal vitték Bogácsra, a Gyűrtető emelkedőjén át.

Az orvos hol jobbra, hol balra forgatta a panaszos lábat, és kitartóan nézegette a szűrés környékét. Az egyik ér már feketedve indult a sebtől, egészen a combjáig.

—Mikor ment lábába a túske?—kérdezte a beteget nem titkolt aggodalommal, kinek görcsei nemhogy szűntek, inkább erősödtek, ezért csak halkan suttopta a szűnni nem akaró fájdalom miatt:

—Van annak már három napja is!

—Hogy lehetett ennyire felelőtlen? Ennyi ideig nem mutatta orvosnak!

—Máskor is ment már túske a lábamba és akkor se lett semmi bajom!

A doktor hümmögött valamit. Talán igazat adott. Mi is lenne akkor, ha a falusi emberek minden tuskével

rendelőjében ücsörögnének? Minden faluba orvos kellene, de nem is egy. Az bizony igaz, ekkoriban még kevesebb volt a falusi emberek pénze, mint lábaikban a hordott tüskéknek mennyisége.

Amikor kellőképpen kihümmögte magát, kiküldte Pesta bátyót, majd Borcsa mamához, és a beteget szintén elkísérő lányaihoz fordult, nem titkolt aggodalommal:

—Későn jöttek! A papának vérmérgezése van!

Amint ezt kimondta, Borcsa mama és lányai, az ilyenkor szokásos jajgatásba próbáltak kezdeni, de a doktor egy határozott karmozdulattal elejét vette a siratásnak:

—Ne viselkedjenek úgy, mint a buta gyerekek! Ezzel elárulnák, hogy gyógyíthatatlan beteg. Mindez csak meggyorsítaná a betegség lefolyását!

A doktor figyelmeztetése után, próbálták türelemmel viselni a szomorú valóságot, amely nem volt más, mint az elkerülhetetlen vég, aminek idejét mindenki szeretné még egy kicsit odább tolni.

Bár a beteg injekciót kapott, mégis fájdalmasan nyöszörgött a szekérderékban elhelyezett szénán. Bogács községből felérve a Gyűrtetőre, még a szél is csipősebbé vált. Szürke fellegfoszlányokat sodort magával, melyekből szállongó, kevés hópihe, már a zord tél közeledtét jelezte. Pesta bátyó felemelte fejét a szekérderék fölé, és úgy nézett le falujának házaira. Majd tovább hordozta tekintetét a tájon, olyan kíváncsisággal, mint ki utoljára néz az Alföld végeláthatatlan rónájára. A Bükk hegység távoli hegyei is idelátszottak, melyekre oly sokszor pillantott erről a magaslatról.

Márpedig élete folyamán ezt sokszor megtette, ha a Gyűrtető, vagy a Nagyvölgy tető magaslatain vitt

keresztül útja. Akkor soha nem jutott eszébe, hogy e tájékot talán utoljára látja. Nem jutott eszébe a *vég*, pusztán csak azért, mert soha nem volt még ennyire beteg. Talán még akkor sem, amikor tüdőgyulladás miatt kórházba került. A hópihéket kavargató, csipős szél, könnyeket csalt szemeibe. Az is lehet, e táj utolsó látványa tudatosult a szenvedő emberben.

A késő őszi nap folyása már teljesen megrövidült. Gyűrtető mögül faluba bekukkantó nap, alig hoz valamicske világosságot, és máris vörösen bukik le a Nagyvölgy tető nyugati oldalán.

Most is ez történt. Mire hazaértek, a gyorsan megérkező est homálya borított leplet a falura, amelynek egyik viskójában várta betegét egy rozoga ágyikó. Várta, hogy annak szalmazsákja, adjon neki nyugodalmas pihenőt, életének utolsó idejében.

A bor, pálinka, sör, pipa, és minden élvezet, már csak a múlt volt számára. Nem kívánt semmit, fájdalmának csillapodásán kívül. Bőre is, mintha megereszkedett volna. Ráncai visszafordíthatatlanul bevésődtek arcába, mely elveszített minden pírt, amelyekkel a hegyek jó levegője, élete során megajándékozta. Mi lett a jó kedélyű emberből, akinek csüngő bajusza alatt, mindig mosolyra állt szája?

Emlékeiben a múltat kutatta. Kereste mi az, amit vétett, s mi az, amit már másképpen tenne. Számot vetett eddigi életével. Hogy sokszor tette lóvá a társadalom kegyetlen, szívtelen irányítóit, nem tartotta bűnnek továbbra sem. Úgy érezte, joga volt ahhoz, hogy életben maradjon ő és családja, kiknek élelem sem jutott volna, ha mindent törvényesen cselekszenek.

Becsukott szemmel, békésen feküdt az ágyon. Talán megbarátkozott a véggel, ahová egyedül kell most elmennie. Vagy talán fájdalmai csillapodtak, mert

kevésbé nyöszörgött a korábbiaknál. A gyilkos kór szerteáramlott vérében, testének sejtjeiben. Földi porhüvelyé makacskodott még, ellenállt, mint kinek jobban tetszik a *lét, a nem létnél*. Lebegett a két part között, amelynek egyik oldalán szeretett családja, másik oldalán a rég eltemetett rokonsága, ismerősei, barátai tűntek fel zavaros elméjében, egy-egy pillanatra. Többször elbóbiskolt. Egyik ilyen rövid szundítása után, könnyölgően felsóhajtott:

—Mikor vizstek már haza? Vigyetek haza ebből a kórházból, ha nem akarjátok, hogy itt haljak meg!

—Édes párom, miket beszélsz te össze-vissza? Itthon vagy a saját házádban! A saját ágyadon fekszel és nem a kórházi ágyon!

Az öreg zavaros szemekkel tekintett széjjel abban a szobában, amelyben évtizedeket élt családjával. Mégsem ismert fel semmit a szoba bútoraiból, amelyből a kecskelábú asztalt és hozzá tartozó székeket, sajátkezeivel faragta. Nem ismerte meg a búbos kemencét, a mestergerendáról alácsüngő petróleumlámpát, az egyszerű sifonért, tulipános ládikót, és semmi mást, melyek eltelt, nyomorúságos életének tanúi voltak.

—Azért, mert beteg vagyok, még nem kell becsapni.—kételkedett élete párja szavainak igazában.

Borcsa mama, aki magában maradt, most ijedten és tanácstalanul nézett, hiszen egyedül maradt a beteggel, mert lányai már korábban hazamentek családjukhoz. Szomszédoknak szolt, segítsenek meggyőzni, hogy az a hely, ahol az ágyikóján fekszik, a saját háza.

A szomszédok sem tudták elhitéteni, eltéríteni zavaros gondolatától. Továbbra is makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy ő igenis a kórházban fekszik.

Amikor már mindenki belátta, hogy senki sem tudja meggyőzni, beteges képzelgésétől eltávolítani, Izidor sógornak támadt egy mentőötlete.

—Befogok a szekerembe és körbeviszem a falun. Talán elhiszi, miután visszaérkezve házába, azt mondjuk; *hazahoztuk a kórházból*.

A jelenlévők közül mindenki helyeselte, ezért egy félóra sem kellett ahhoz, hogy szekérével a kapu elé állt és a zavaros tekintetű beteghez ekképpen szólt:

—Pesta sógor, itt vagyok a kórház előtt, hogy magát hazavigyem!—mondta, mire láthatóan megnyugodott. Miután a szomszédok támogatásával kiballagott a szekérhez, felültették a pokróccal letakart ülésre, és elindultak a falu utcáin.

—No, igen! Most már látom, hogy hazavisztek. Itt már ismerős vagyok; ez az Alvég!

Megismerte az Alvéget, a Felvéget, a Pirittyót, Gyűrfeneket, és minden utcát, amerre csak a nyikorgó szekérrel elhaladtak.

Amire hazaértek, teljesen megnyugodott. Megismerte házikóját, a kertet, szegényes bútorait, és mindent, ami eddig is helyén volt. A gondolkodása kitisztult, értelmesen társalgott a szomszédokkal, akik fejüket csóválva, némán elgondolkoztak, hogy milyen is az emberi lélek. Csak akkor képes megnyugodni, ha bajában is otthon érzi magát. A szomszédok is megnyugodva tértek haza. A beteg rövid idő múltán békésen elszundított.

Borcsa mama, nem sokáig örülhetett tiszta elméjének, mert a szundításából ébredvezve, érthetően nyöszörögte:

—Nem! Nem megyek magával!

—Mi bajod édes Pestám? Kihez beszéltél?—

—Kivel, kivel? Hát anyáddal!

—Rosszat álmodtál, édes párom, hiszen nincsen itt rajtunk kívül senki!

—Ugyan már, hogy mondhatasz ilyet? Vak vagy-e, hogy nem látod? Hiszen ott ül a kemencepadkáján, és állandóan engem hívogat. Azt mondja, menjek utána. Küld el onnan, mert magával akar vinni.

Borcsa mama most ijedt meg csak igazán. Ha már a halottakkal társalog, akkor nem sok lehet neki hátra.

—Én nem látok senkit! Biztosan felment a lázad.—mondta volna még tovább érveit, a látomással kapcsolatban, de az, akihez beszélt, nem figyelt rá. Ismét elborult elméje, rég elhunyt anyósával tárgyalt, aki éppen most vonta kérdőre a haldoklót, korábbi viselkedése miatt:

„—Miért kellett engemet, mindenki előtt, pocskondiáznod? Miért énekelted azt, hogy a kecskének nagy a szakáll, nekem meg nagy pofám?”

Pesta bátyó megszeppent anyósa kérdéseire. Hogy életében félt tőle, talán még rendben is van. De miért félt most, amikor a falu temetőjében fekszik, hiszen jelen volt a temetésén? Nem tudhatta, hogy a számára abban az ismeretlen világban, anyósa, milyen helyet foglalhat most el. Milyen karriert futhatott be azon a túlvilágon, minek köszönhetően, most megbünteti őt. Bőségesen megfizet majd az ellene elkövetett bűnökért. E gondolatok közben, jobbnak látta, ha ez egyszer alázatot mutat, irányában. Talán alázatát tapasztalva, mégiscsak rokonként kezeli, az életének elmúlása után kezdődő túlvilágon.

—Bocsásson meg kedves anyósom, de nem én mondtam e pocskondiázó szavakat, hanem az ital.—siránkozott, de a volt anyósa, tovább zúdította fejére, ellene és családjá ellen elkövetett bűneit:

—Nem elég, hogy fennhangon ordítottad, még cigánnyal is húzattad, amikor a Minaret melletti kocsmában elmulattad a libák árát, amiből a két lánynak kellett volna a szoknyákat megvásárolni!

—Rossz társaságba keveredtem. Ők a felelősek akkori tetteimért!—védekezett az elhangzott vádak ellen, de mindezt már olyan síró, nyöszörgő hangon sipítozta, hogy Borcsa mama kénytelen volt egy erélyes rángatással visszahozni még erre a világra. Az öreg nehezen kezdett ébredezni, eszmélni.

—Kivel beszéltél már megint?

—Kedves édesanyád, az én drágalátos anyósom, nem akar békén hagyni. Mondtam már neked, küld el a kemencepadkjáról. Éltében is ezt a meleghelyet szerette. Nem akart helyet adni még a macskának sem. Annyira irigylte, sajnálta mindenkitől. Most is olyan hideg van, de ő nem akar odaengedni, mert olyan önző maradt, mint a korábbi időkben.

Borcsa mama, e szavak hallatán tapasztalhatta, párjának tudata már ismét „odaát” kóborol. Földi világot újra elhagyta. Ebben nem tévedett. Egyre többen jelentek meg előtte rég elhunyt ismerősei. És egyre inkább feledésbe merültek azok, akik ebben a valósnak mondott földi világban, talán megkönnyezik távozását.

Anyósa távolinak találta a kemencepadkját, ezért egy székre ült, melyet egyre közelebb húzott vejének makacskodó porhüvelyéhez. Sőt, más, régen eltávozott ismerősei is egyre közelebb jöttek, biztatva őt, minél előbb lépjen rá arra a hídra, amely általvezeti az örökéletbe.

—Igyekezz már Pesta vőm! Ne makacskodj tovább, hiszen úgysem tudod elkerülni a hídon való *átkelést*. Sokan makacskodták már az emberiség létezése óta, de végül mindannyian belátták, hogy mindez

elkerülhetetlen! Makacskodtak a fáraók, királyok, császárok, szultánok és minden földi hatalmat birtokló emberek, de aztán mégiscsak átkeltek a hídon!— szolt rá a korábbiaknál is erélyesebben anyósa, ám ő, a gyors átkelés helyett, érvelt ellene:

—Kedves anyámasszony! Ne sietessük az eseményeknek ily gyors folyását! Hiszen van időnk még elegendő, ha az idő örökkévalóságáról beszélünk. Hiszen most forrt ki a finom borom, melyet alighogy sikerült eldugnom, az adóztatás rablóvezérei elől. És még sok más dolgom is lenne, ezen a sárgolyón, amely nem a legjobb hely ugyan, de mégiscsak vonakodik mindenki, amikor az elhagyás lehetőségének közelébe kerül. — siránkozott a félúton lebegő Pesta vőm uram.

—Te ugyan mit sajnálnál? A beszolgáltatást, az adókat, fináncokat, spicliket, besúgókat, az internálást?

Az öreg nem tudott válaszolni semmit. Sorsába beletörődve, lassan araszolgatott a két partot összekötő hídon, melynek már a feléhez ért. Már csak egy lépés hiányzott. Ezt az utolsó lépést kellett csak megtennie, hiszen még mindig ott lebegett a két part között.

—Gyere sógor! Ne gondolkozz sokáig, mert a jobb helyek már itt is foglaltak!—kérte a rég átköltözött János sógora, minek hatására egy hosszabbat lépett az előbbieknél. Ez a lépés elegendő volt ahhoz, hogy egy másik csillagra lépjen. Oda, ahol nincsen adó, nincsen beszolgáltatás, nincsenek besúgók, kupcihérok, kapcabetyárok, politikusok, akik egy meghatározhatatlan távolságban, és időben, ígérnek egy szebb életet, félrevezetett választóiknak.

Tartalomjegyzék

Elrepült hízott libák.....	6
Pesta bátyó adója	27
Érik a dinnye.....	40
Hordóból elfolyt bor.....	52
Borrejtegető hely készítése	73
Feketevágás.....	84
A dohány rejtegetése.....	97
Pesta bátyó sírba pottyán.....	110
Orvvadászás.....	122
Isten áldjon meg, édes fiaim.....	131
Pesta bátyó szarvast fog.....	141
Az őszbarack szüreten.....	155
Pesta bátyó beszolgáltat.....	166
Kórházban.....	174
Tejbeszolgáltatás.....	184
Egy másik csillagon.....	191